

5/3714

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

AON wewn. 5042/98

Płk dr hab. Michał HUZARSKI
Mjr dypl. Jarosław WOŁEJSZO

ALBUM SZKICÓW TAKTYCZNYCH

50750

WARSZAWA

1998

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

AON wewn. 5042/98

Płk dr hab. Michał HUZARSKI

Mjr dypl. Jarosław WOŁEJSZO

ALBUM SZKICÓW TAKTYCZNYCH

WARSZAWA

1998

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
BATALION	7
Elementy ugrupowania bojowego batalionu w obronie	9
Batalion czołgów w obronie	10
Batalion zmechanizowany w obronie	11
System ognia bz w obronie	12
System ognia bz w obronie	13
Elementy ugrupowania bojowego batalionu w natarciu	14
Natarcie bz z bezpośredniej styczności z przeciwnikiem	15
Natarcie batalionu czołgów z marszu	16
Rozmieszczenie bz w rejonie	17
BRYGADA	19
Elementy ugrupowania bojowego brygady w obronie	21
Brygada Pancerna w obronie	22
Obrona BZ	23
Obrona brygady w terenie lesisto-jeziornym	24
Operationsplan 45. Brig (BRD)	25
Elementy ugrupowania bojowego brygady w natarciu	26
Natarcie BPanc z marszu	27
Natarcie BZ z bezpośredniej styczności z przeciwnikiem	28
Natarcie brygady w terenie lesisto-jeziornym	29
Warunki wykonania kontrataku przez brygadę	30
Prowadzenie działań opóźniających przez BZ (NZ)	31
DYWIZJA	33
Miejsce, rola i zadania ZT w ugrupowaniu operacyjnym	35
Miejsce i rola dywizji w obronie związku operacyjnego	36
Elementy ugrupowania bojowego ZT w obronie	37
Ugrupowanie obronne dywizji drugiego rzutu korpusu	38
Dywizja w obronie pozycyjnej	39
Dywizja w obronie pozycyjnej	40
Dywizja w obronie manewrowej związku operacyjnego	41
Istota obrony manewrowej	42
Dywizja Zmechanizowana w obronie (NZ)	43
Obrona przeszkody wodnej przez ZT z silnym pierwszym rzutem	44
Obrona przeszkody wodnej przez ZT w oparciu o silny drugi rzut	45
Obrona dywizji w terenie lesisto-jeziornym	46
Współdziałanie ZT z OT	47
Elementy ugrupowania bojowego ZT w natarciu	48
Natarcie związku taktycznego z bezpośredniej styczności z przeciwnikiem	49
Natarcie związku taktycznego z marszu	50

Operationsplan 5. Div/BRD	51
Głębokość zadań bojowych DZ w przewidywaniu forsowania przeszkody wodnej	52
Forsowanie przeszkody wodnej przez związek taktyczny z marszu	53
Forsowanie przeszkody wodnej przez związek taktyczny po planowym przygotowaniu	54
Natarcie dywizji w terenie leśnisto-jeziornym	55
Natarcie związku taktycznego w górach	56
Współdziałanie związku taktycznego z OT w natarciu	57
Powietrzno-lądowy charakter zadań w natarciu związku taktycznego	58
Natarcie związku taktycznego (oddziału) w formie zwrotów zaczepnych	59
KAWALERIA POWIETRZNA	61
Użycie grupy taktycznej kawalerii powietrznej w likwidacji desantu	63
Kawaleria powietrzna w działaniach rajdowych	64
Użycie kawalerii powietrznej podczas prowadzenia pościgu	65
Działania kawalerii powietrznej w ugrupowaniu przeciwnika	66
Użycie pułku kawalerii powietrznej w działaniach obronnych	67
PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIA Z ĆWICZEŃ W SZ RP	69
Operation Brave Eagle '97	71
Obrona 1 DZ w ćwiczeniu „GRAB-96” (wariant I)	72
Obrona 1 DZ w ćwiczeniu „GRAB-96” (wariant II)	73
Obrona 1 DZ w ćwiczeniu „GRAB-97”	74
Obszar prowadzenia działań obronnych 11 DKPanc „ORION-96”	75
Obrona 11 DKPanc „ORION-96”	76
Obrona 11 BZ „ORION-96”	77
Obrona 4 LDZ „ORION-97”	78
Obszar prowadzenia działań zaczepnych 11 DKPanc „ORION-96”	79
Natarcie 11 DKPanc „ORION-96”	80
Natarcie 4 LDZ „ORION-97”	81
Użycie wojsk w operacji obronnej „TATRY-96”	82
Struktura przygranicznego pasa przesłaniania i dynamika walki w ćwiczeniu „TATRY-96”	83
Użycie wojsk w ćwiczeniu „OPAL-97”	84
UWAGI KOŃCOWE	85

WPROWADZENIE

Inspiracją do opracowania niniejszego albumu szkiców było duże zapotrzebowanie na przykłady graficznego zobrazowania sytuacji taktycznych. Często sygnalizowane zainteresowanie tym wydawnictwem przejawiali nauczyciele, kursanci i studenci Wydziału Wojsk Lądowych AON, a także odpowiednie komórki Dowództwa Wojsk Lądowych WP, okręgów wojskowych, wyższego szkolnictwa wojskowego oraz dowództwa i sztaby związków taktycznych i oddziałów.

Zaprezentowane szkice są rezultatem kilkuletniej pracy oficerów Katedry Taktyki Ogólnej WWL, mającej na celu zobrazowanie naszego dorobku myśli taktycznej znakami stosowanymi w NATO. Pokazujemy także sposoby wyrazu graficznego, zgodnie z poglądami wybranych armii, wchodzących w skład NATO. Szeroko prezentujemy również przykłady rozwiązań taktycznych z ćwiczeń prowadzonych w wojskach,¹ ze zwróceniem szczególnej uwagi na parametry przestrzenne, podejmowane decyzje, wymiar powietrzno-lądowy oraz współdziałanie z formacjami obrony terytorialnej.

Źródła wiedzy, które stanowiły podstawę do opracowania niniejszego albumu są bardzo rozległe - od indywidualnych, twórczych przemyśleń wielu oficerów, przez zebranie i przetworzenie efektów praktyki ćwiczebnej wojsk, do wykorzystywania materiałów z podróży zagranicznych i danych uzyskanych w wyniku szerokich konsultacji. Aby nadać temu opracowaniu odpowiedni kształt podjęliśmy wysiłek uporządkowania materiału, wniesienia własnych propozycji rozwiązań koncepcyjnych, przetworzenia graficznego różnych opracowań i sprawozdań.

---

¹ Ćwiczenia: GRAB-96 i 97, ORION-96 i 97, TATRY-96, OPAL-97.

Ogólnym naszym zamysłem było dostosowanie się do wymagań obowiązujących w strukturach NATO, przy jednoczesnym zachowaniu naszego narodowego dorobku i charakteru myśli taktycznej.

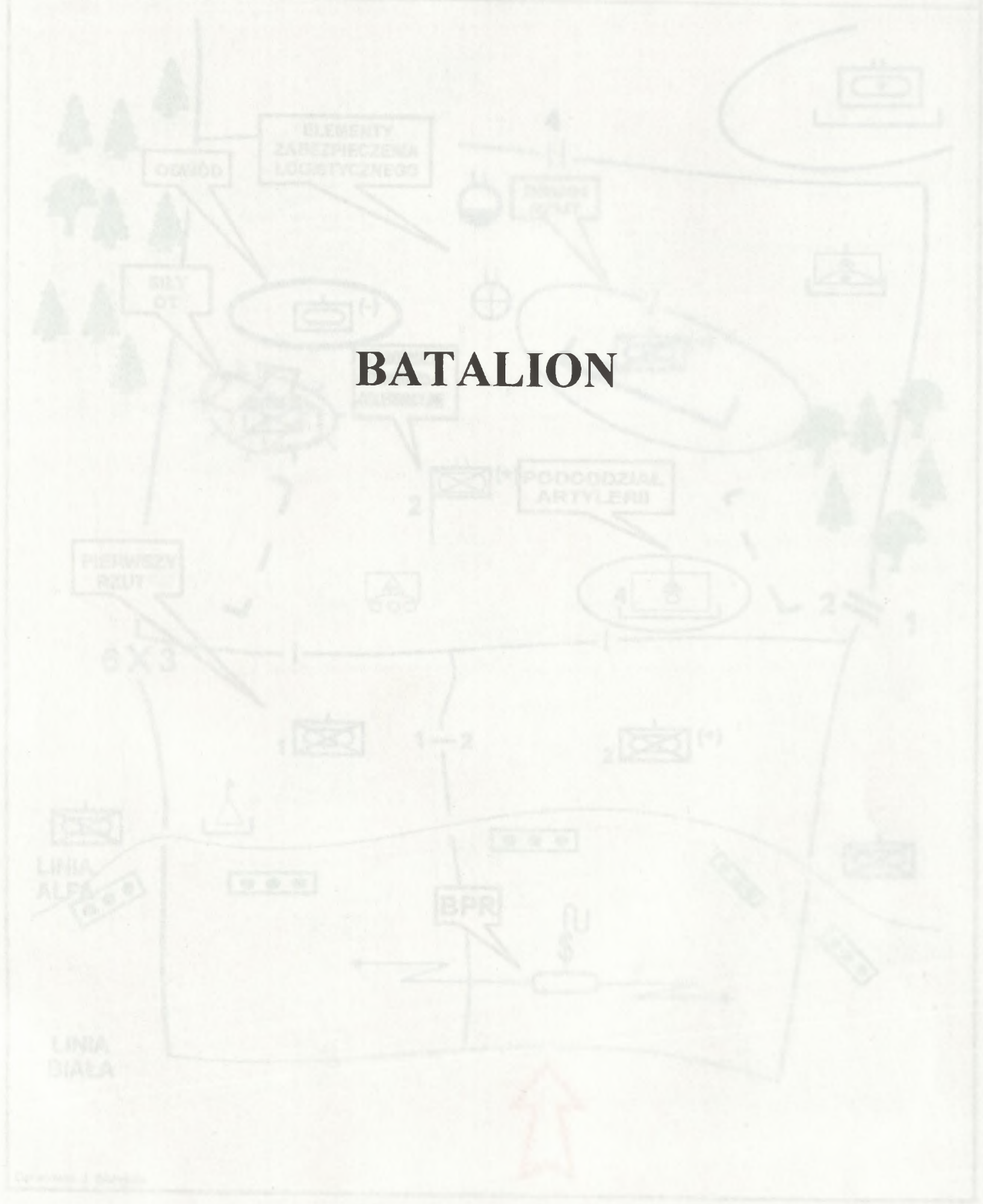
W pierwszej części albumu prezentujemy przykładowe szkice, wykonane w oparciu o obecny stan wiedzy taktycznej i specjalistycznej, konsultowanego wyrazu zobrazowania graficznego.² Zalecamy, aby je wykorzystywać jako poprawne wzorce wyjściowe w przedstawianiu decyzji i innych rozwiązań taktycznych.

Pozostałe szkice zostały umieszczone w albumie z zamiarem pokazania szerokiego spektrum sytuacji taktycznych, różnej grafiki jej wyrażania, a także różnego podejścia decyzyjnego. Uważamy, że stworzy to warunki do wzbogacenia myśli taktycznej, zainspiruje do twórczej interpretacji prezentowanych treści oraz przybliży wysiłki teoretyków i praktyków wojskowych.

---

² Przyjęta grafika albumu była konsultowana w Katedrze Dowodzenia i Łączności WWL AON (kpt. M. STRZODA). Wykonana została na podstawie skryptu KDiŁ, Organizacja dowodzenia jednostkami operacyjnymi wojsk lądowych cz. IV. Znaki i dokumenty dowodzenia. wyd. AON 1998.

ELEMENTY UGRUPOWANIA BOJOWEGO
BATALIONU W OBRONIE (wariant)

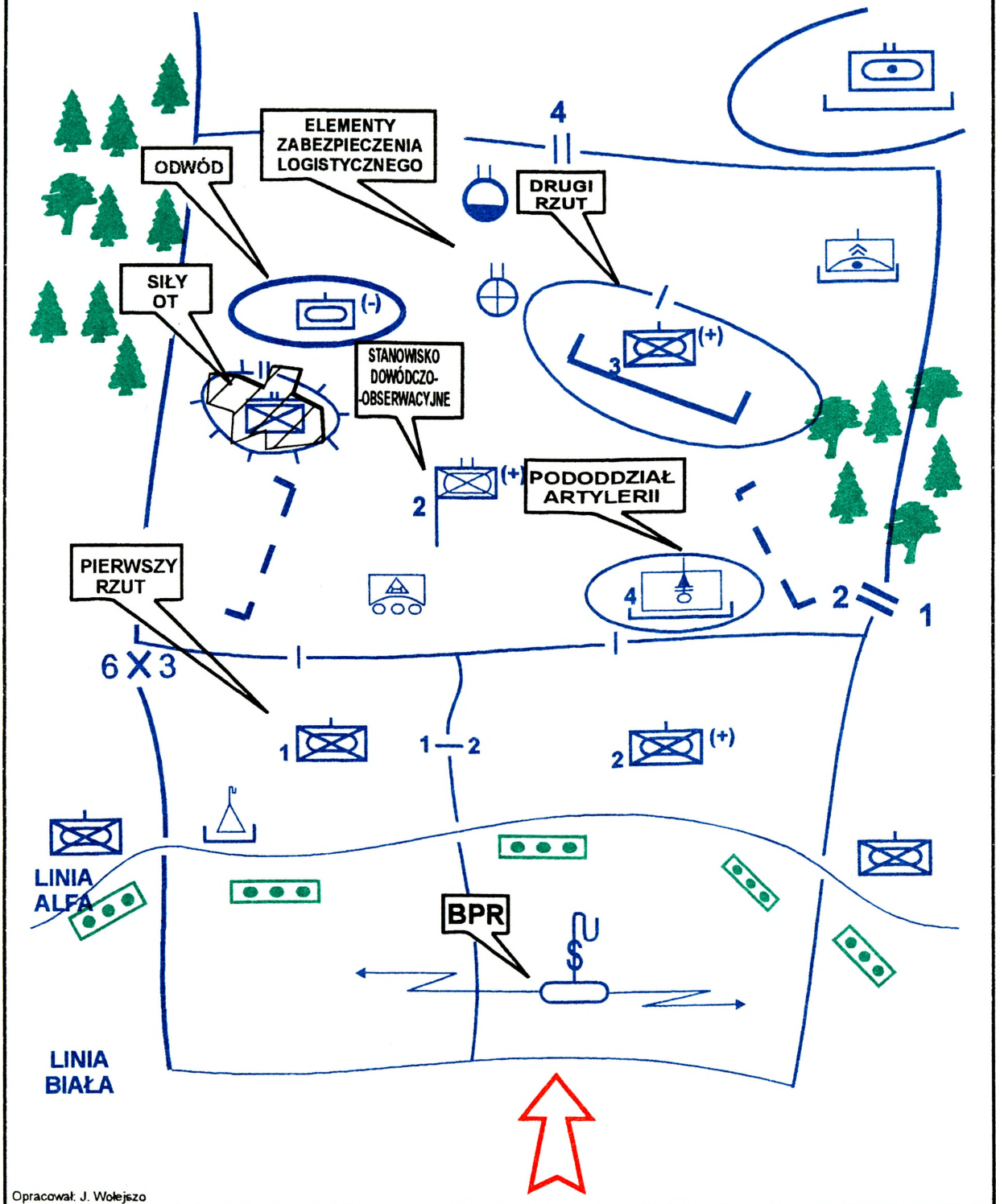
Ogólnym naszym zamysłem było dostosowanie się do wymagań obowiązujących w strukturach NATO, przy jednoczesnym zachowaniu naszego narodowego dziedzictwa i charakteru myśli taktycznej.

W pierwszej części albumu prezentujemy przykładowe szkice, wykonane w oparciu o obecny stan wiedzy taktycznej i specjalistycznej, konsultowanego wyrazu zobrazowania graficznego.² Zalecamy, aby je wykorzystywać jako poprawne wzorce wyjąciowe w przedstawianiu decyzji i innych rozwiązań taktycznych.

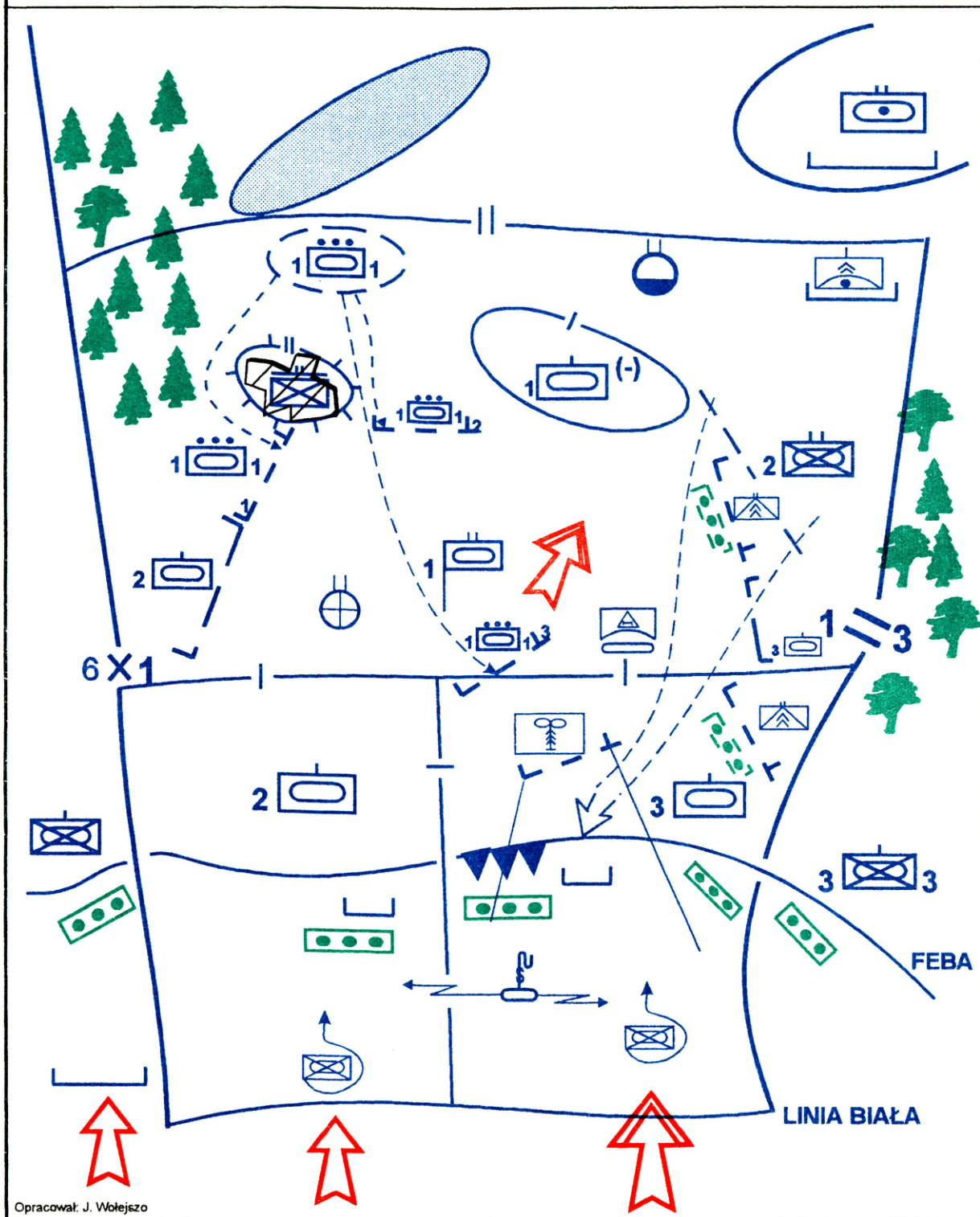
Pozostałe szkice zostały umieszczone w albumie z zamiarem pokazania szerokiego spektrum sytuacji taktycznych i sposobu ich wyrażania, a także różnego podejścia decyzyjnego. Uważamy, że stworzy to warunki do wzbogacenia myśli taktycznej, zamspiruje do twórczej interpretacji prezentowanych treści oraz przybliży wysiłki teoretyków i praktyków wojskowych.

² Wyjątkowo grafika albumu była konsultowana w Katedrze Dowodzenia i Liczności WWL AON (kap. M. STRZECHA). Wykonanie zostało na podstawie skryptu KŁS, opracowania dowodzenia jednostkami operacyjnym wojsk lądowych cz. IV. Znaki i dokumenty dowodzenia, wyd. MON 1998.

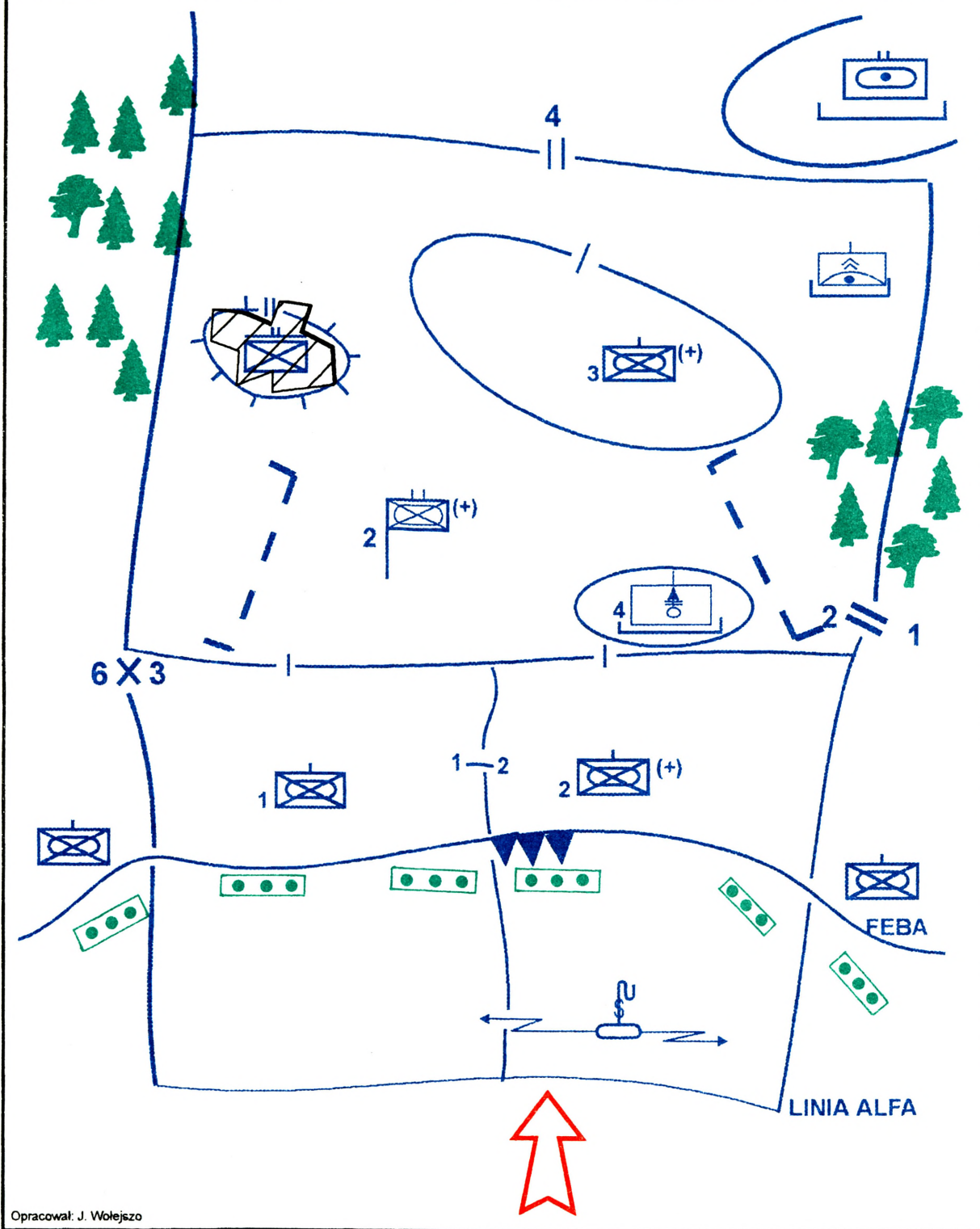
ELEMENTY UGRUPOWANIA BOJOWEGO BATALIONU W OBRONIE (wariant)

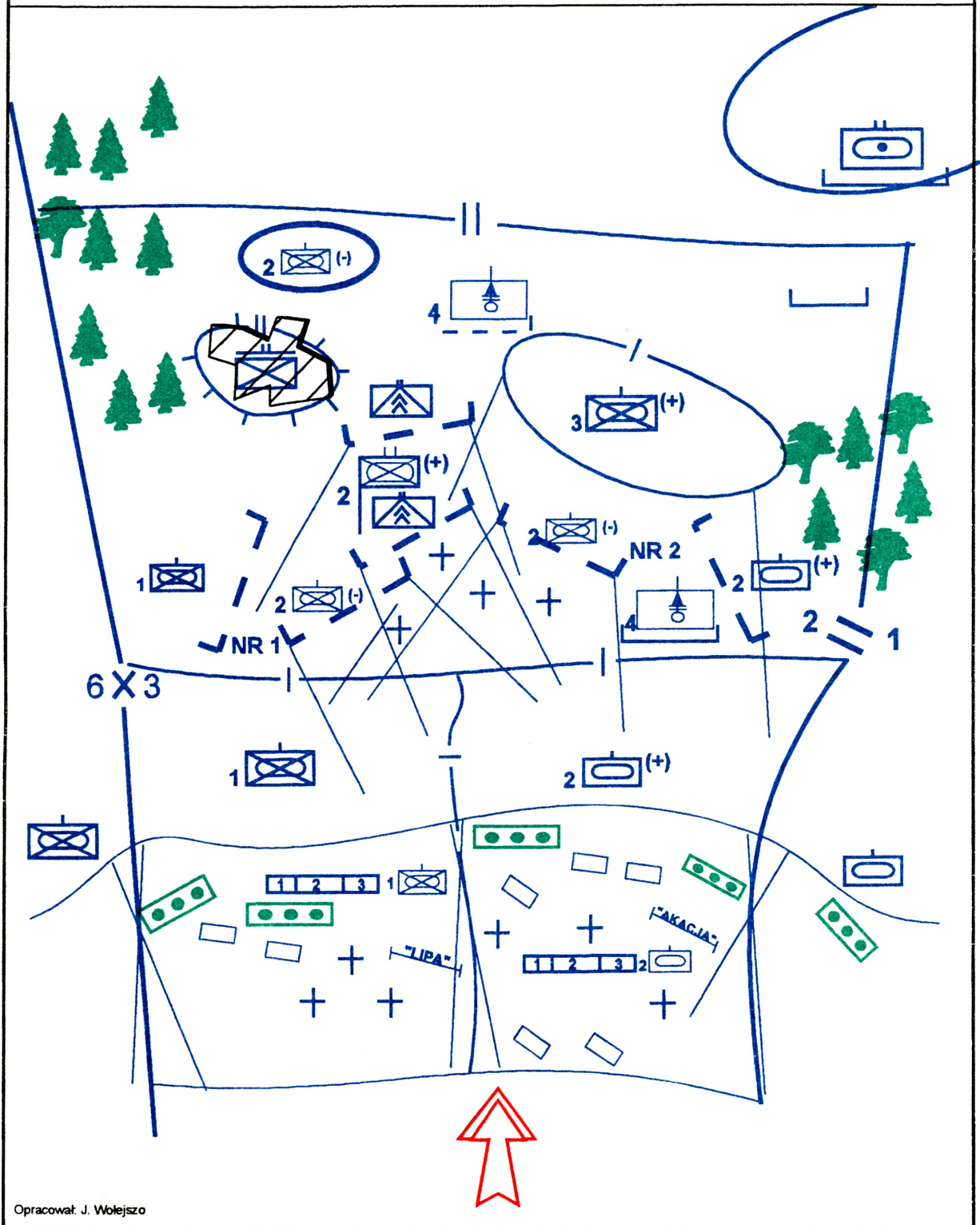
BATALION CZOŁGÓW W OBRONIE (wariant)

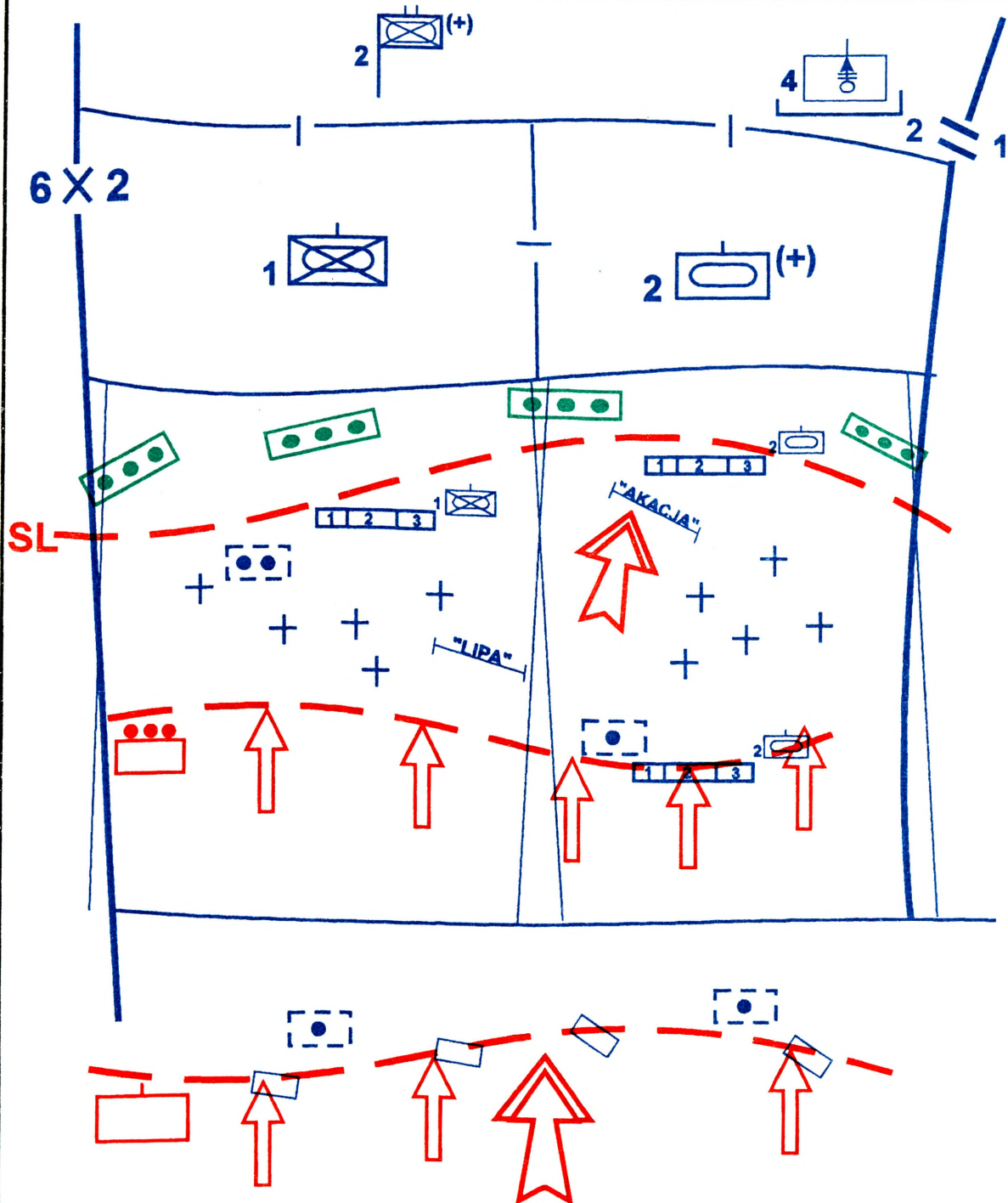
BATALION ZMECHANIZOWANY W OBRONIE (wariant)

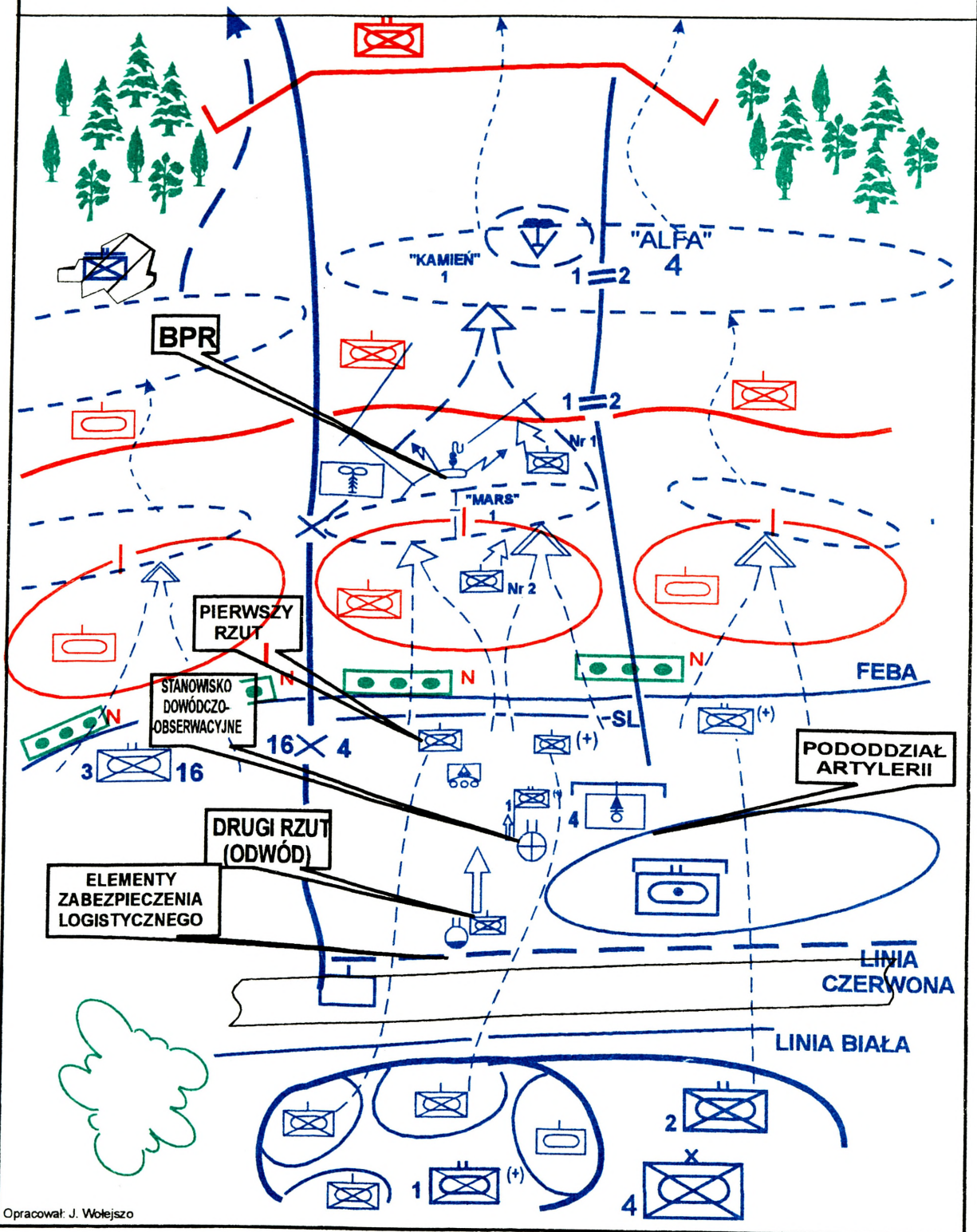
SYSTEM OGNIĄ bz W OBRONIE (wariant)

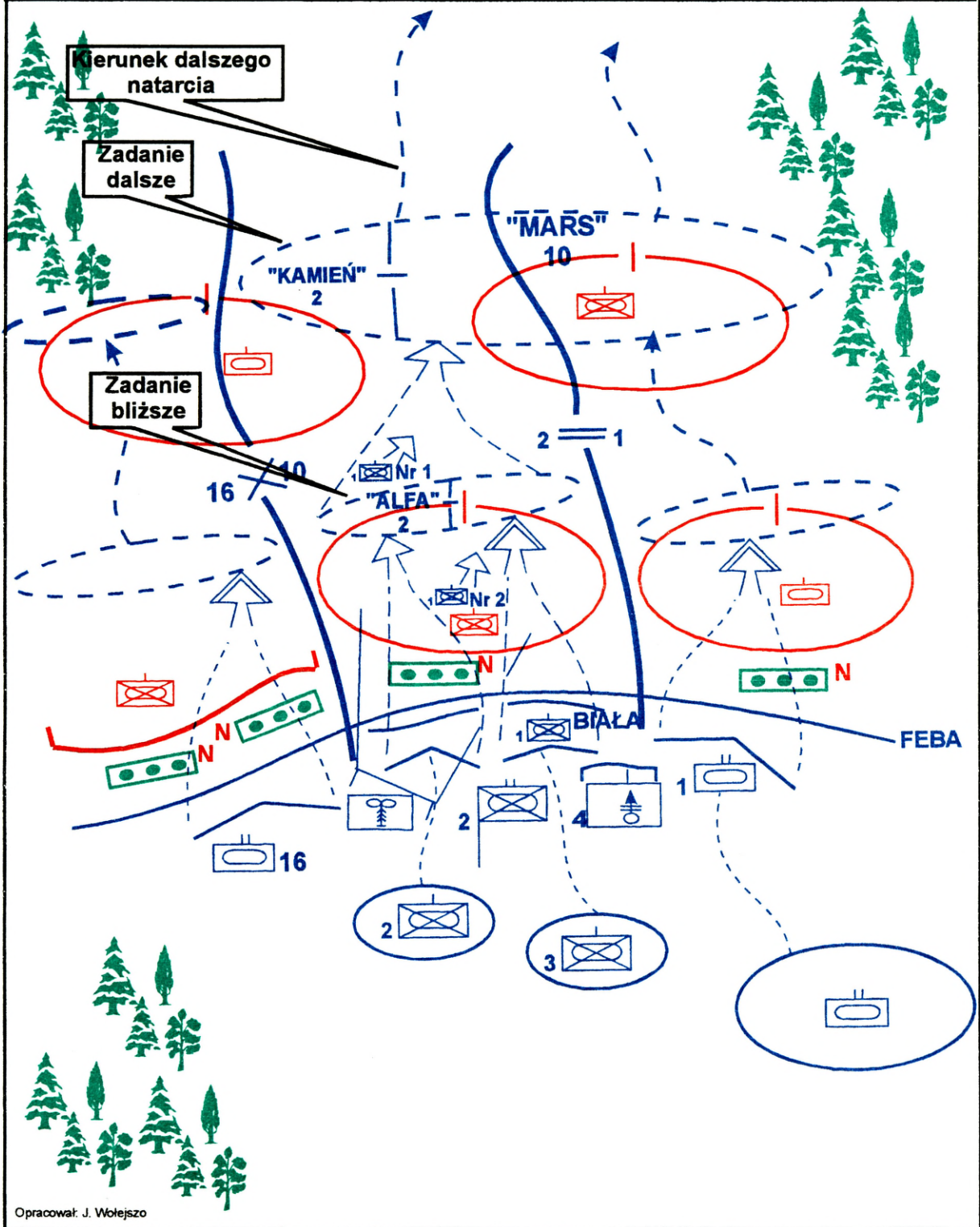
SYSTEM OGNIĄ bz W OBRONIE (wariant)

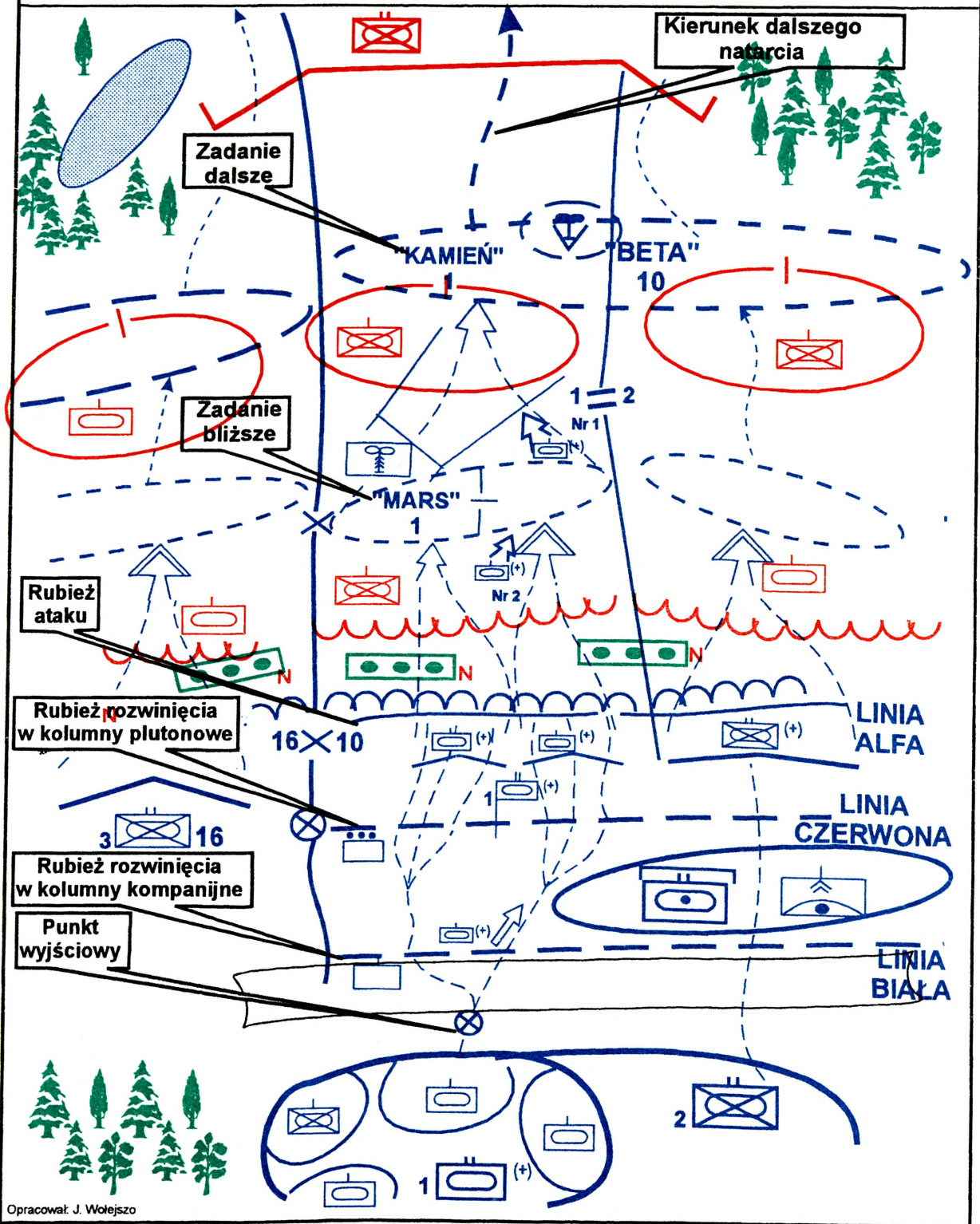
ELEMENTY UGRUPOWANIA BOJOWEGO BATALIONU W NATARCIU

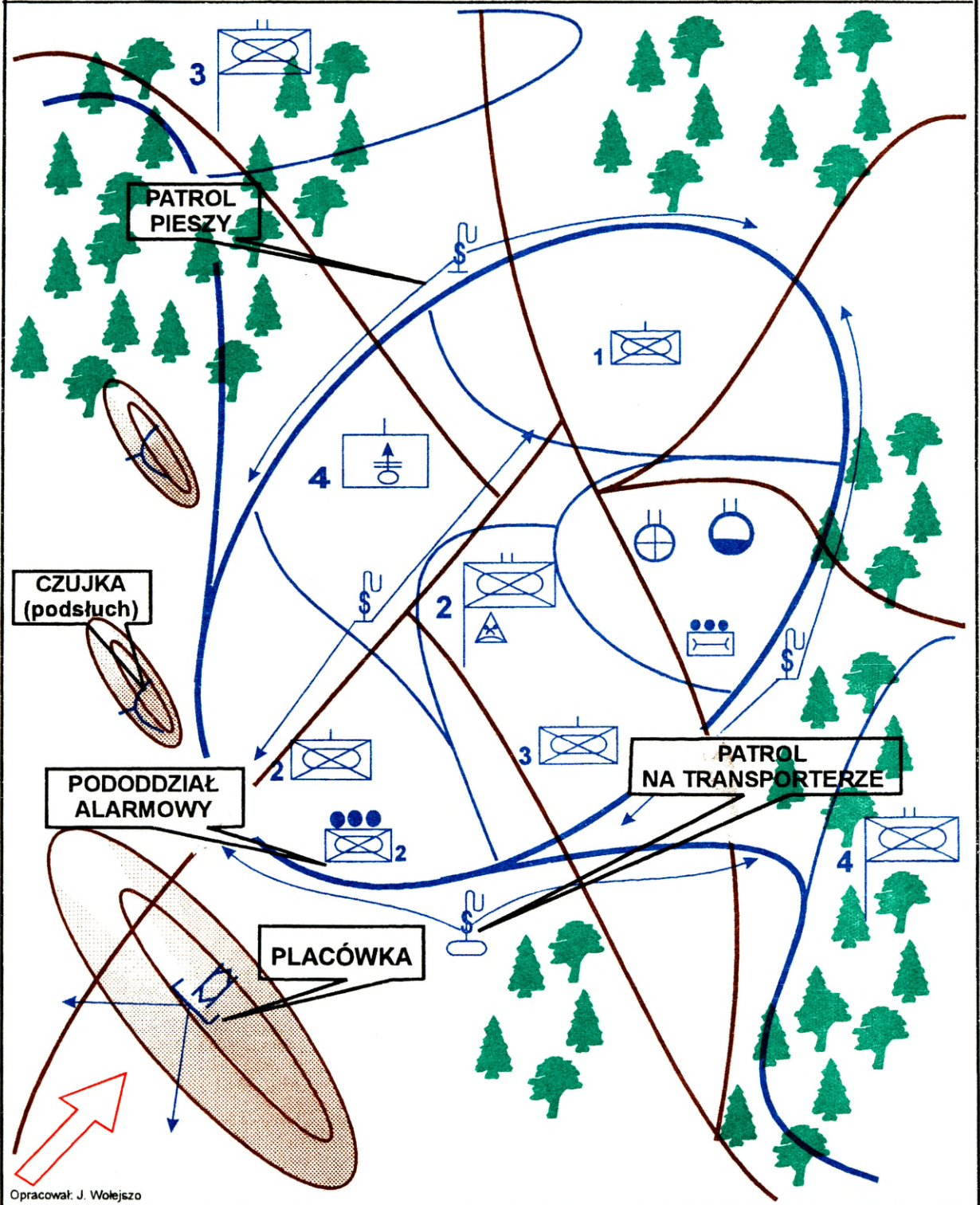
NATARCIE bz Z BEZPOŚREDNIEJ STYCZNOŚCI Z PRZECIWNIKIEM (wariant)

NATARCIE BATALIONU CZOŁGÓW Z MARSZU (wariant)

ROZMIESZCZENIE bż W REJONIE (wariant)

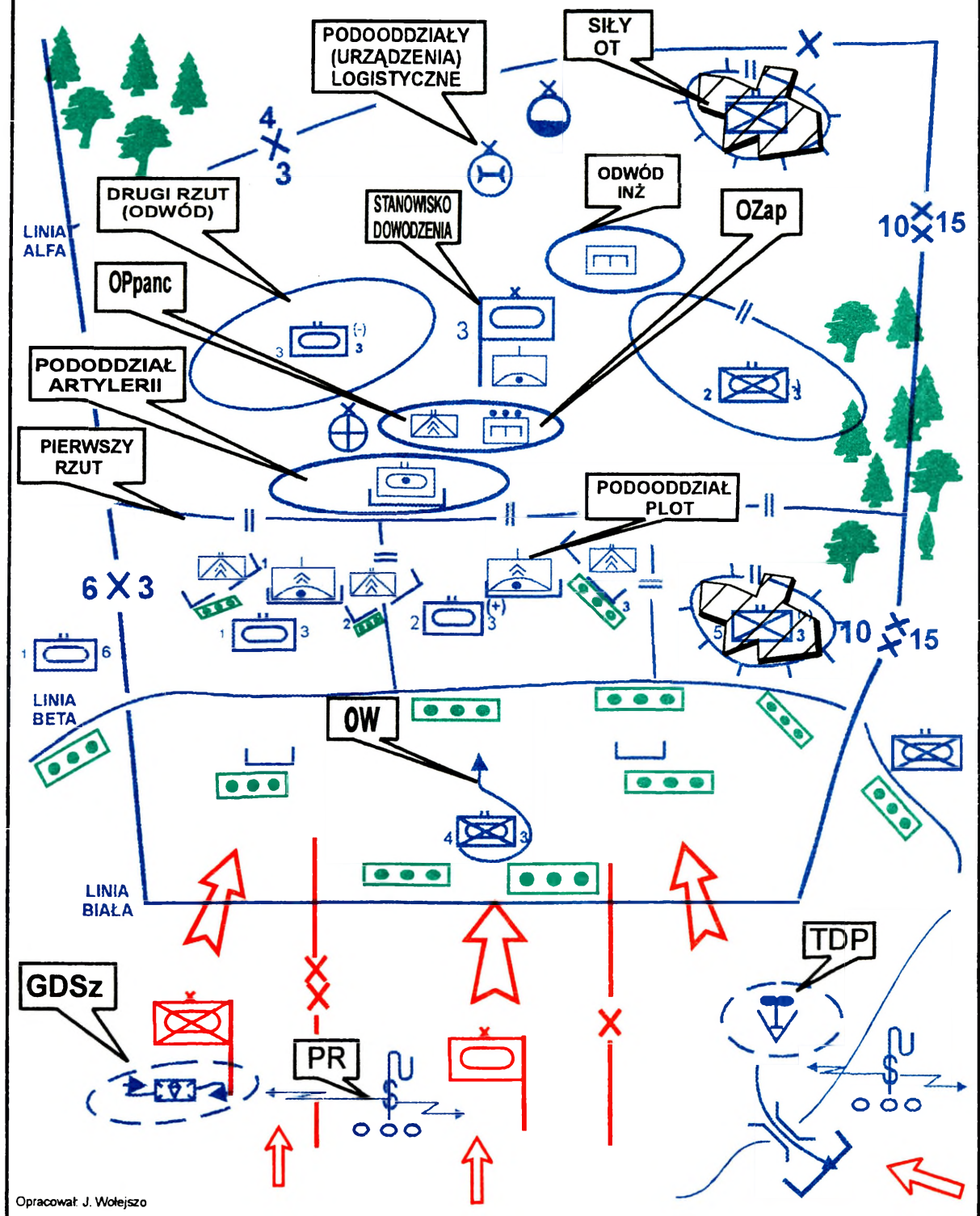
ROZMIESZCZENIE BS W REJONIE (wariant)

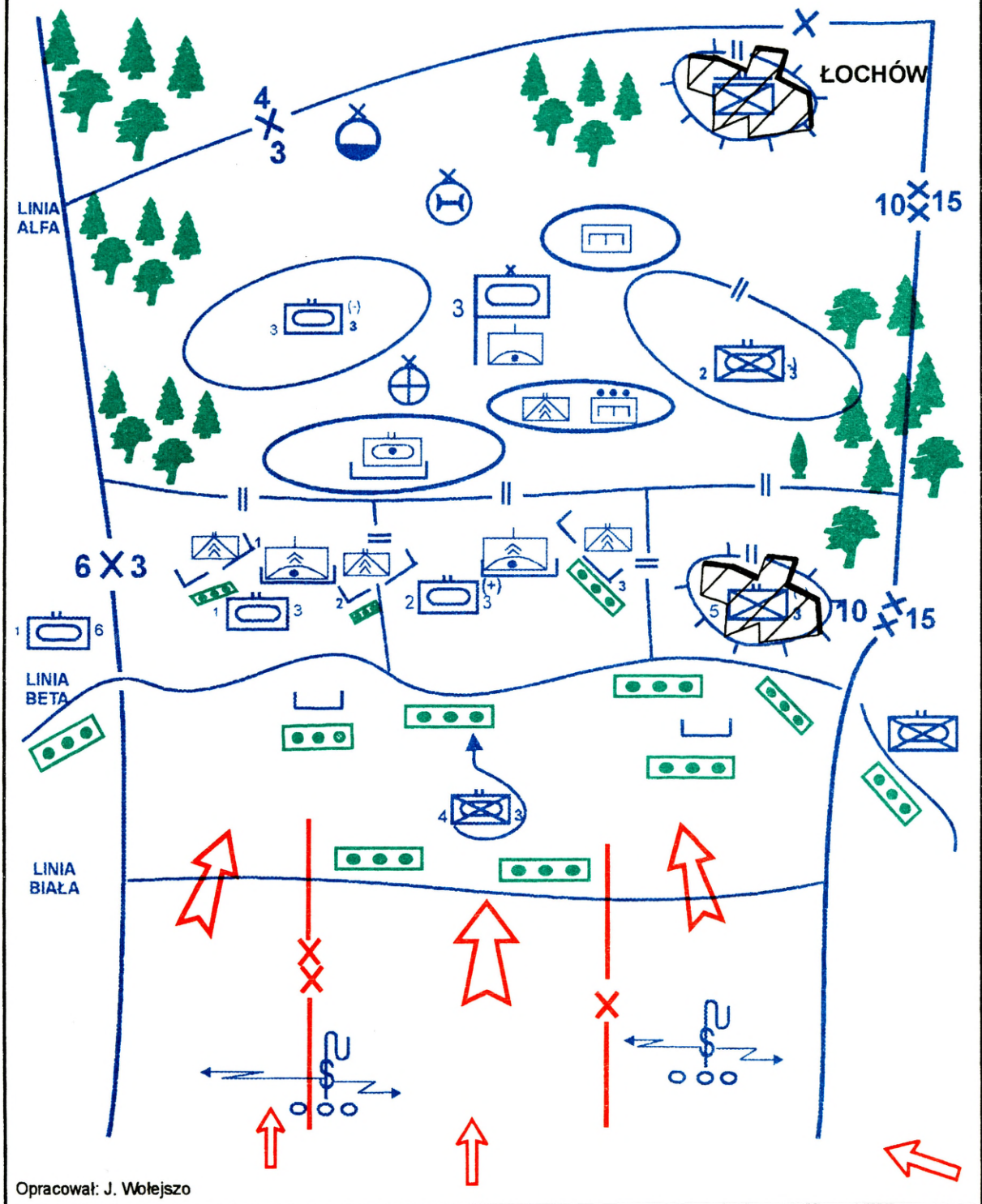
BRYGADA

BRYGADA

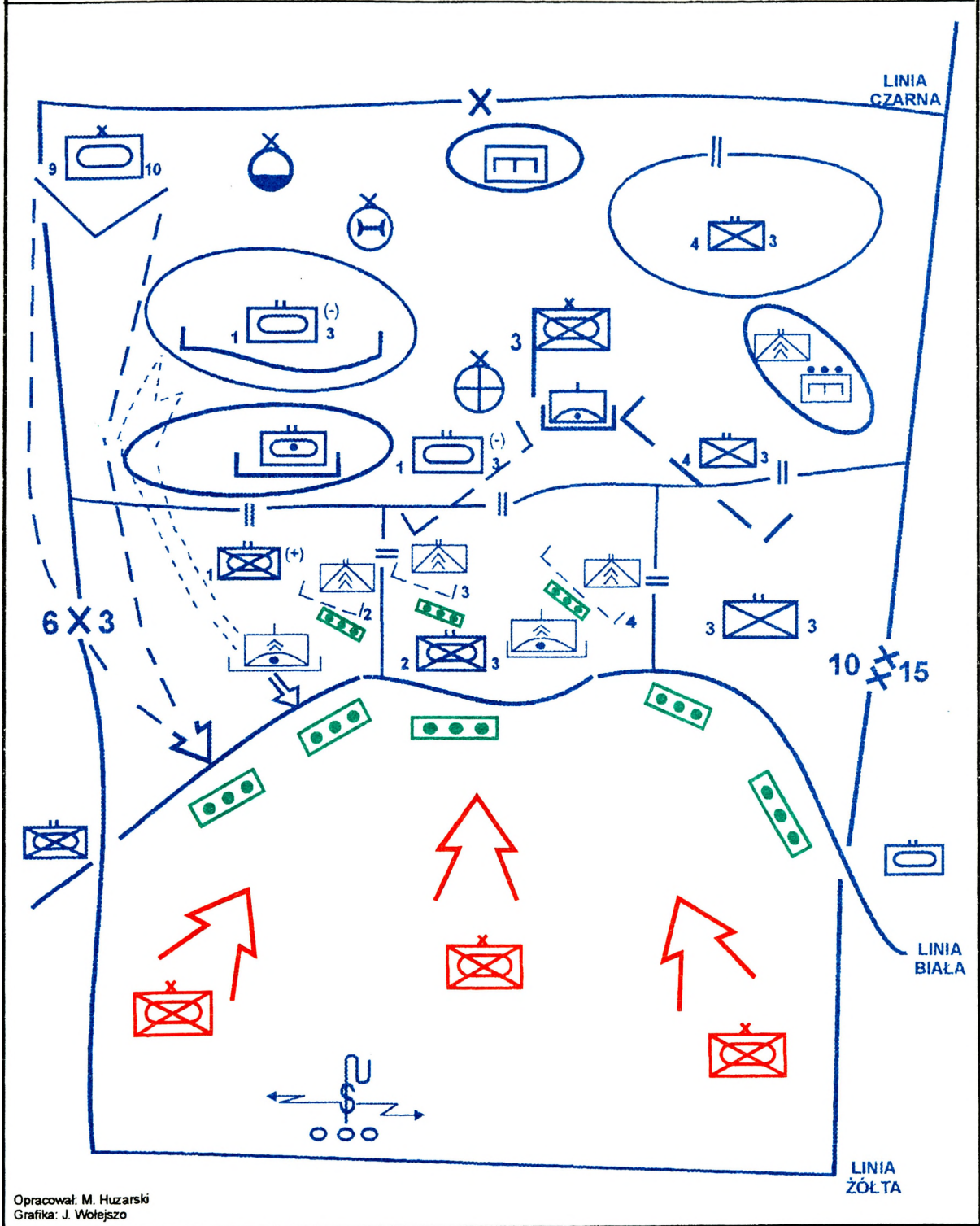
ELEMENTY UGRUPOWANIA BOJOWEGO BRYGADY W OBRONIE (wariant)

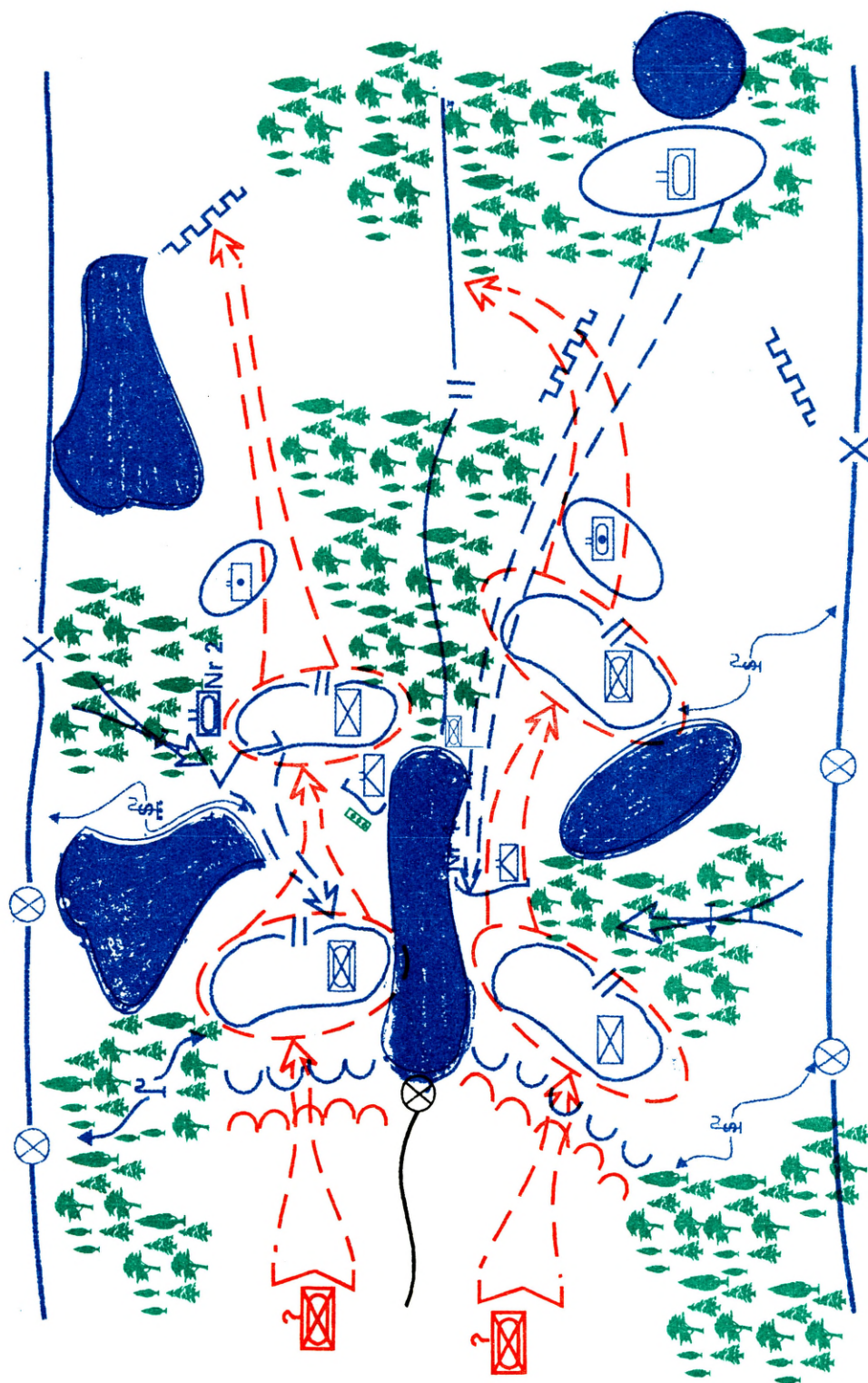
BRYGADA PANCERNA W OBRONIE (wariant)

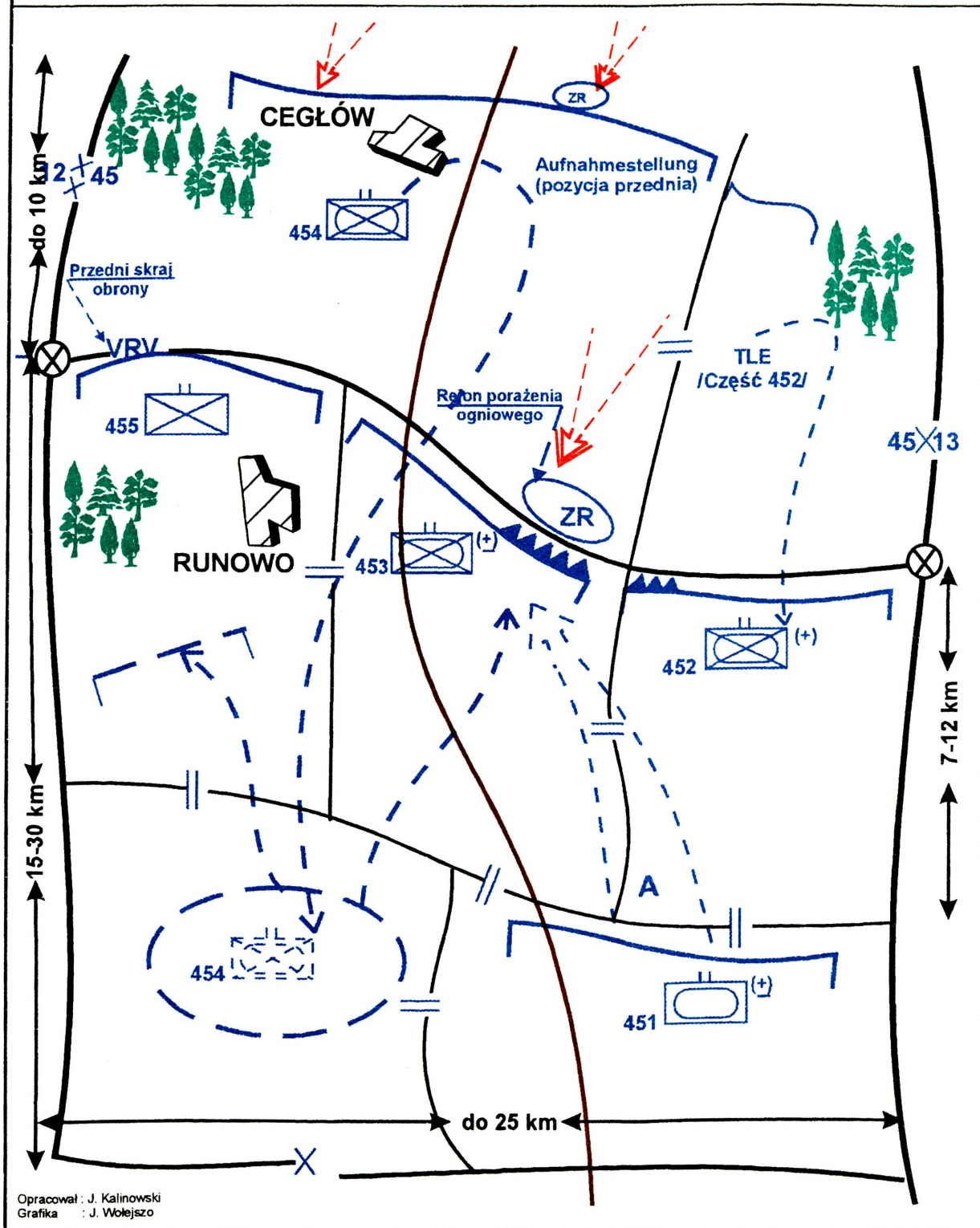
OBRONA BZ (wariant)

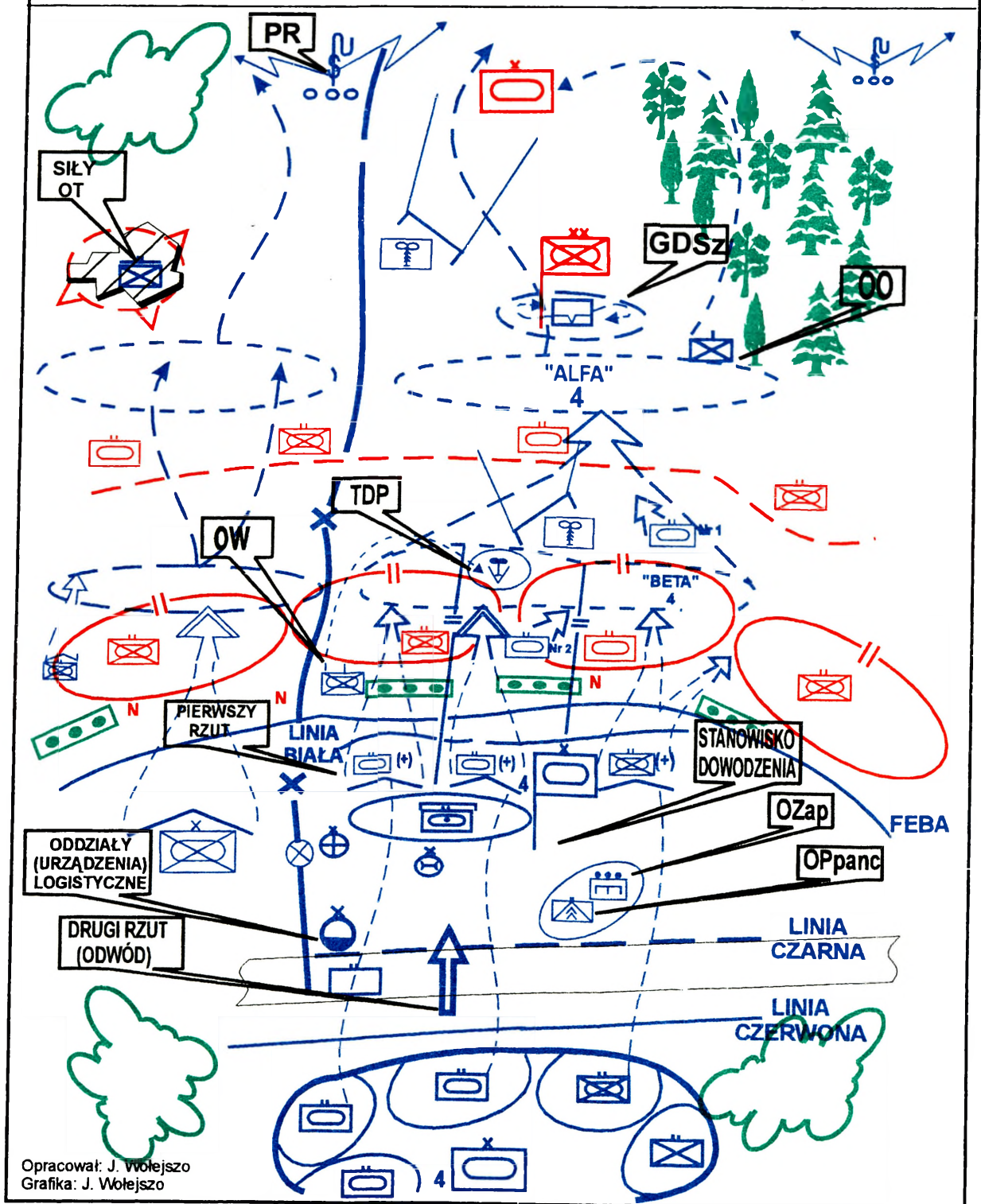
OBRONA BRYGADY W TERENIE LESISTO-JEZIORNYM (wariant)

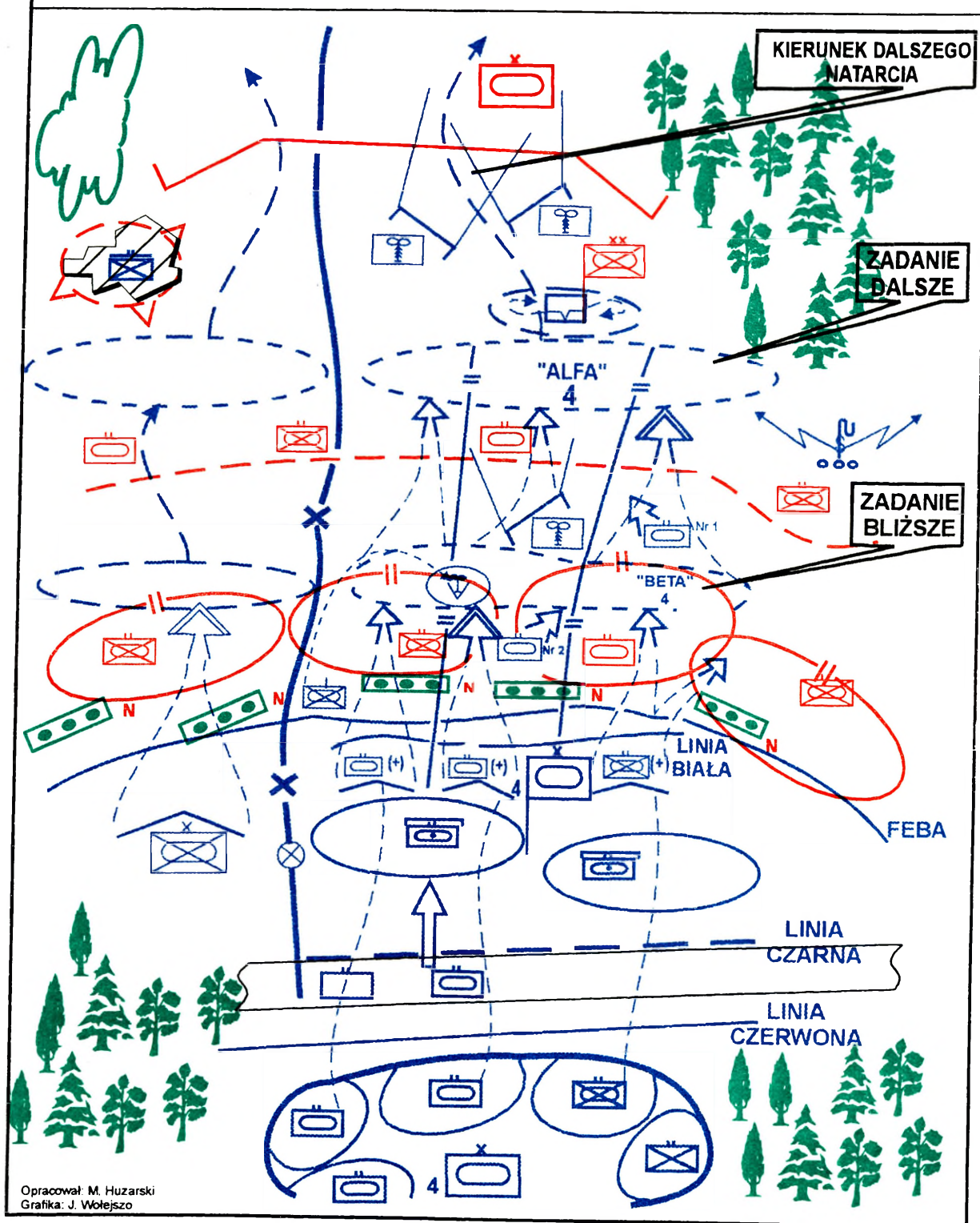
OPERATIONSPLAN 45 Brig. /BRD/ (variant)

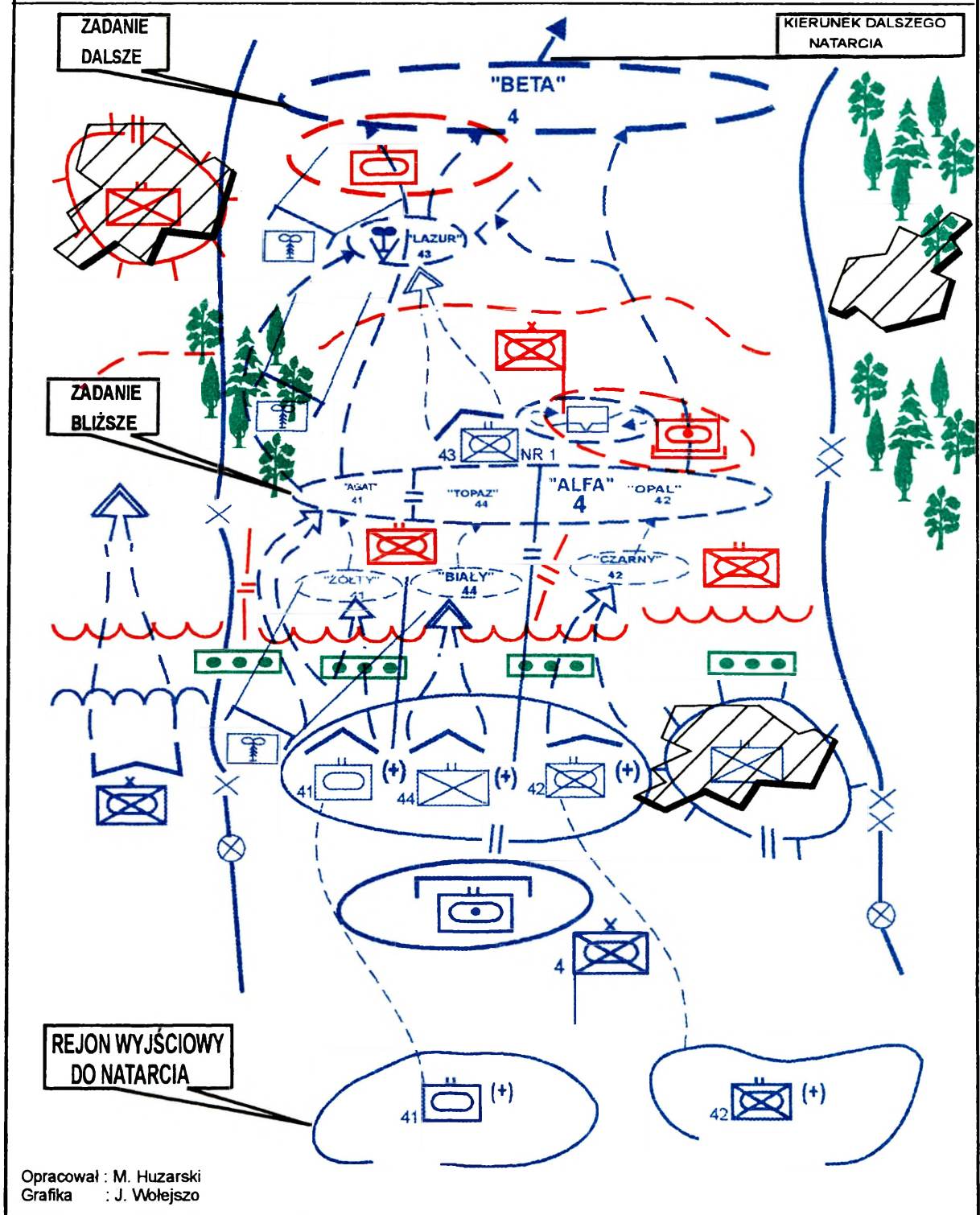
ELEMENTY UGRUPOWANIA BOJOWEGO BRYGADY W NATARCIU

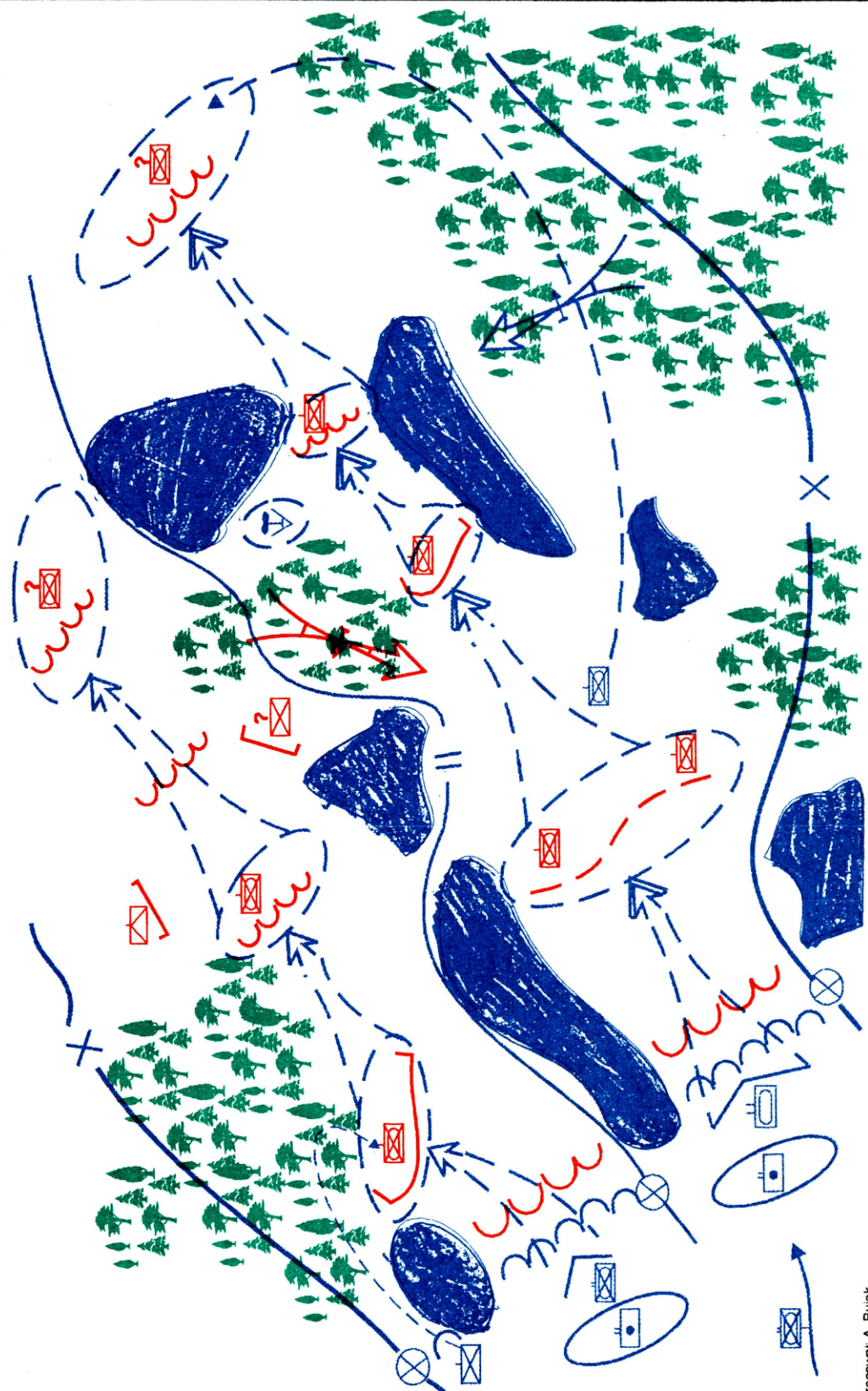
NATARCIE BPanc z MARSZU (wariant)

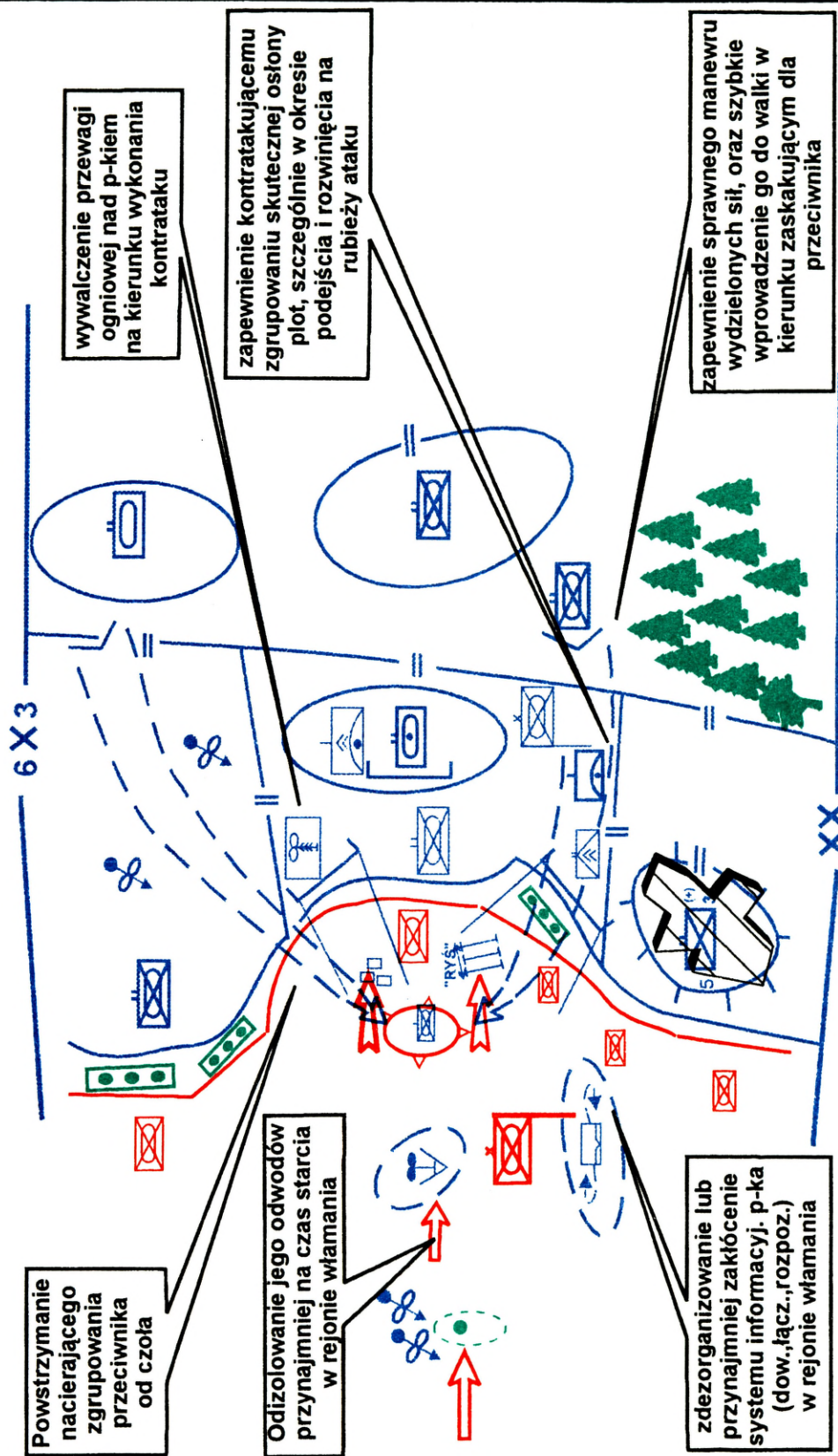
NATARCIE BZ Z BEZPOŚREDNIEJ STYCZNOŚCI Z PRZECIWNIKIEM (variant)

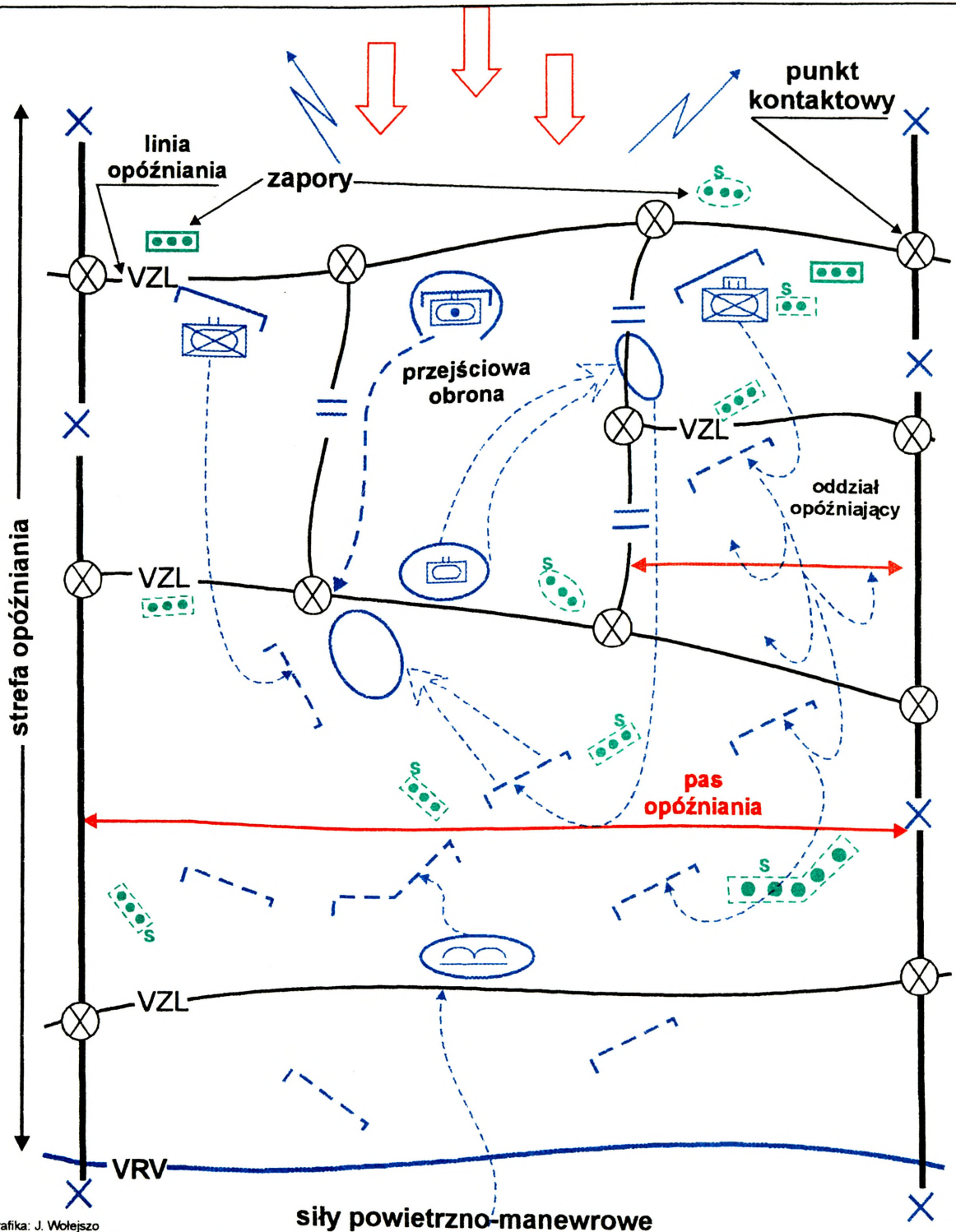
NATARCIE BRYGADY W TERENIE LESISTO-JEZIORNYM (wariant)

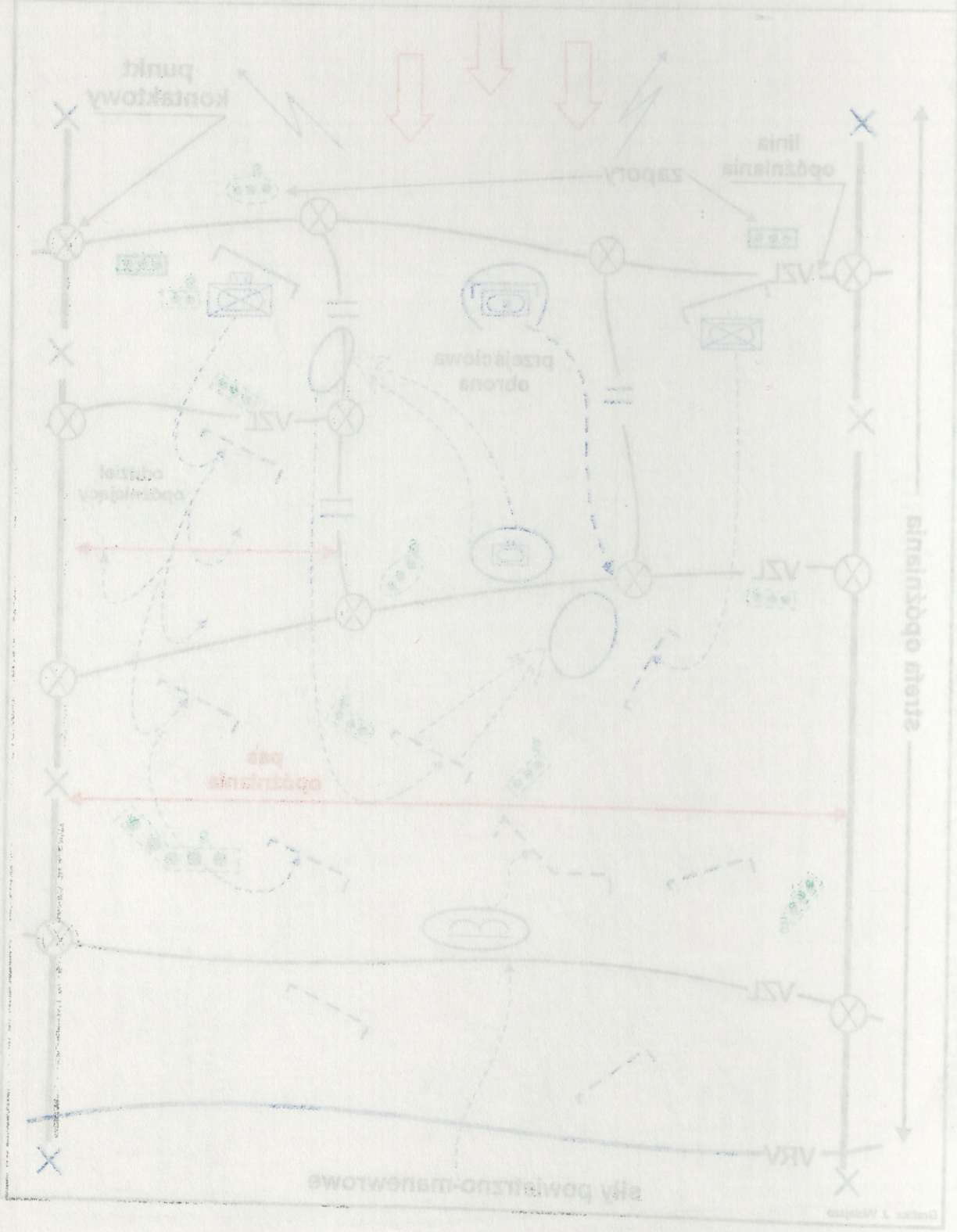
WARUNKI WYKONANIA KONTRATAKU PRZEZ BRYGADĘ (wariant)

PROWADZENIE DZIAŁAŃ OPÓŹNIAJĄCYCH PRZEZ BZ /NZ/ (wariant)

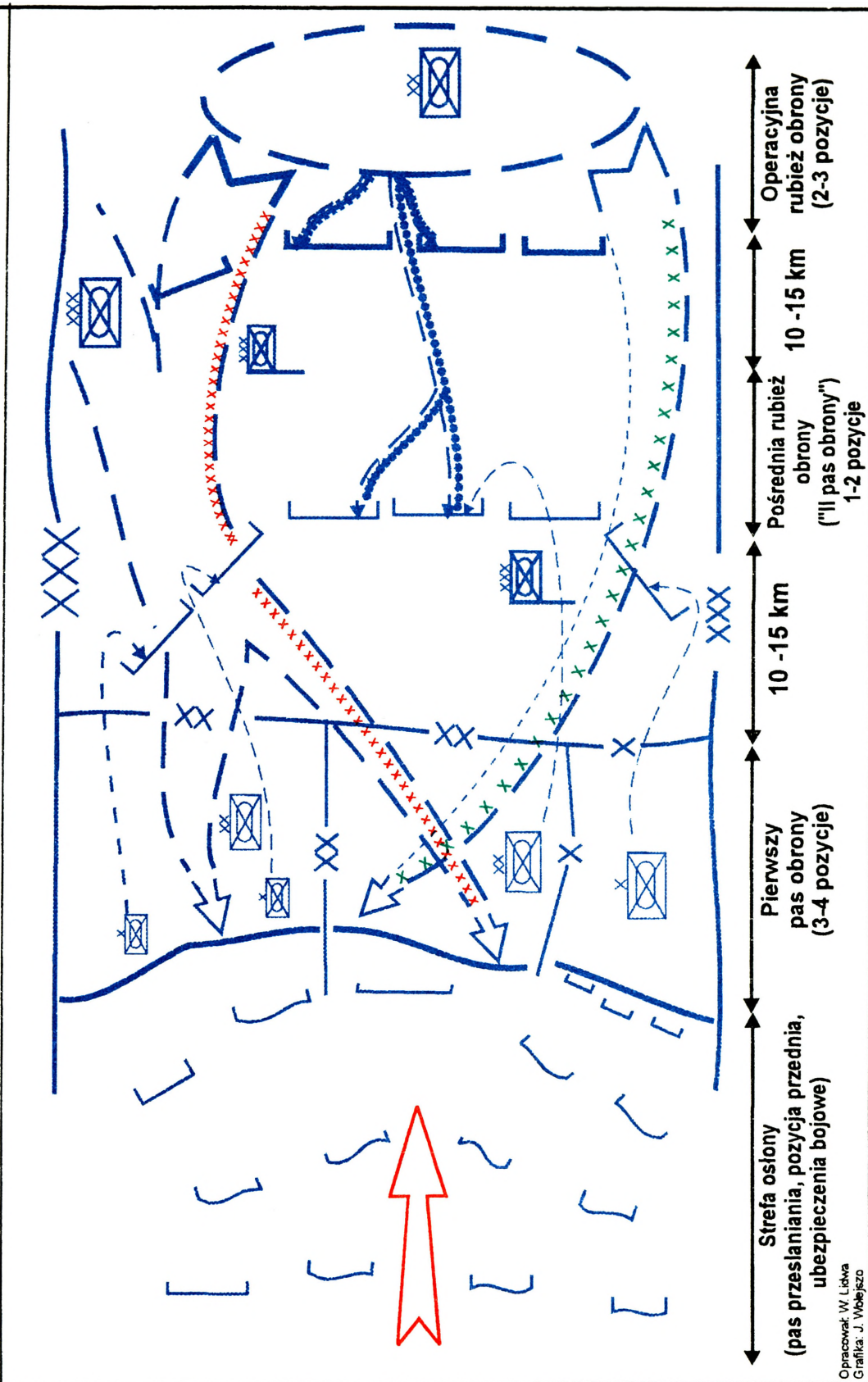
PROWADZENIE DZIAŁAŃ OPŹNIAJĄCYCH PRZEZ BZ INZI (wariant)

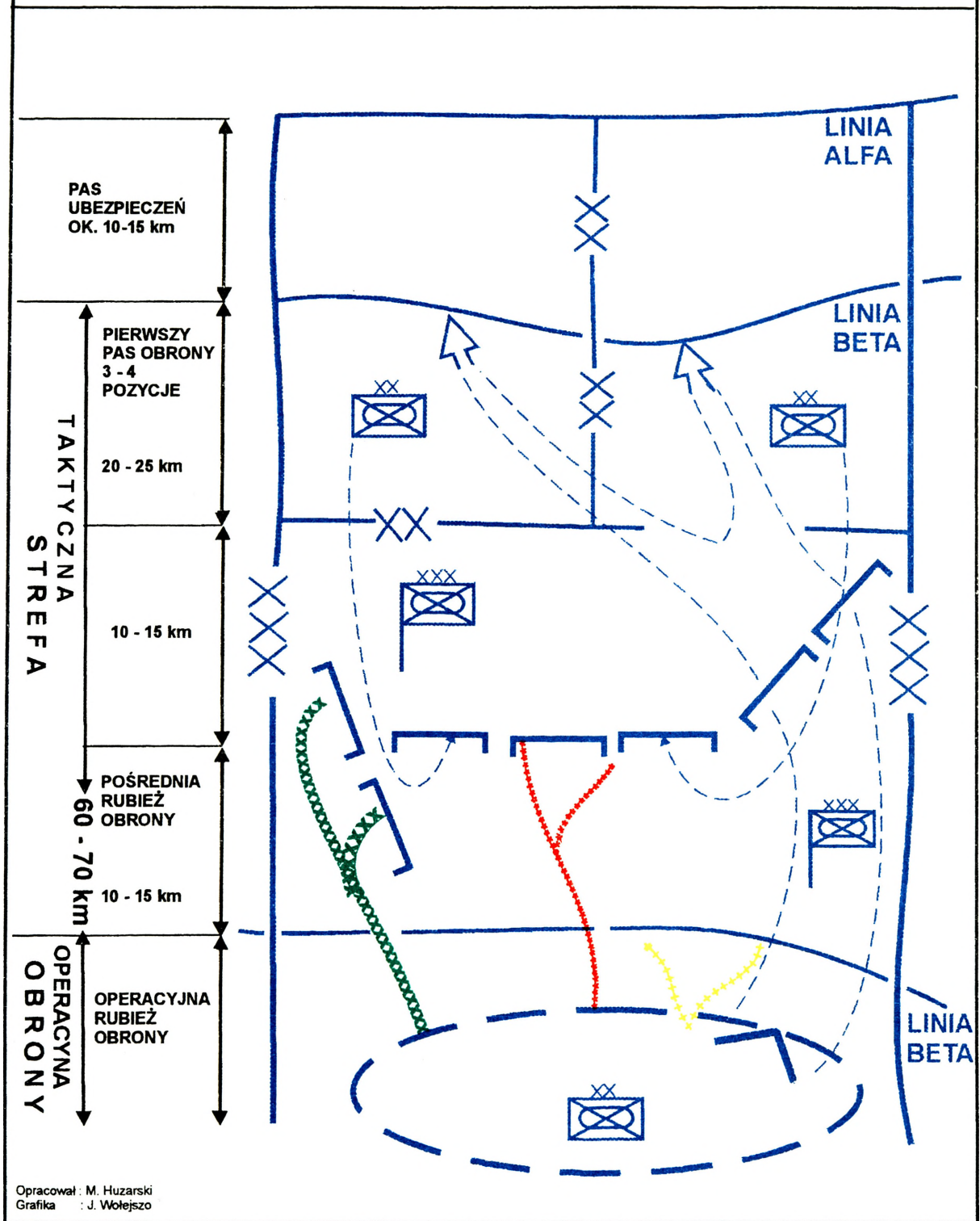
DYWIZJA

DYWISIA

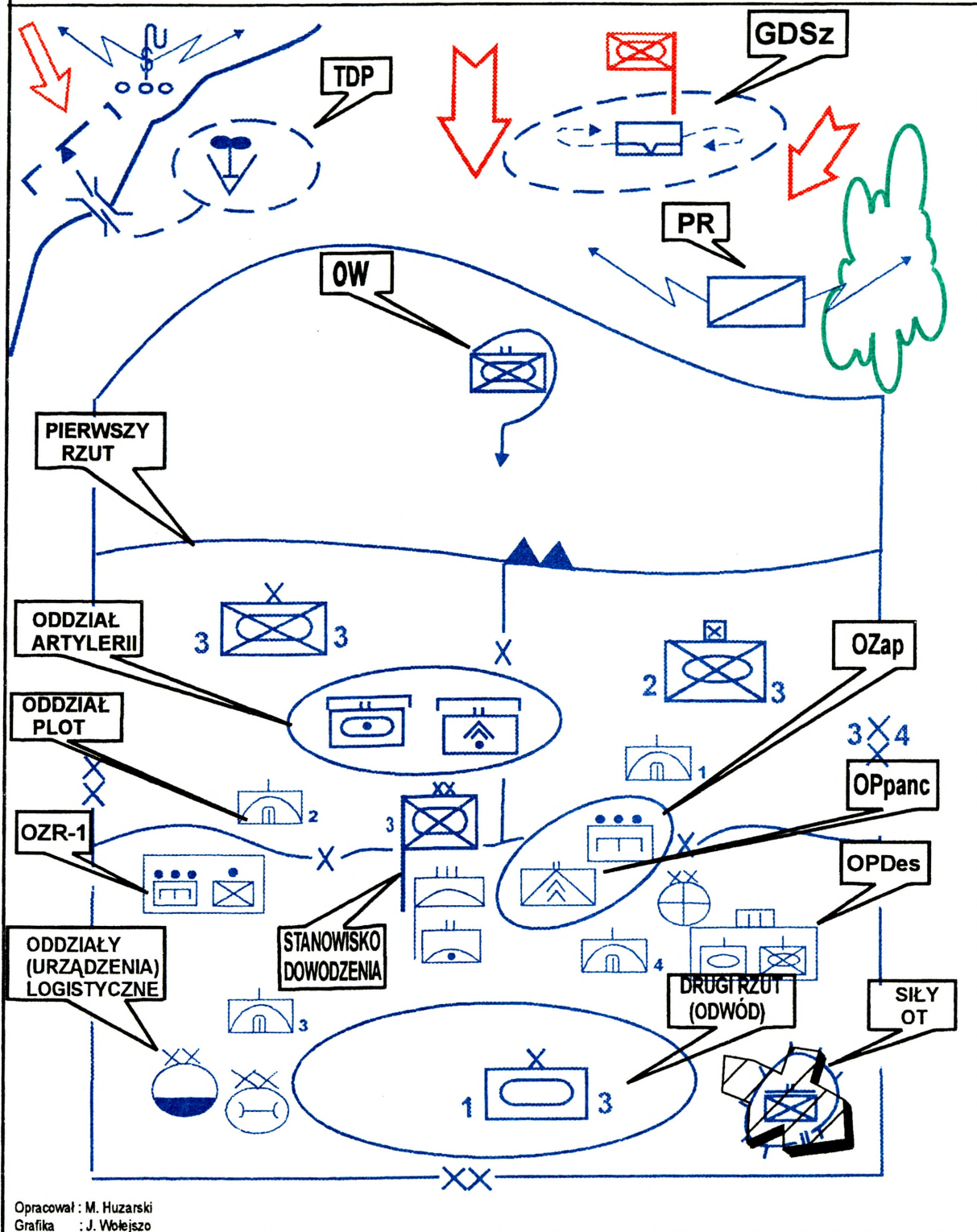
MIEJSCE, ROLA I ZADANIA ZT W UGRUPOWANIU OPERACYJNYM

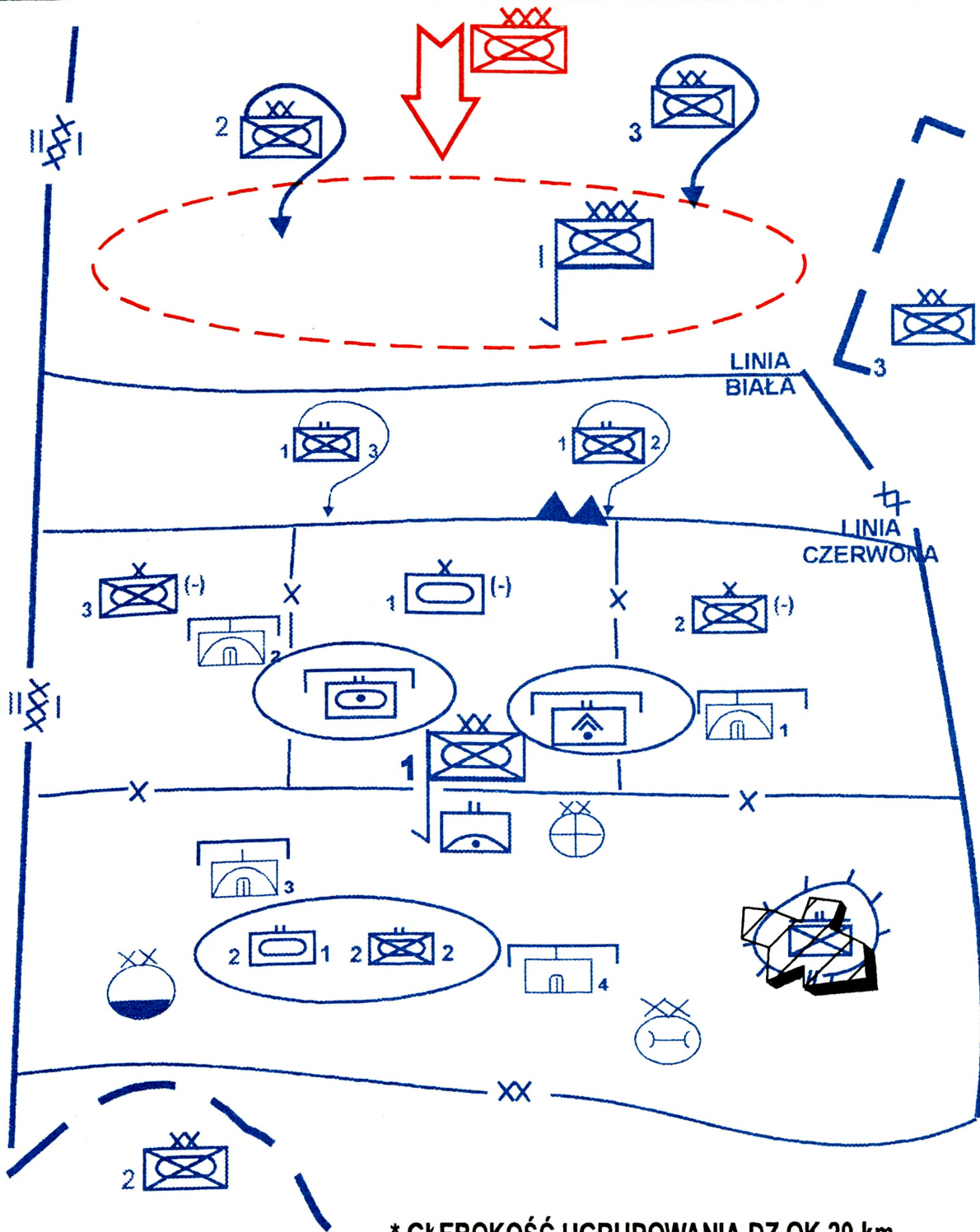
MIEJSCE I ROLA DYWIZJI W OBRONIE ZWIĄZKU OPERACYJNEGO

ELEMENTY UGRUPOWANIA BOJOWEGO ZT W OBRONIE (wariant)

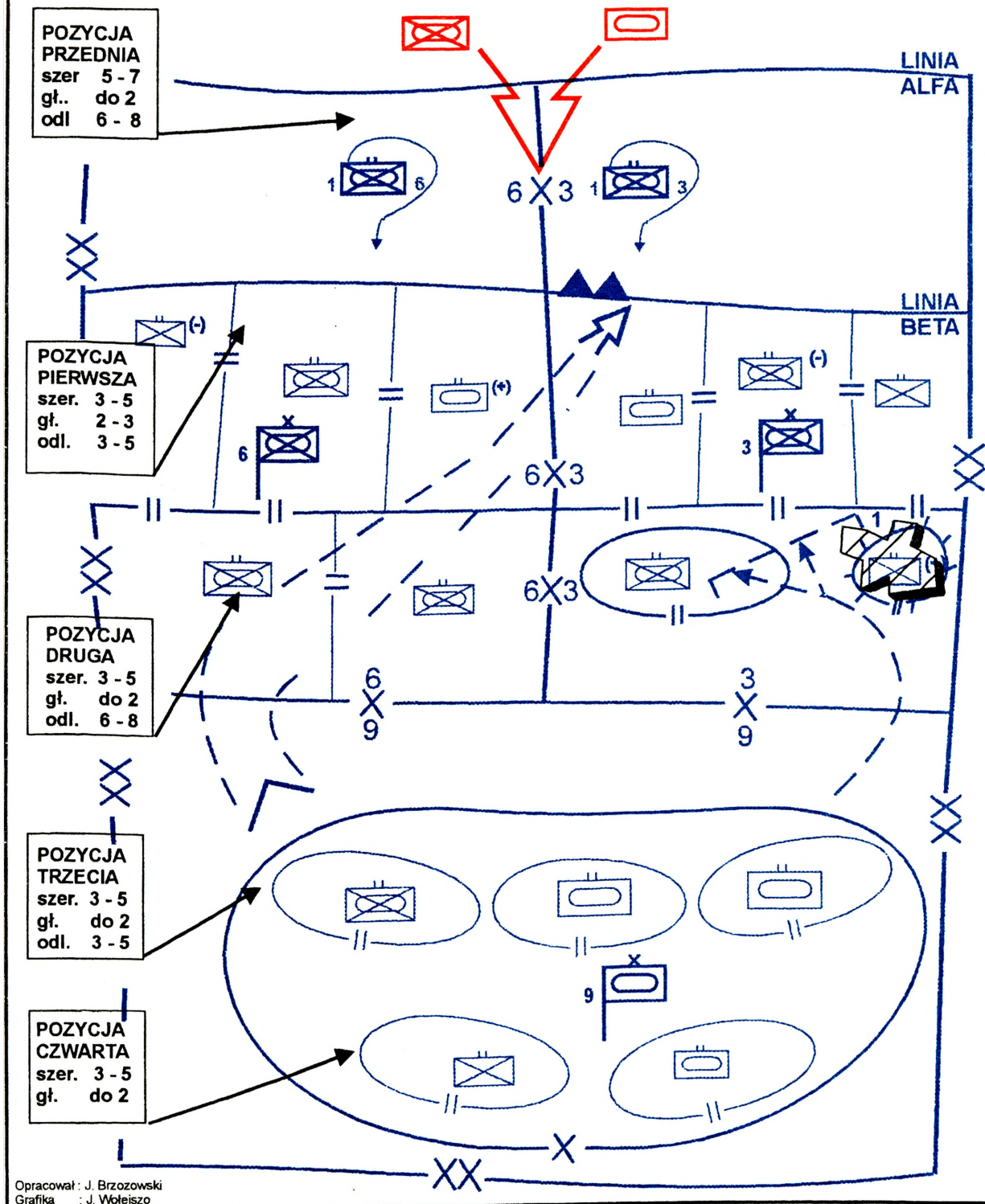

UGRUPOWANIE OBRONNE DYWIZJI DRUGIEGO RZUTU KORPUSU (wariant)

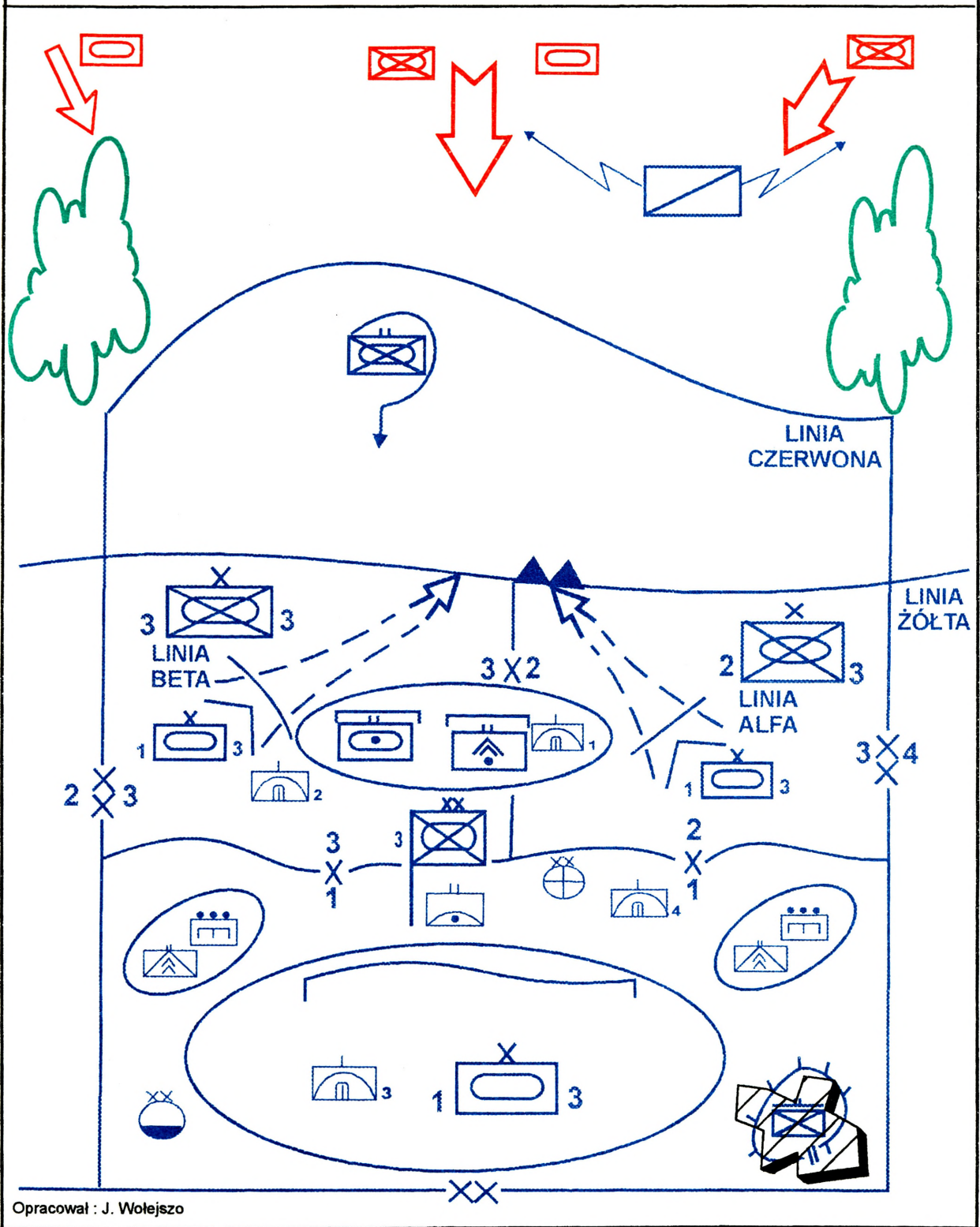

* GŁĘBOKOŚĆ UGRUPOWANIA DZ OK 20 km

DYWIZJA W OBRONIE POZYCYJNEJ (wariant)

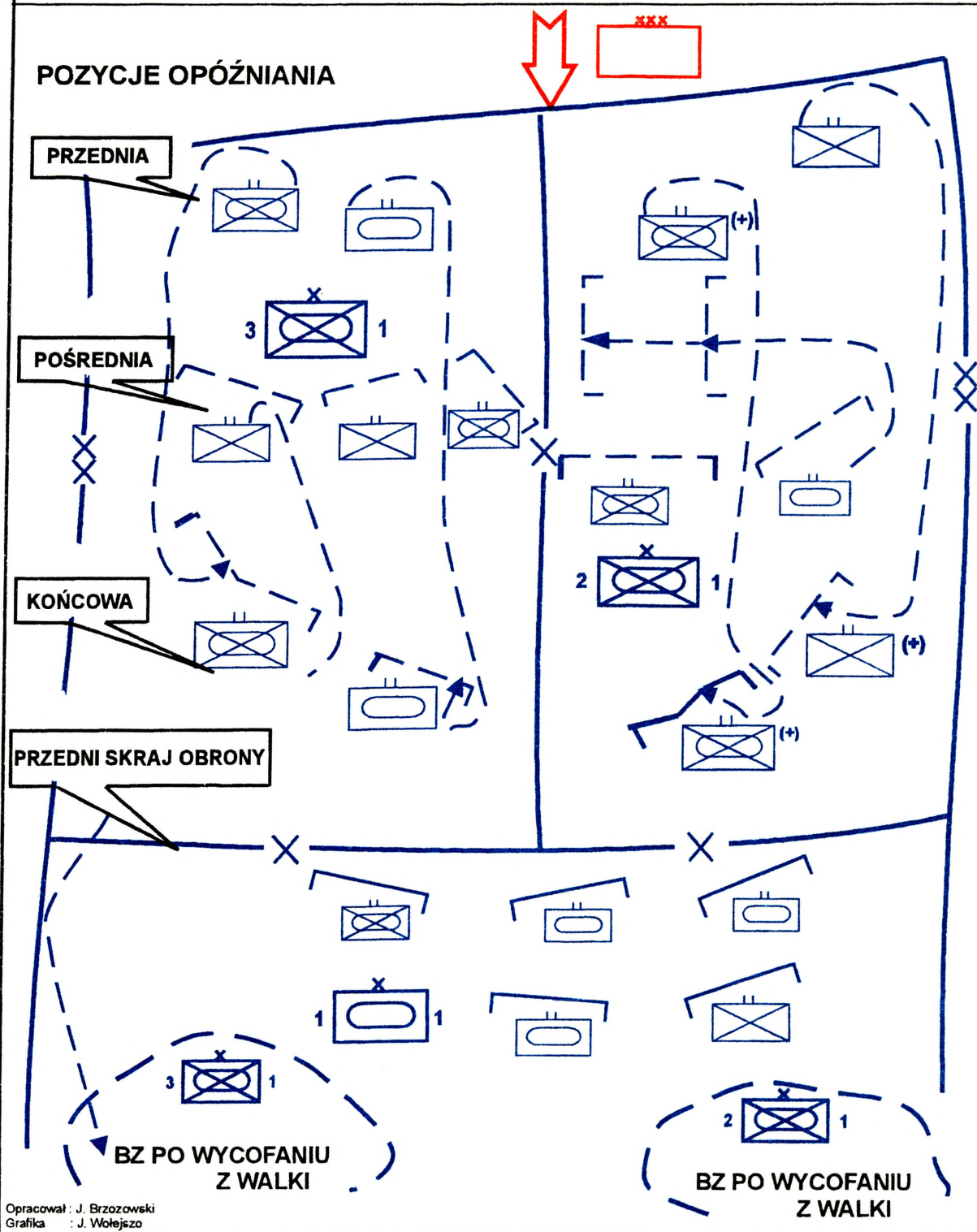

DYWIZJA W OBRONIE POZYCYJNEJ (wariant)

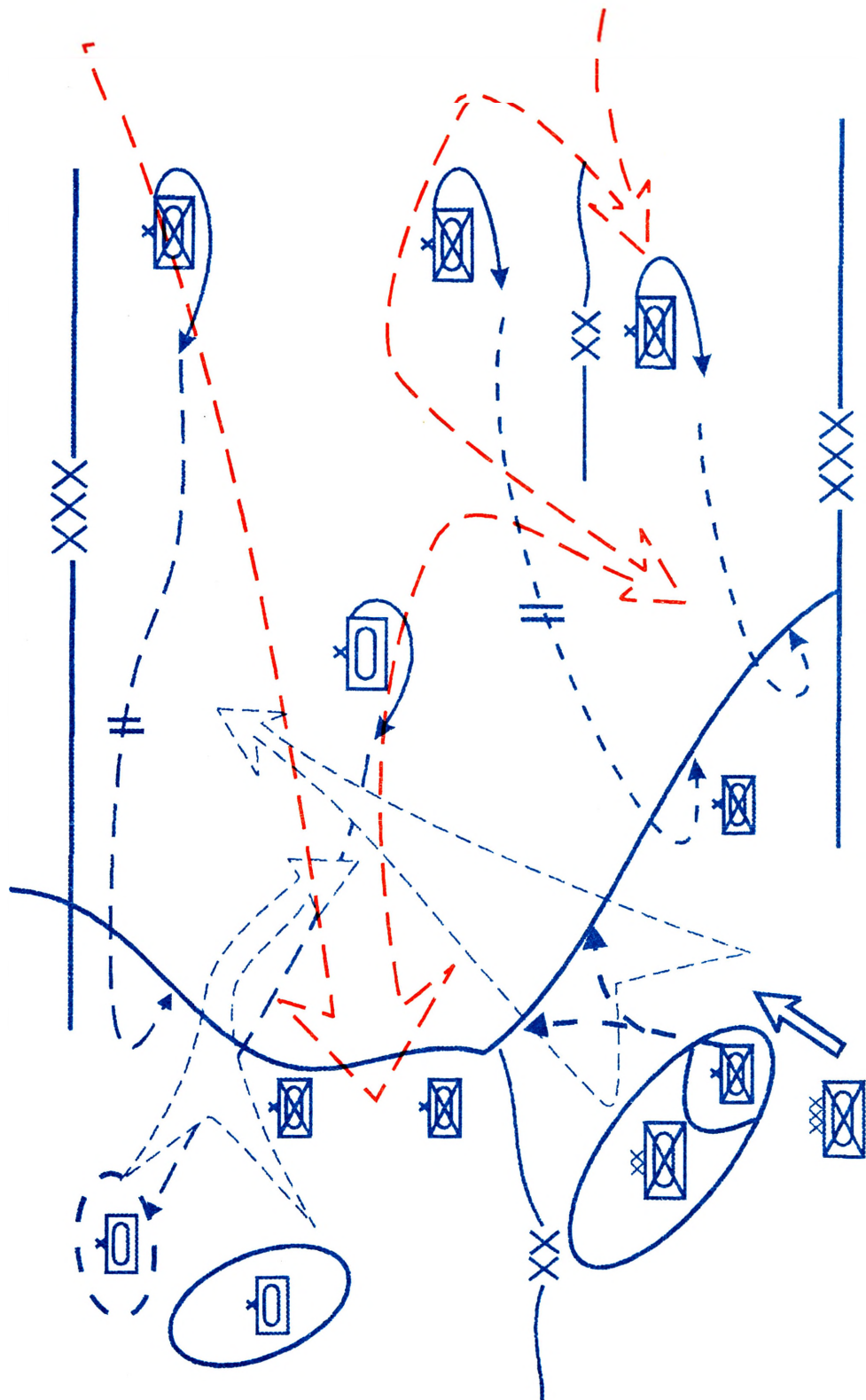
DYWIZJA W OBRONIE MANEWROWEJ ZWIĄZKU OPERACYJNEGO (wariant)

POZYCJE OPÓŹNIANIA

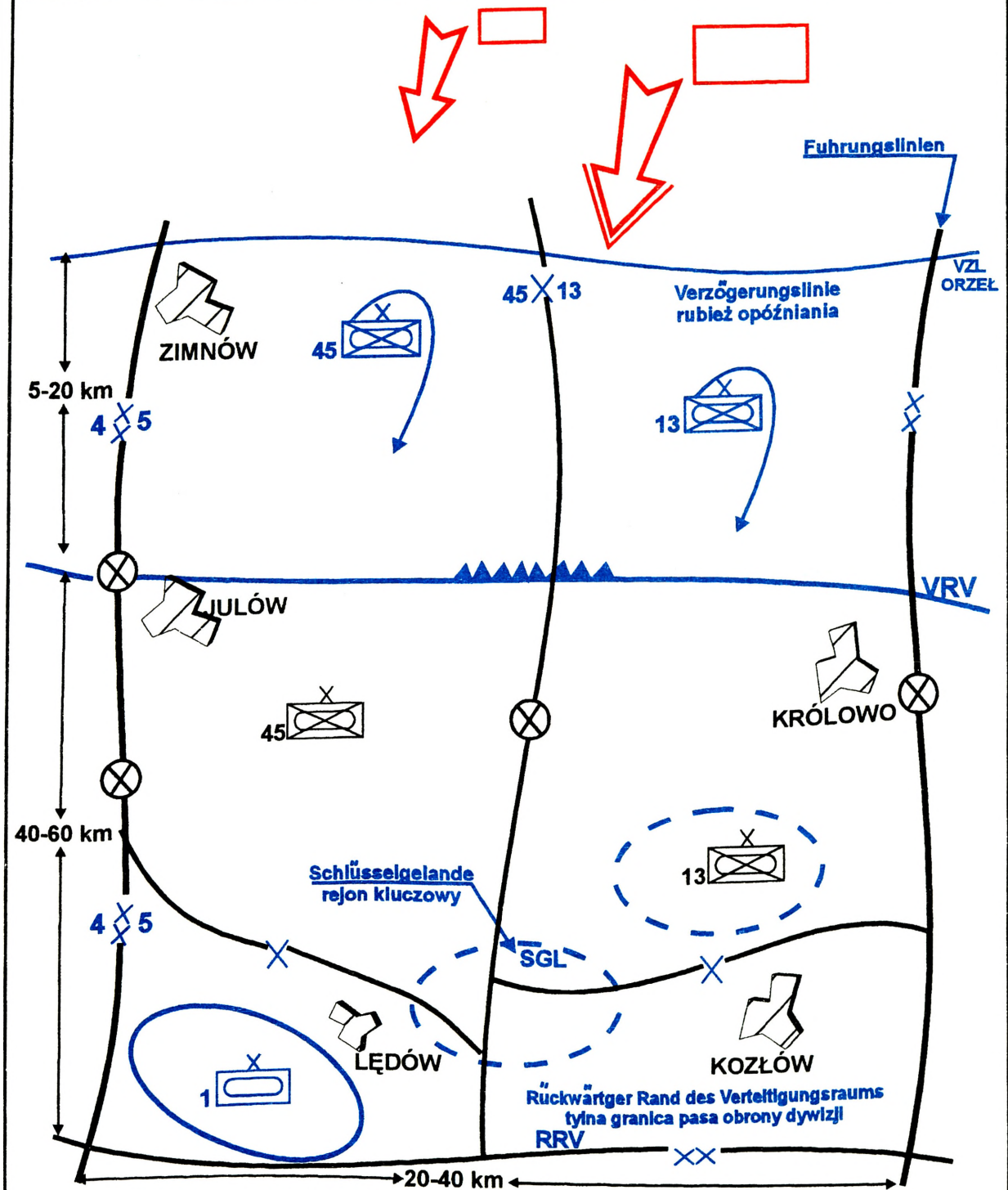

Opracował: J. Brzozowski
Grafika: J. Wolejszo

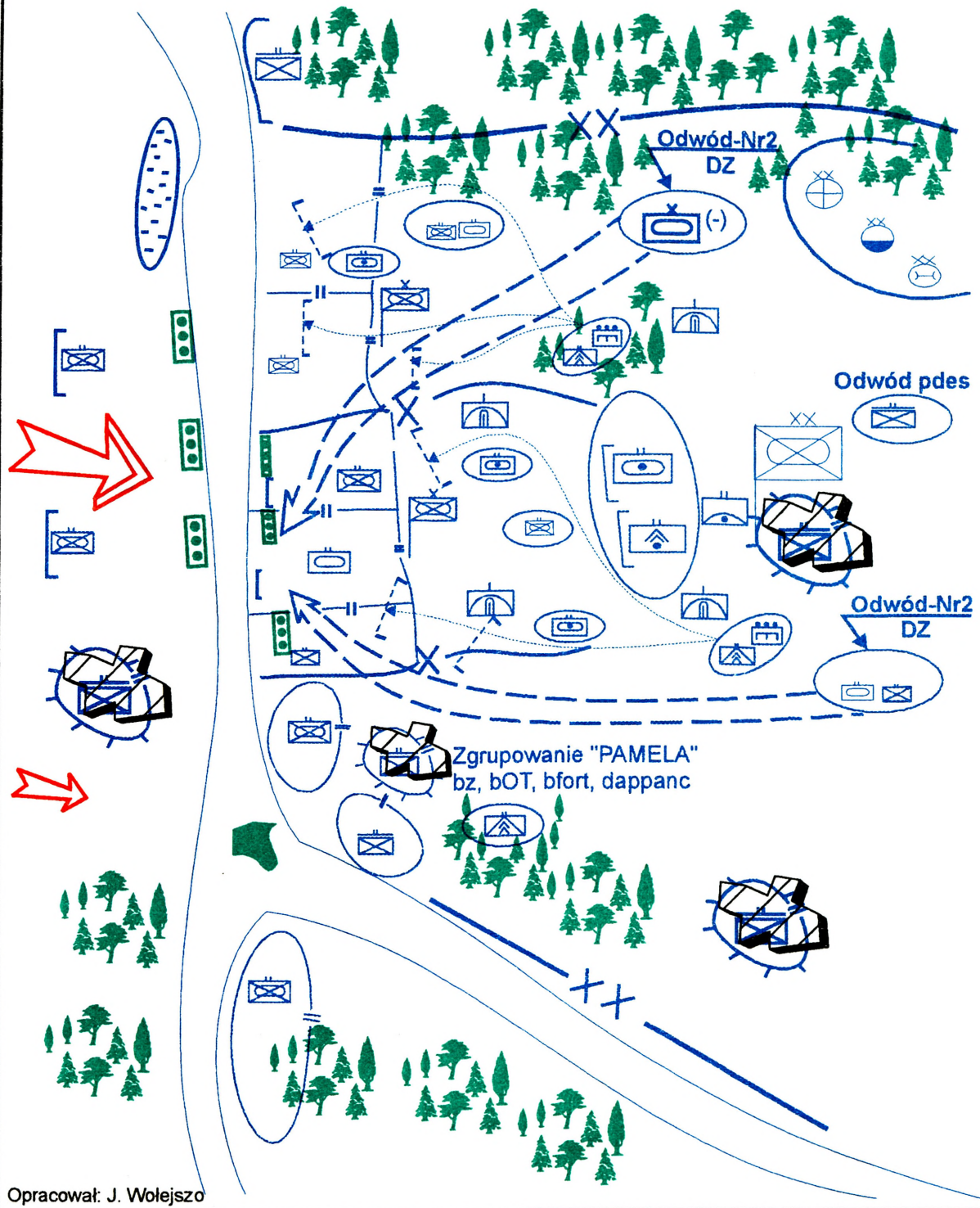
ISTOTA OBRONY MANEWROWEJ

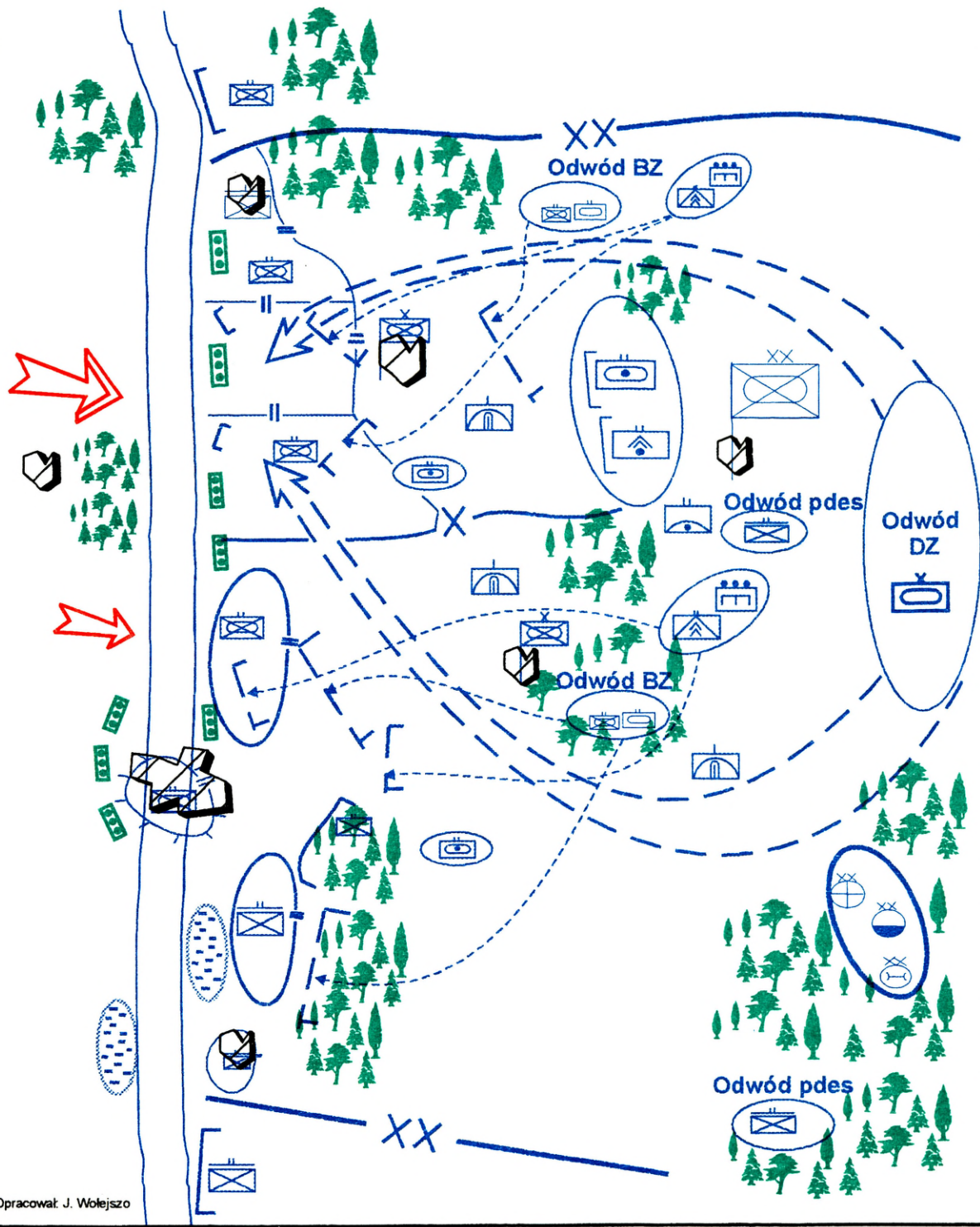
DYWIZJA ZMECHANIZOWANA W OBRONIE /NZ/ (wariant)

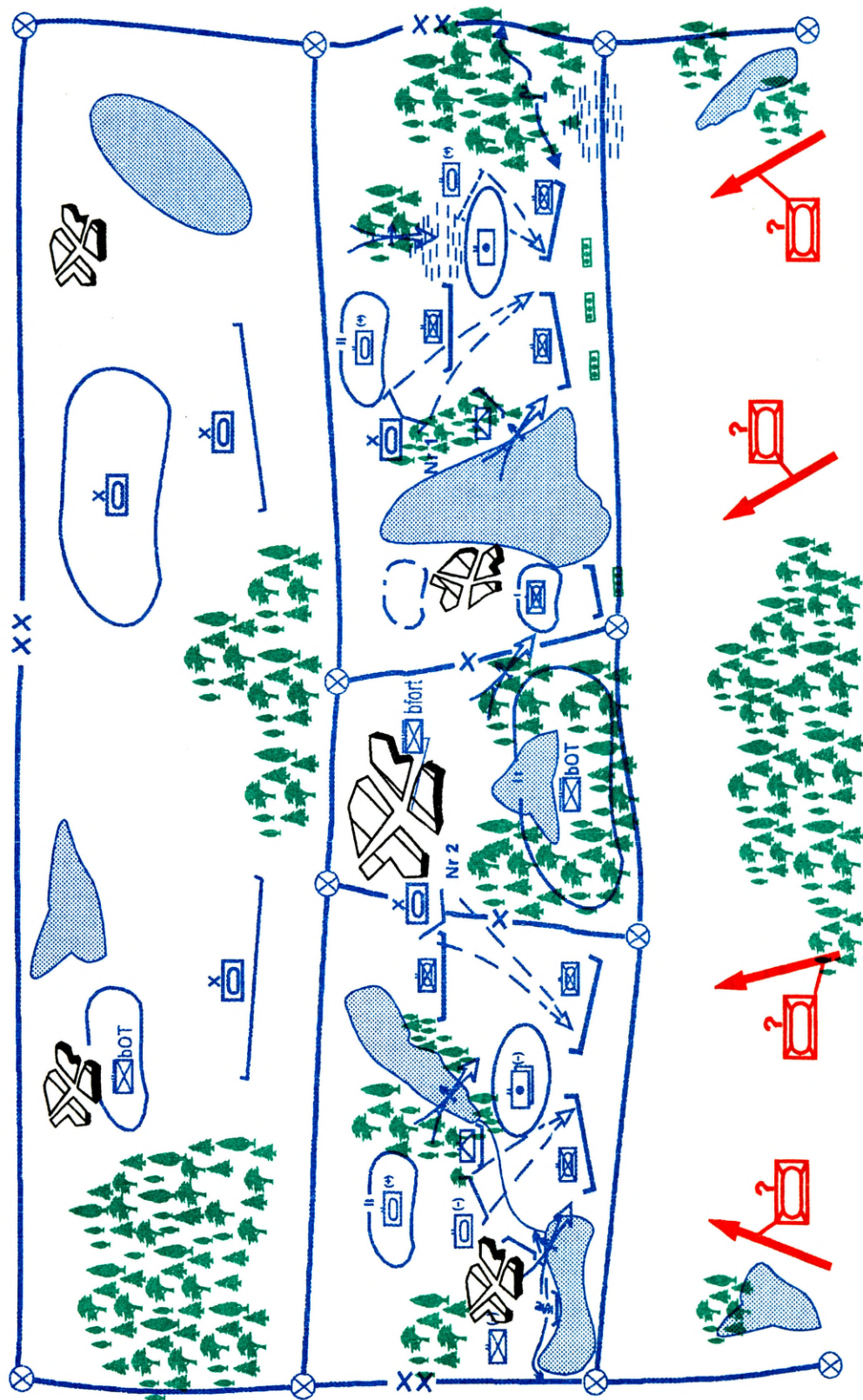
OBRONA PRZESZKODY WODNEJ PRZEZ ZT Z SILNYM PIERWSZYM RZUTEM (wariant)

OBRONA PRZESZKODY WODNEJ PRZEZ ZT W OPARCIU O SILNY DRUGI RZUT (wariant)

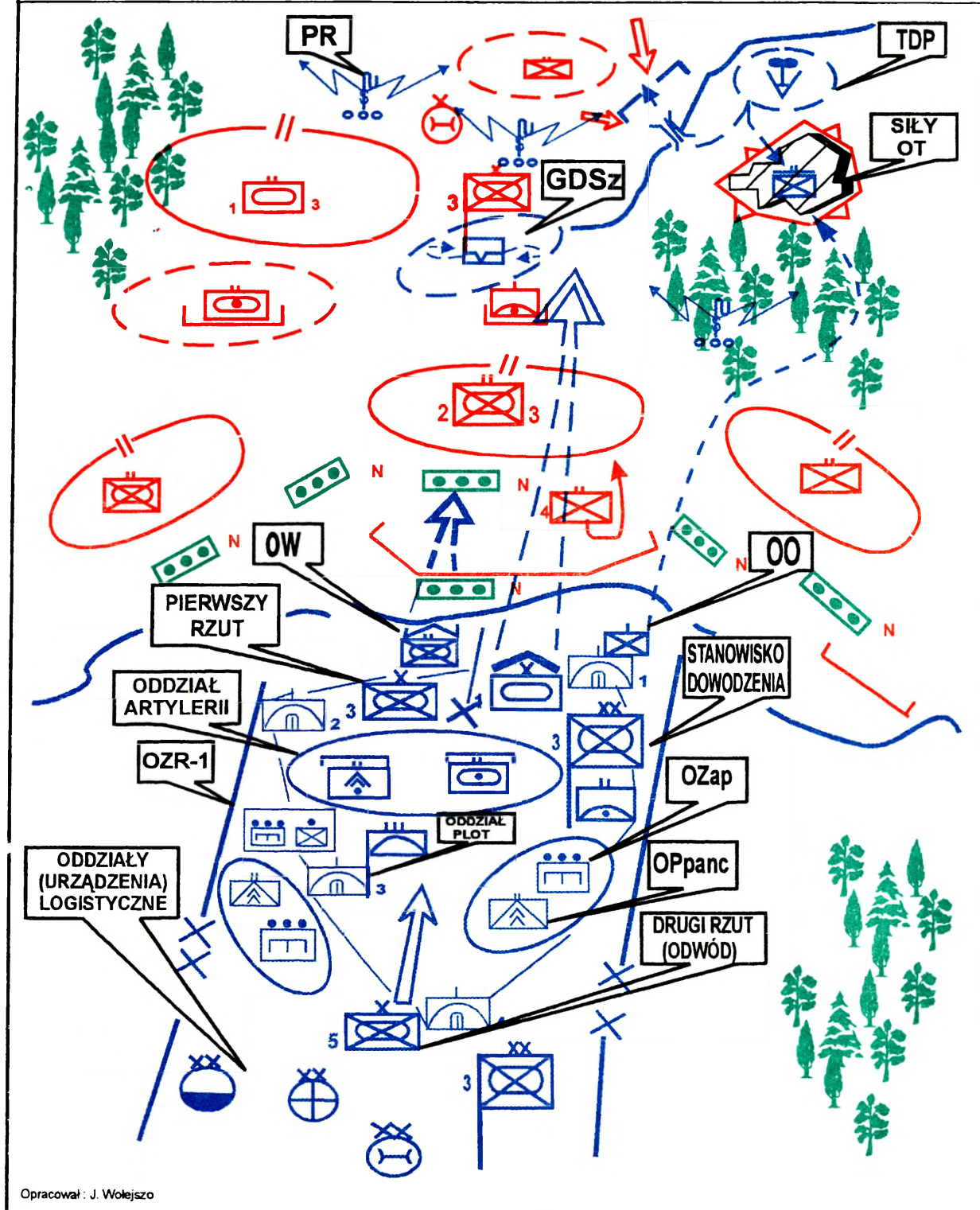

OBRONA DYWIZJI W TERENIE LESISTO-JEZIORNYM (variant)

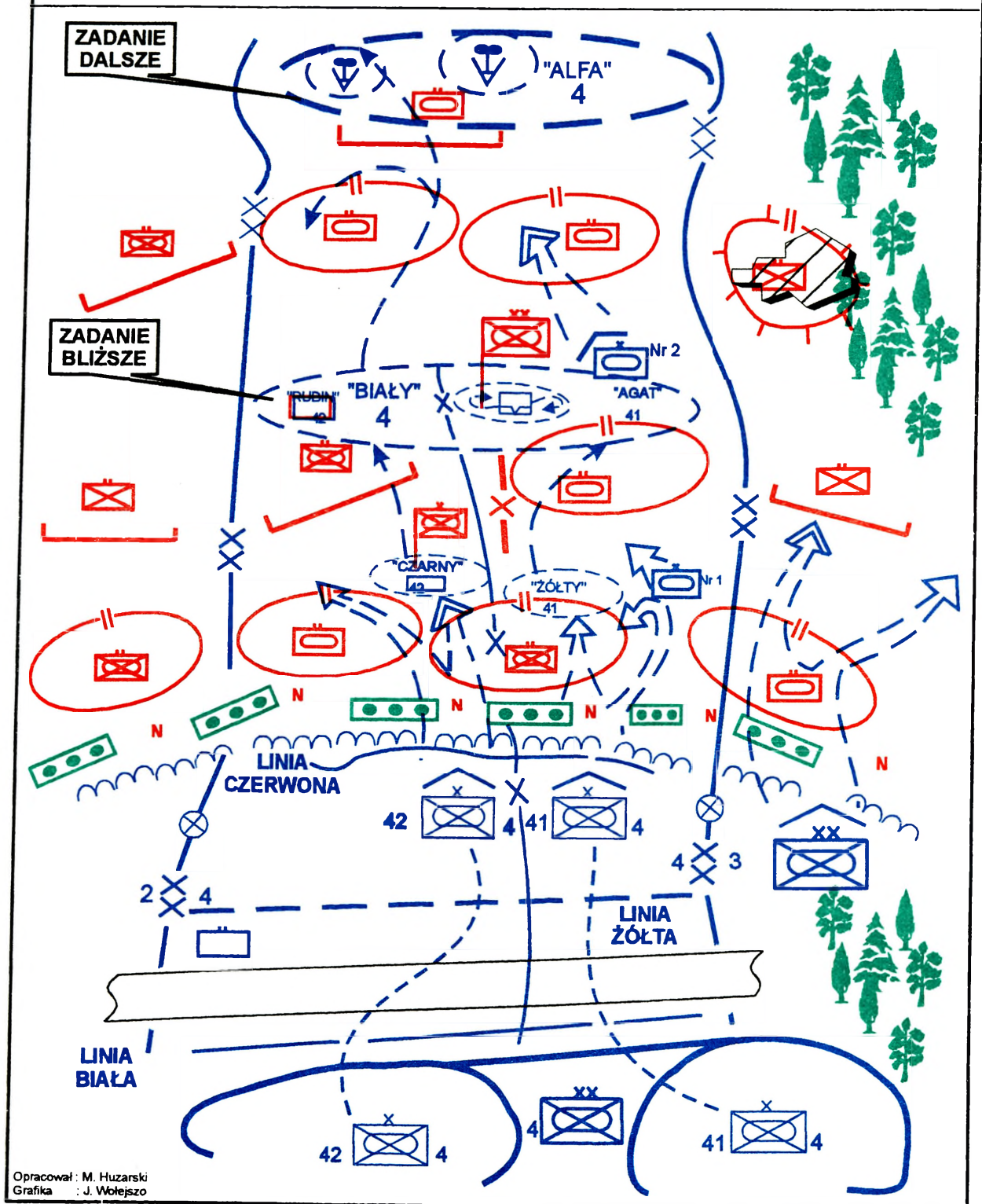

ELEMENTY UGRUPOWANIA BOJOWEGO ZT W NATARCIU (wariant)

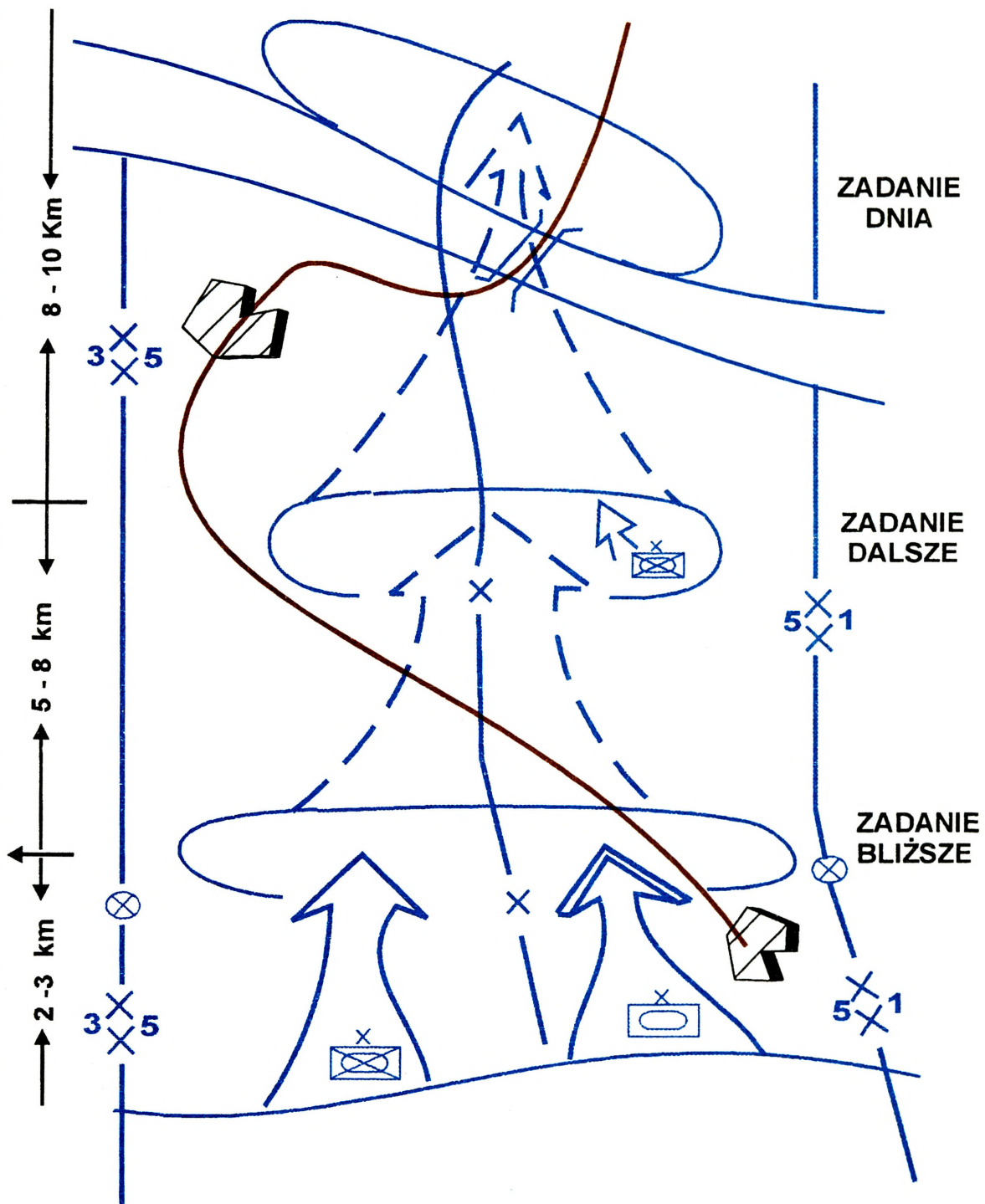

NATARCIE ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO Z MARSZU (wariant)

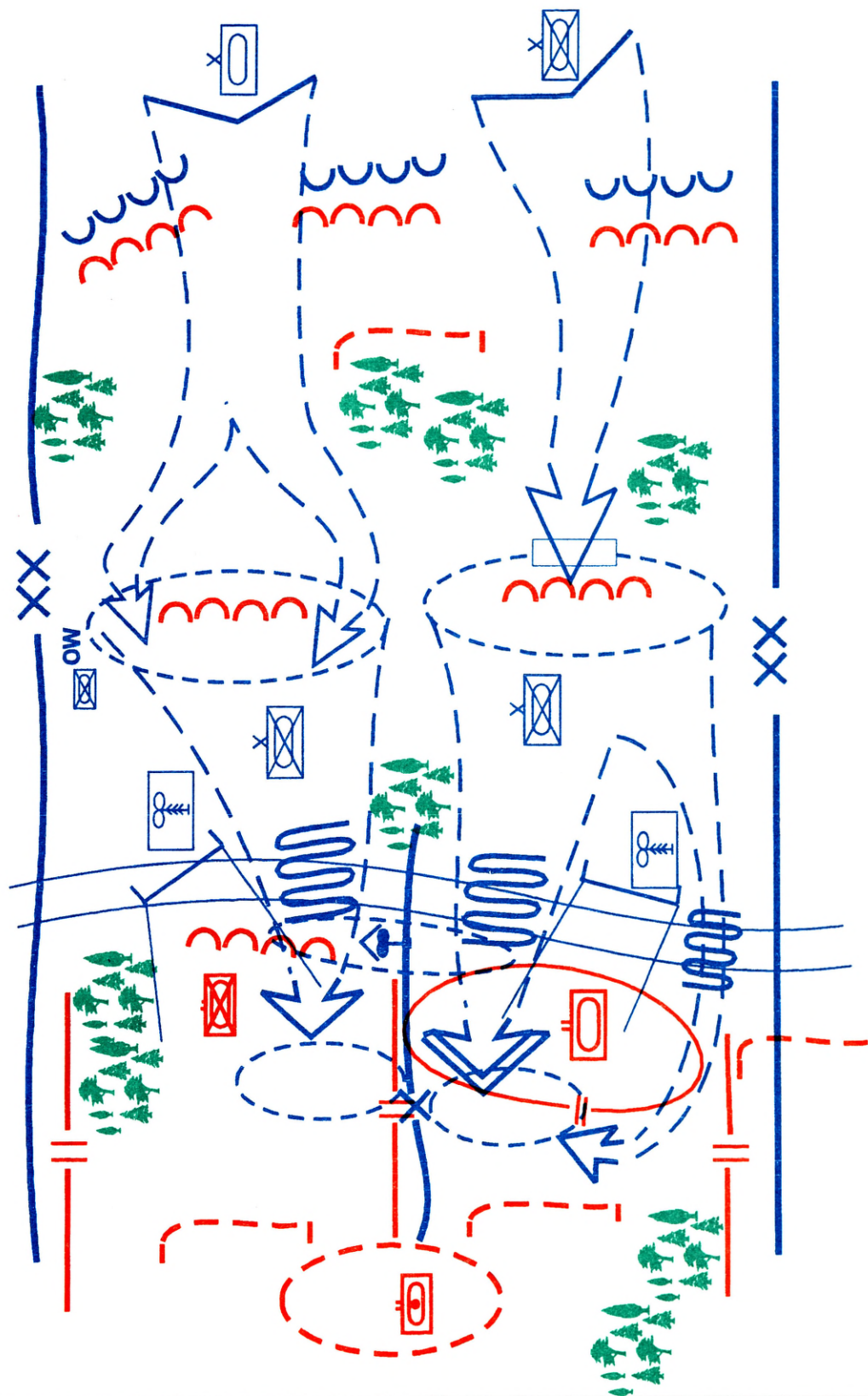

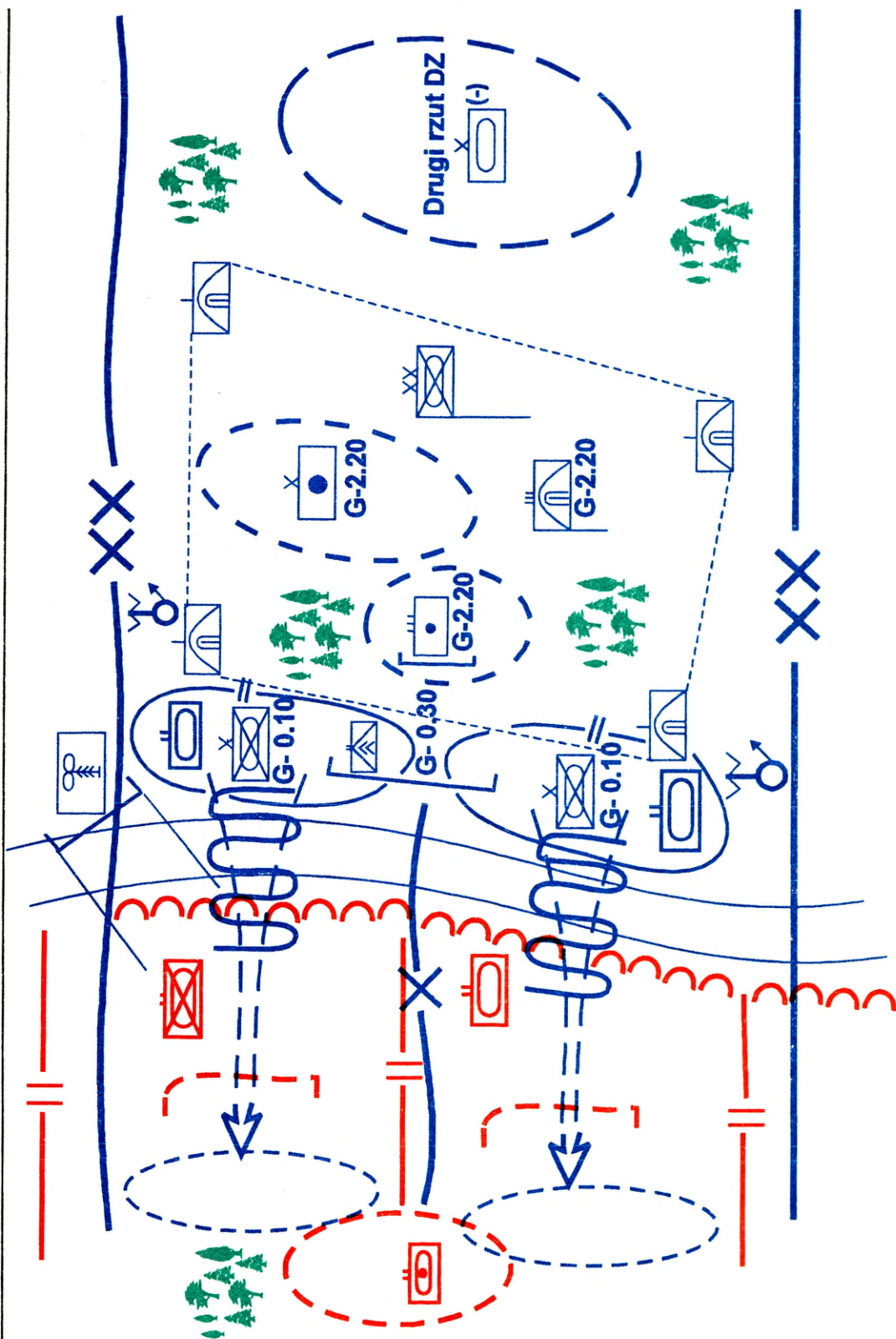
GLĘBOKOŚĆ ZADAŃ BOJOWYCH DZ W PRZEWIDYWANIU FORSOWANIA PRZESZKODY WODNEJ (wariant)

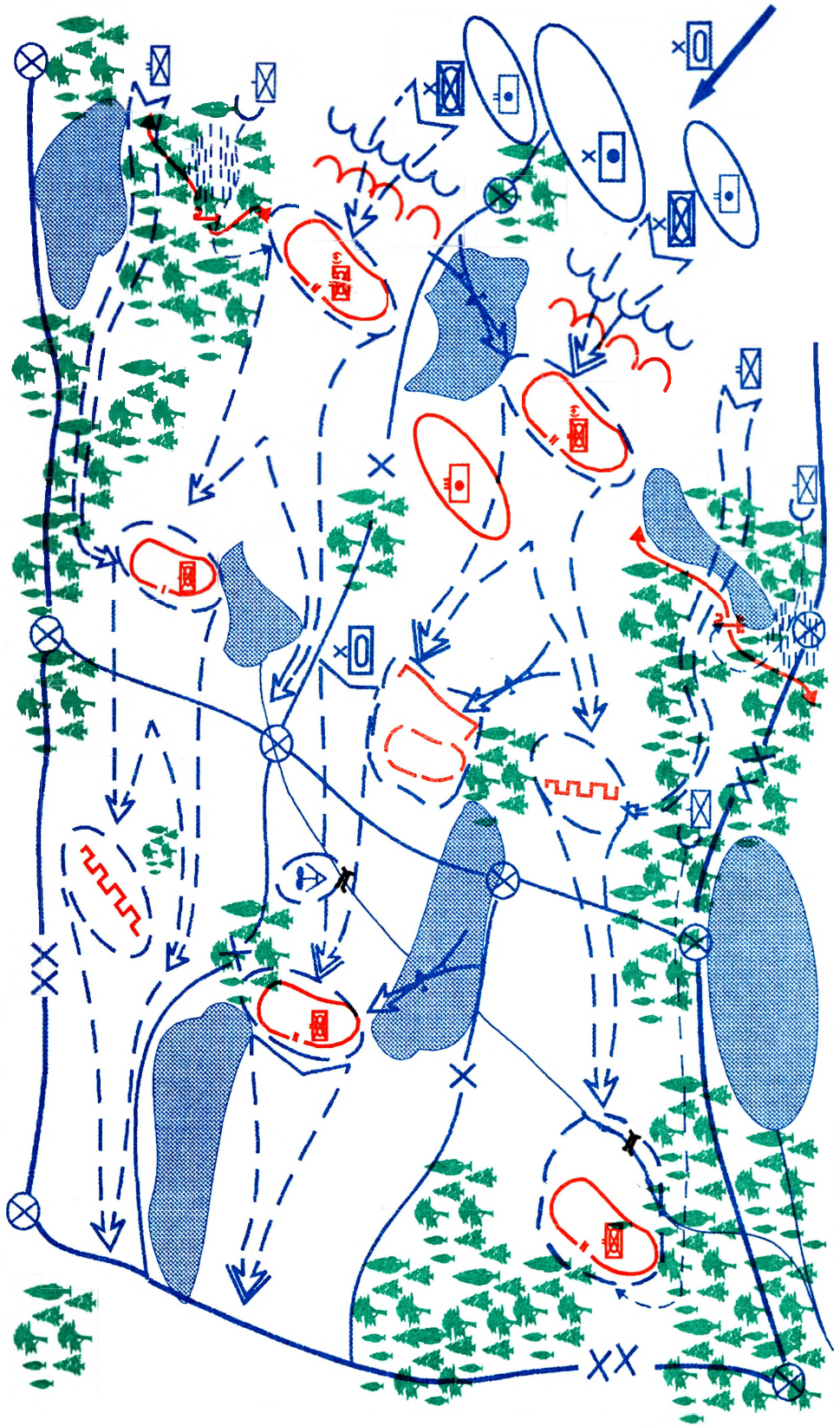
**FORSOWANIE PRZESKODY WODNEJ PRZEZ ZWIĄZEK
TAKTYCZNY Z MARSZU (wariant 1)**

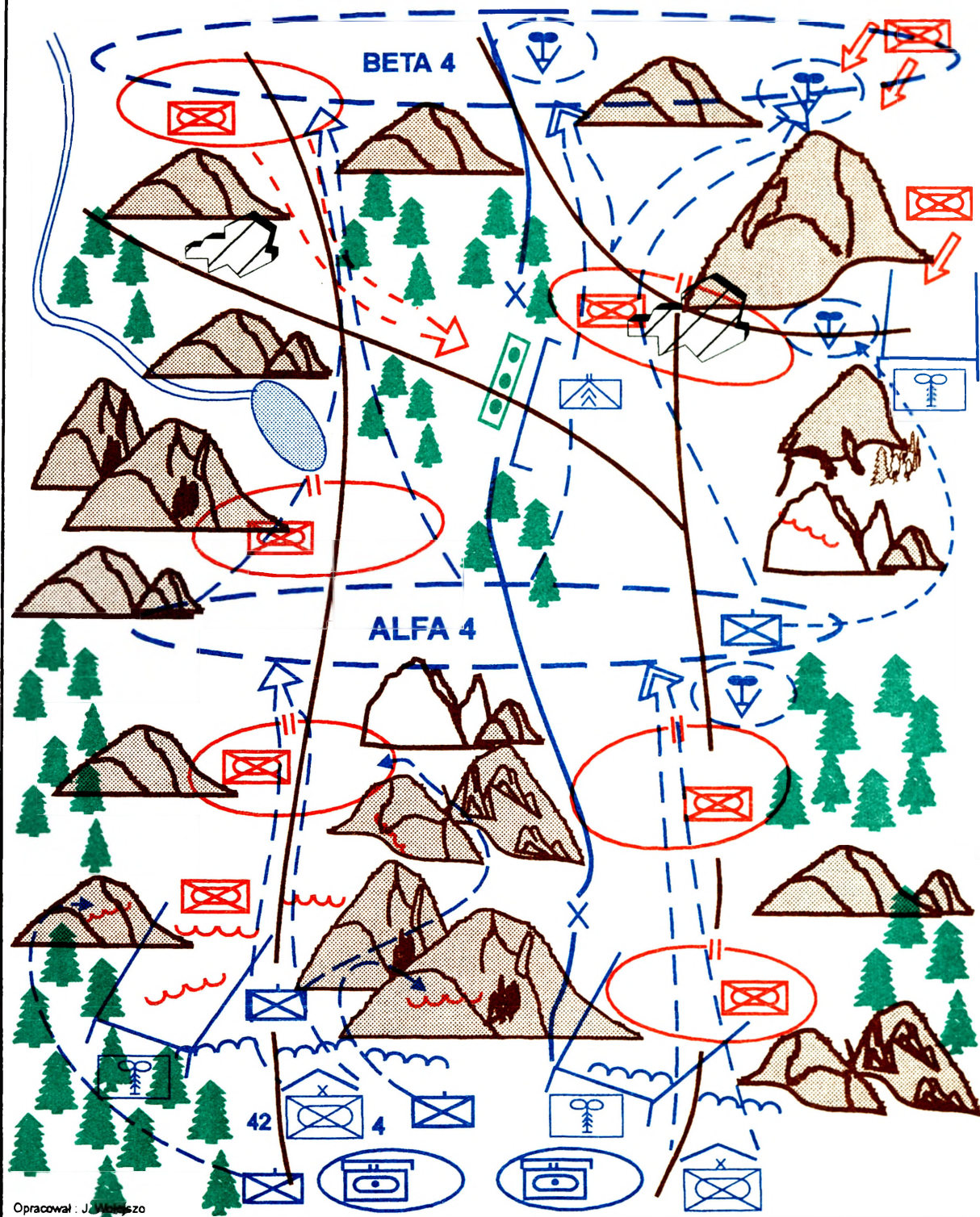
FORSOWANIE PRZESKODY WODNEJ PRZEZ ZWIĄZEK TAKTYCZNY PO PLANOWYM PRZYGOTOWANIU (wariant 1)

NATARCIE DYWIZJI W TERENIE LESISTO-JEZIORNYM (wariant)

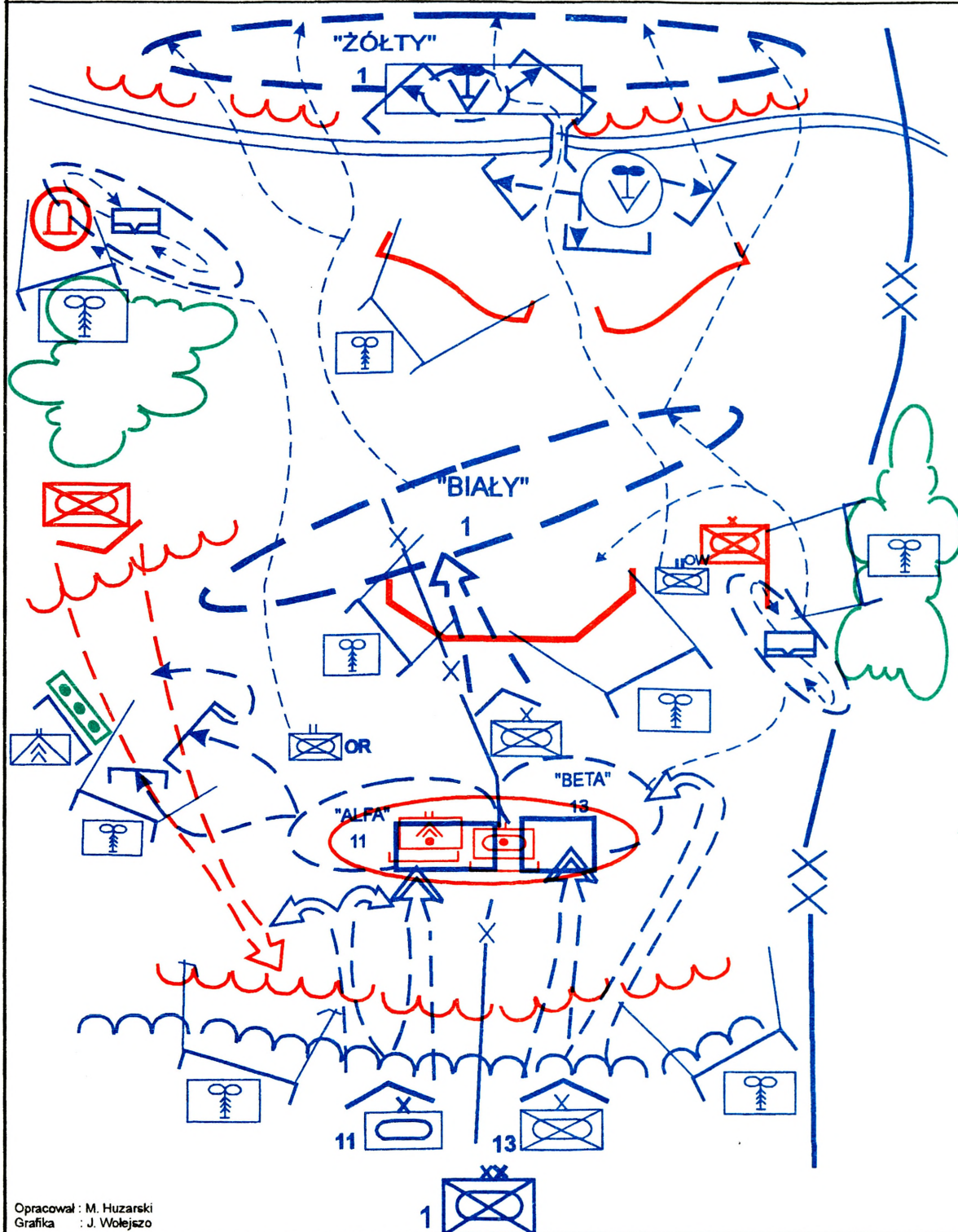

NATARCIE ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO W GÓRACH (variant)

POWIETRZNO-LĄDOWY CHARAKTER ZADAŃ W NATARCIU ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO (wariant)

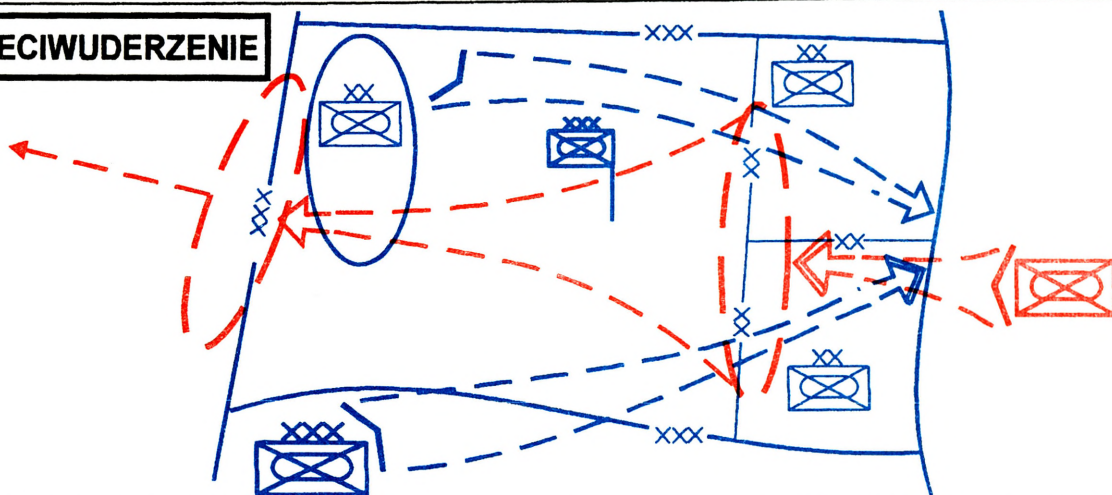
Opracował : M. Huzarski
Grafika : J. Wolejszo

NATARCIE ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO (ODDZIAŁU) W FORMIE ZWROTÓW ZACZEPNYCH (wariant)

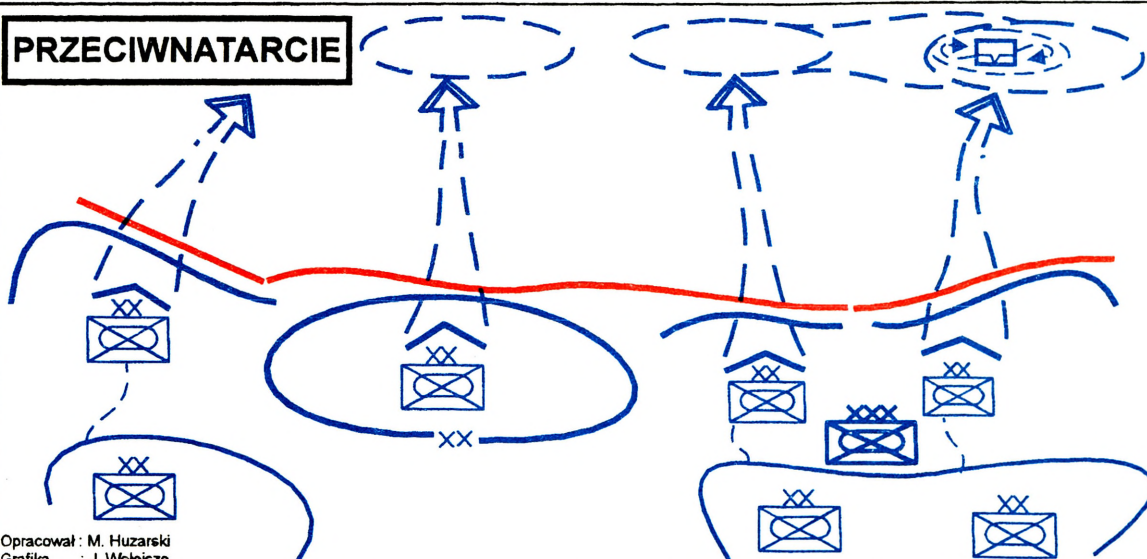
KONTRATAK

PRZECIWUDERZENIE

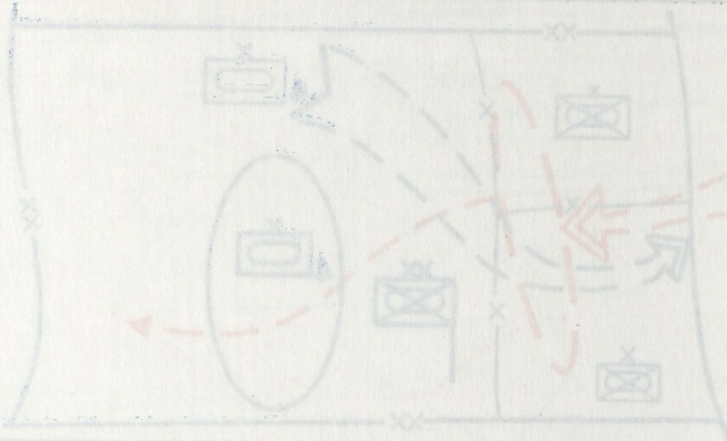

PRZECIWNATARCIE

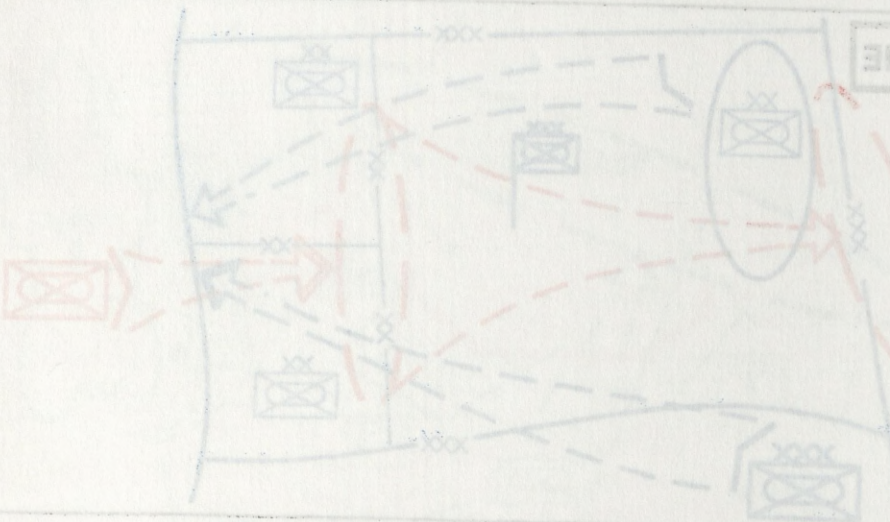

NATARCIE ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO (ODZIAŁU) W FORMIE ZWROTÓW ZACZEPNYCH (wariant)

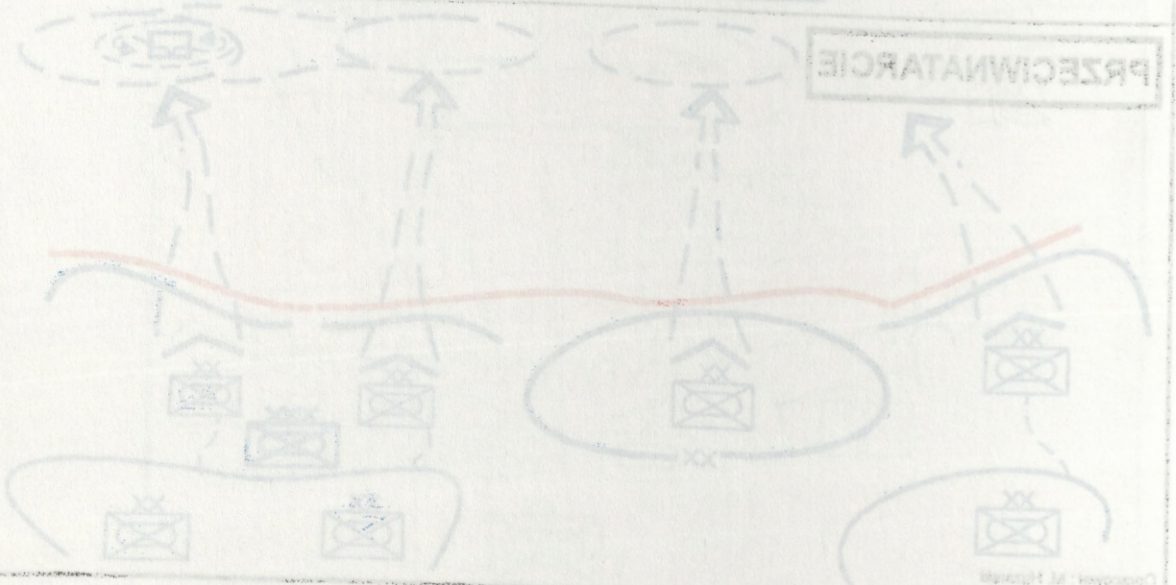
KONTRATAK

PRZECIWDERZENIE

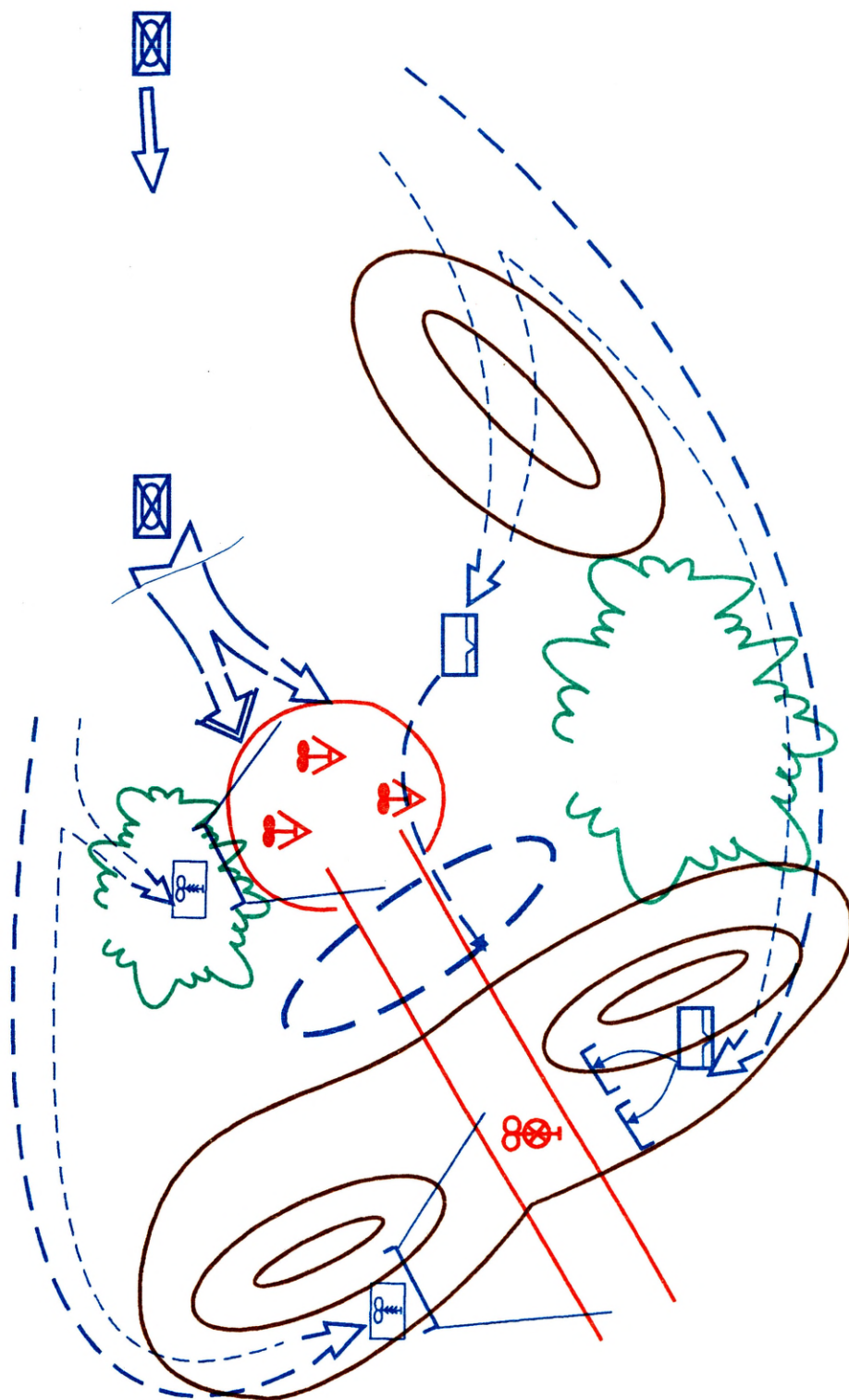
PRZECIWNATARCIE

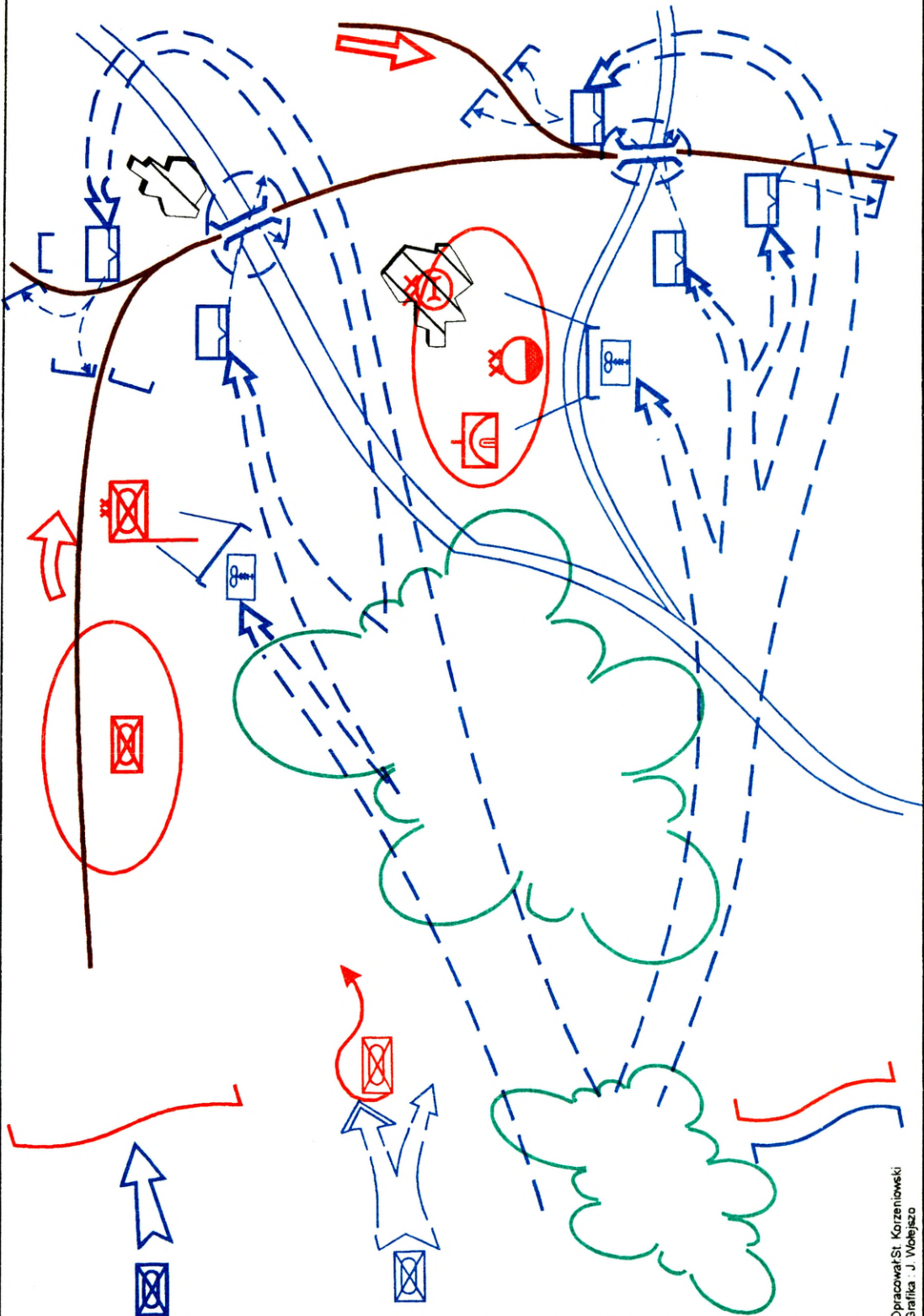
KAWALERIA POWIETRZNA

KAWALERIA POWIETRZNA

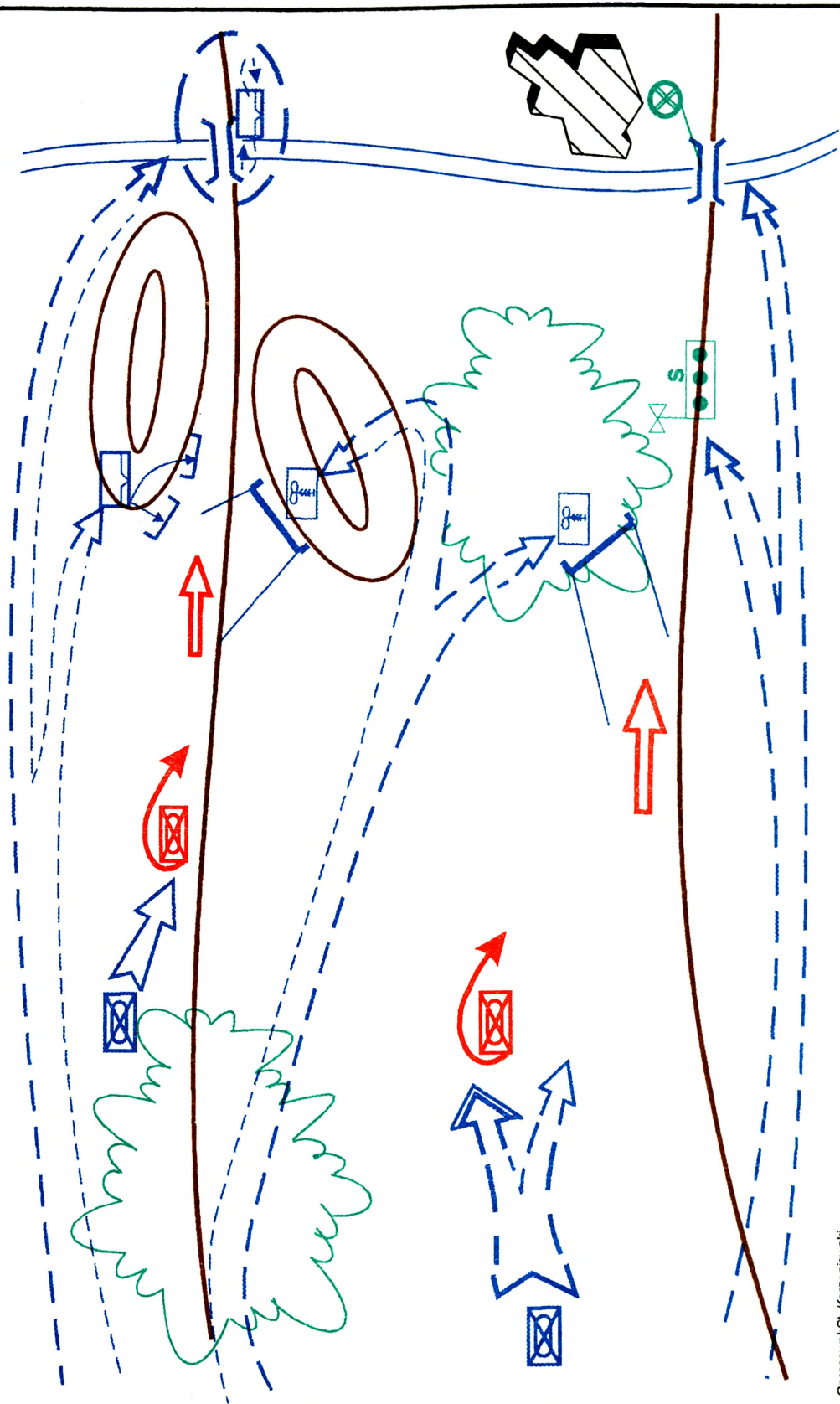
UŻYCIE GRUPY TAKTYCZNEJ KAWALERII POWIETRZNEJ W LIKWIDACJI DESANTU (wariant)

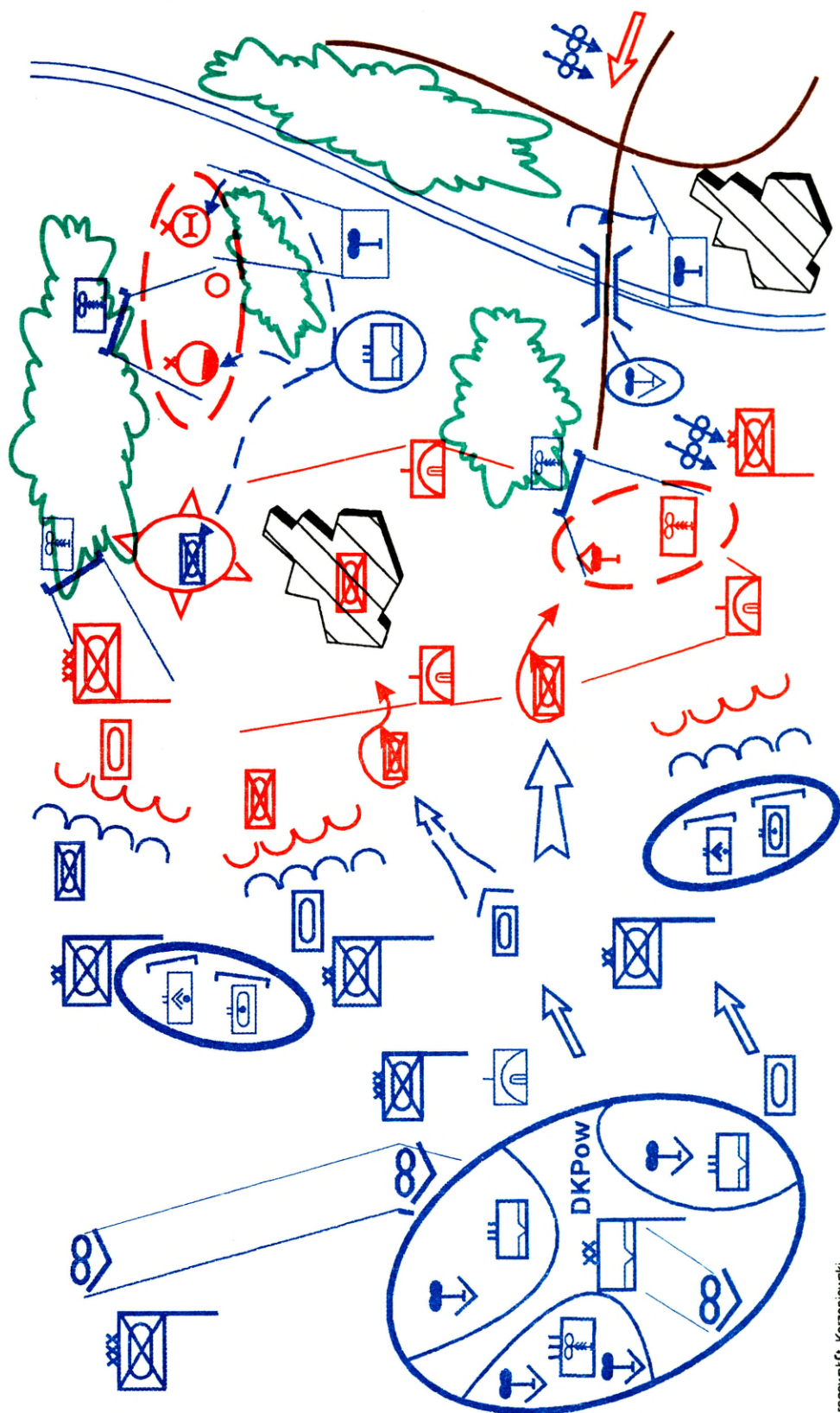
KAWALERIA POWIETRZNA W DZIAŁANIACH RAJDOWYCH (wariant)

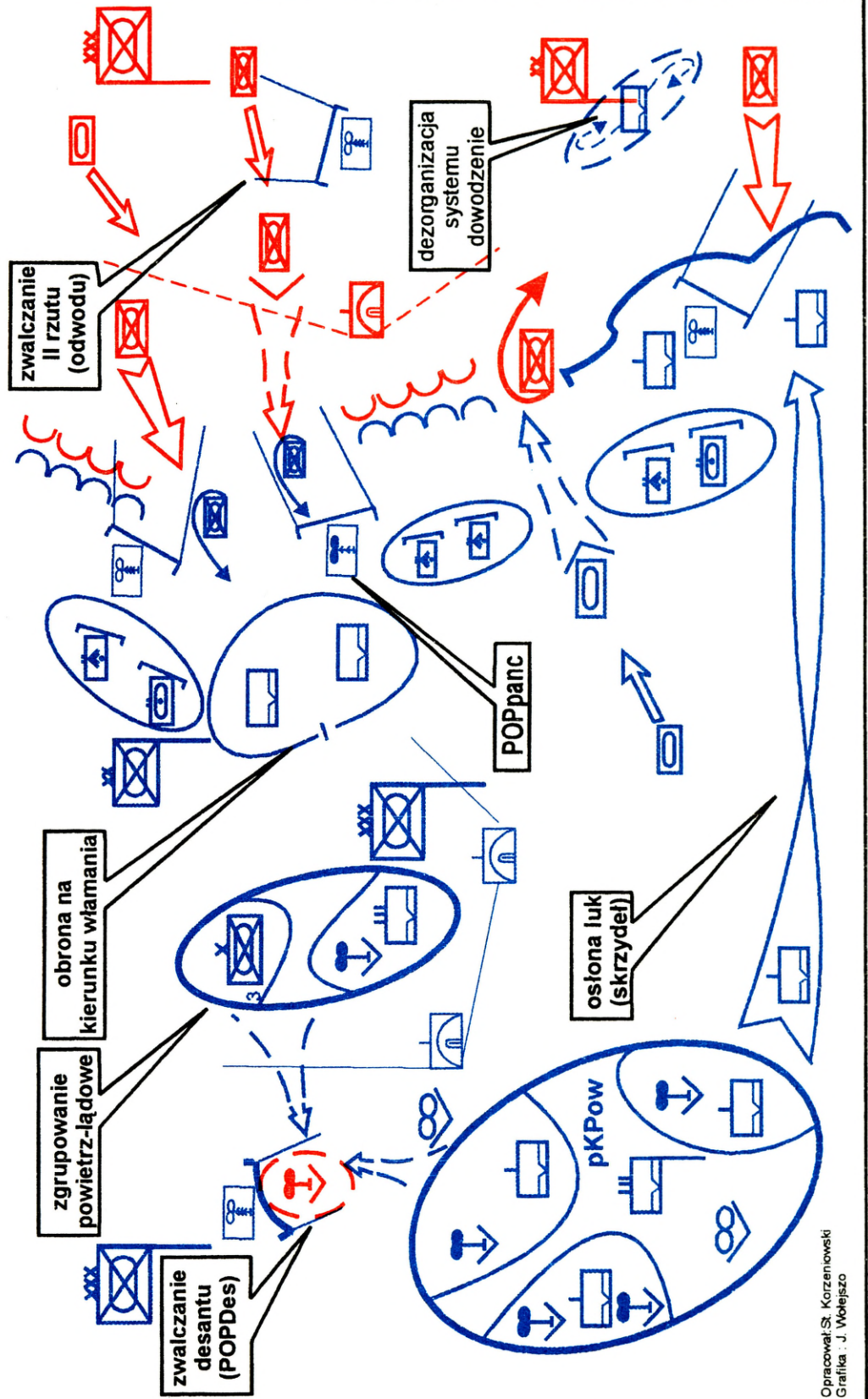
UŻYCIE KAWALERII POWIETRZNEJ PODCZAS PROWADZENIA POŚCIGU (wariant)

DZIAŁANIA KAWALERII POWIETRZNEJ W UGRUPOWANIU PRZECIWIKA (wariant)

UŻYCIE PUŁKU KAWALERII POWIETRZNEJ W DZIAŁANIACH OBRONNYCH (wariant)

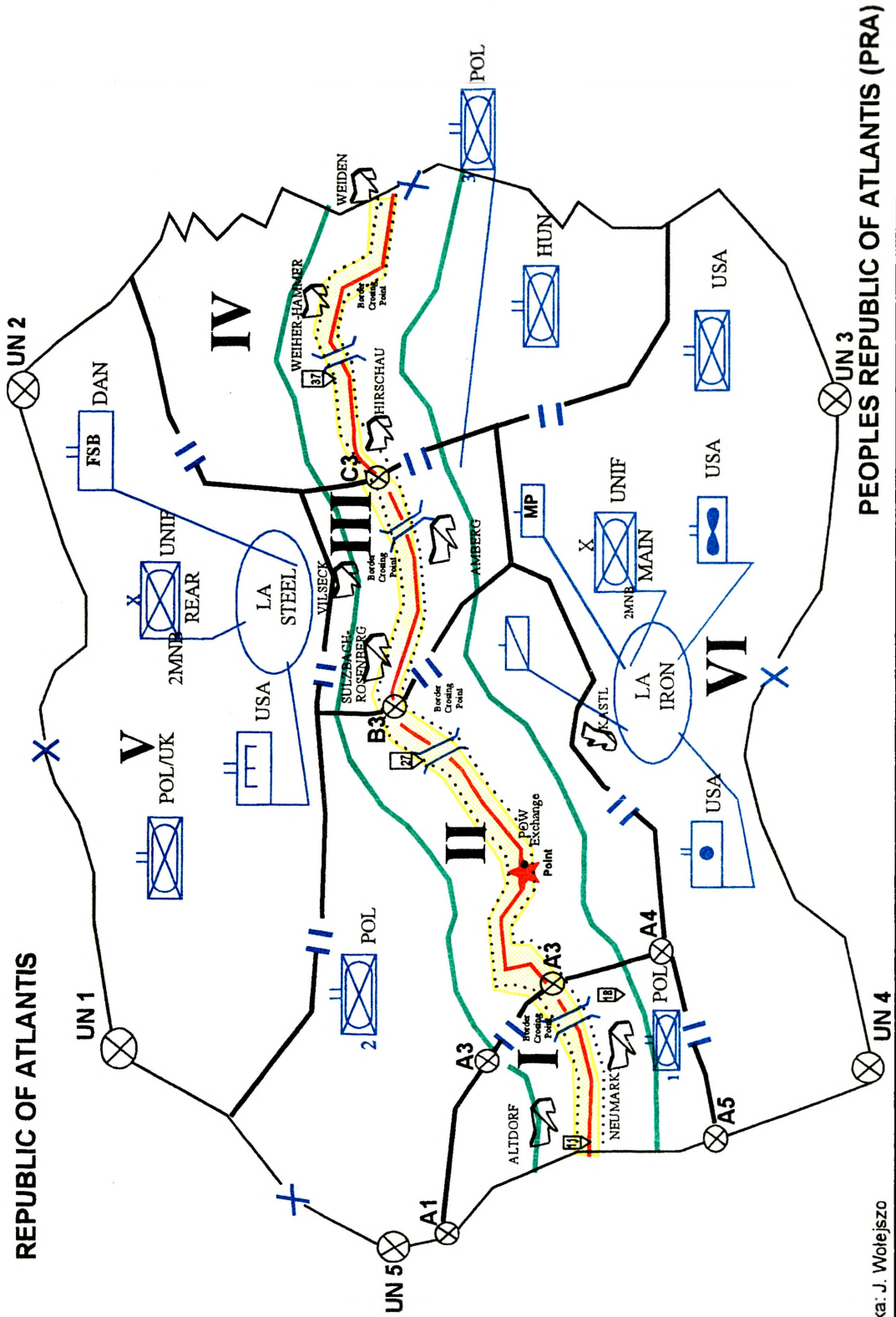

**PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIA
Z ĆWICZEŃ W SZ RP**

PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIA
Z ĆWICZEŃ W SZ RP

OPERATION BRAVE EAGLE '97

REPUBLIC OF ATLANTIS

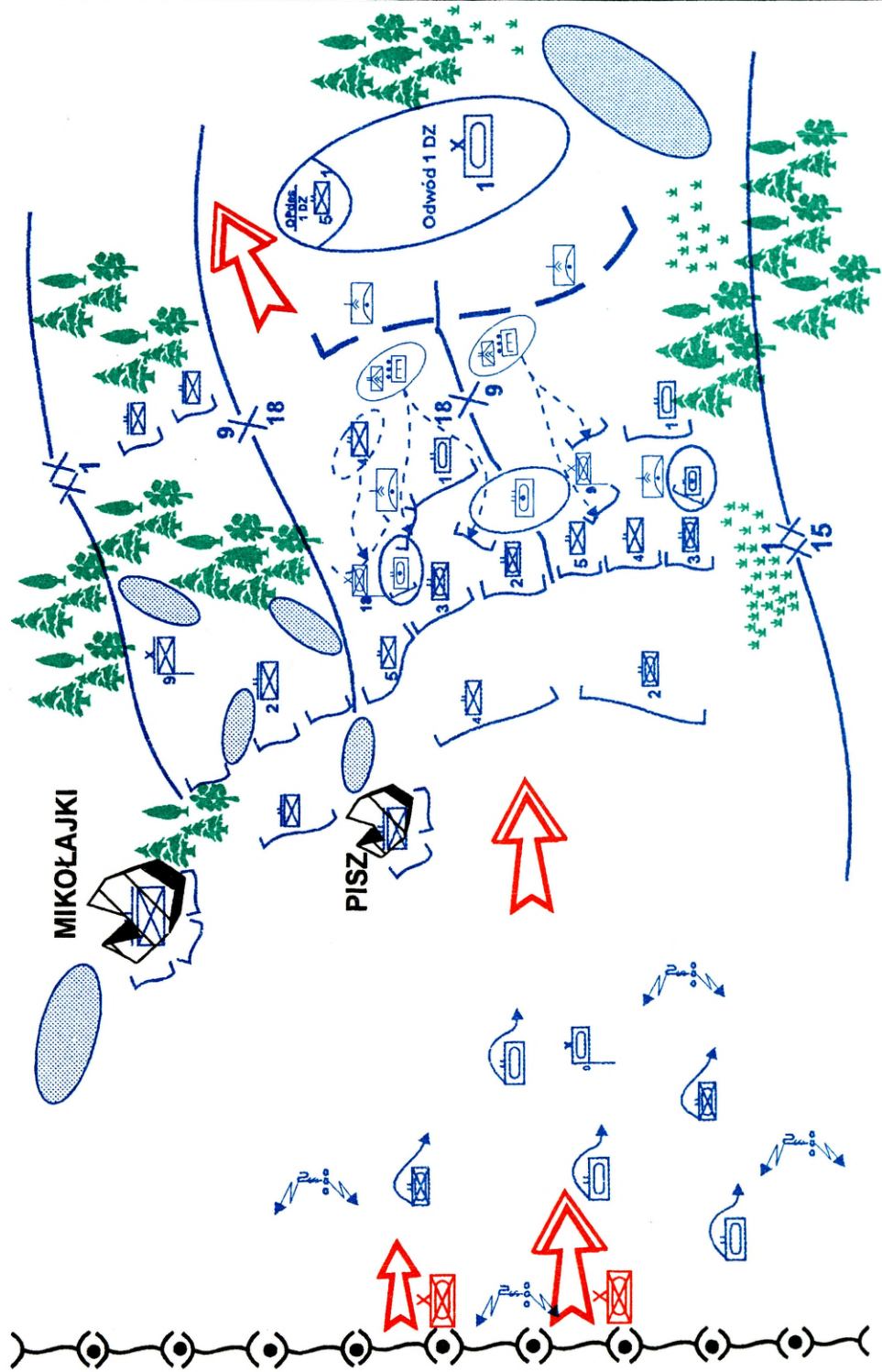
PEOPLES REPUBLIC OF ATLANTIS (PRA)

Grafika: J. Wotejszo

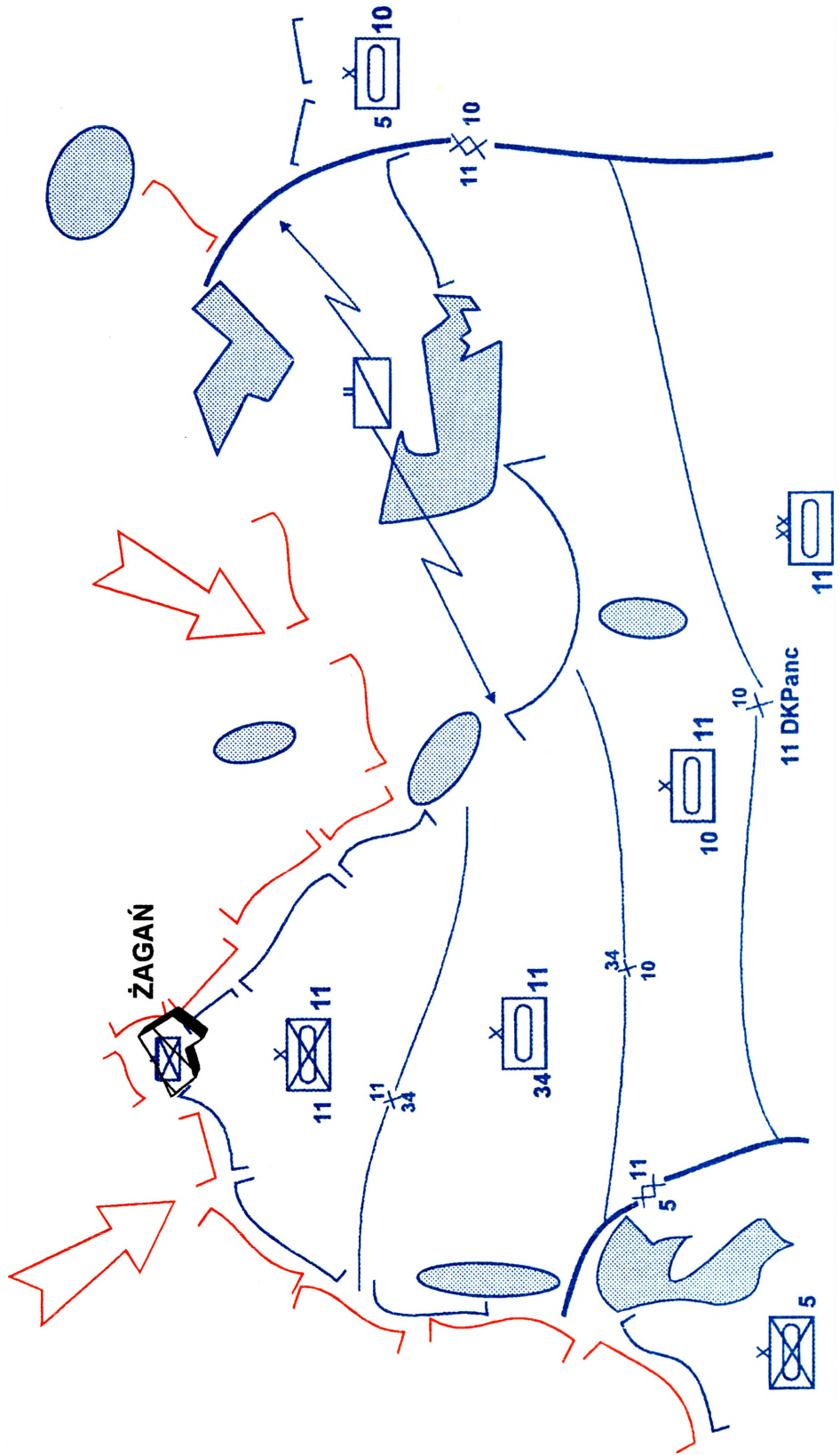

OBRONA 1 DZ w ćwiczeniu "GRAB - 97" (variant)

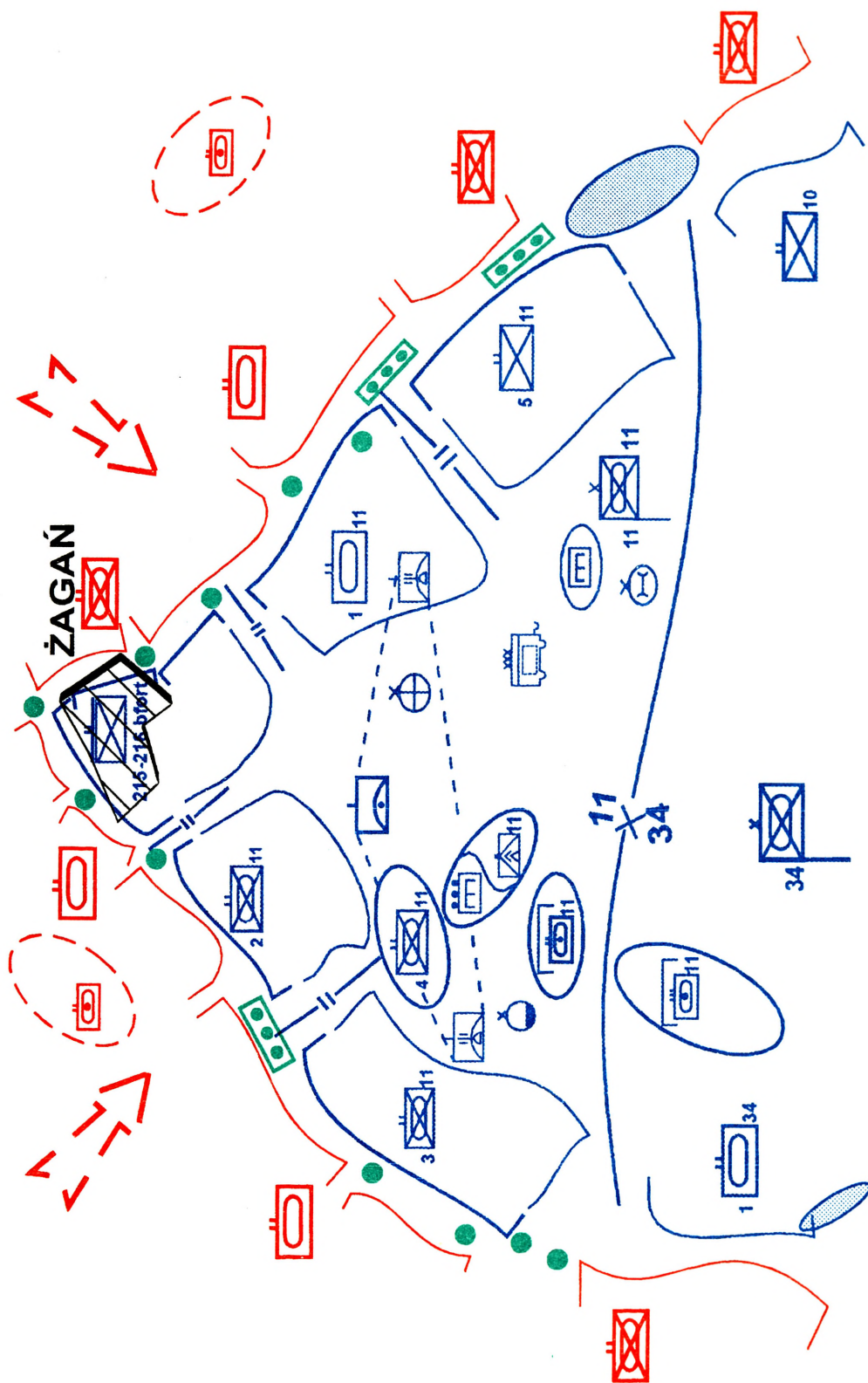

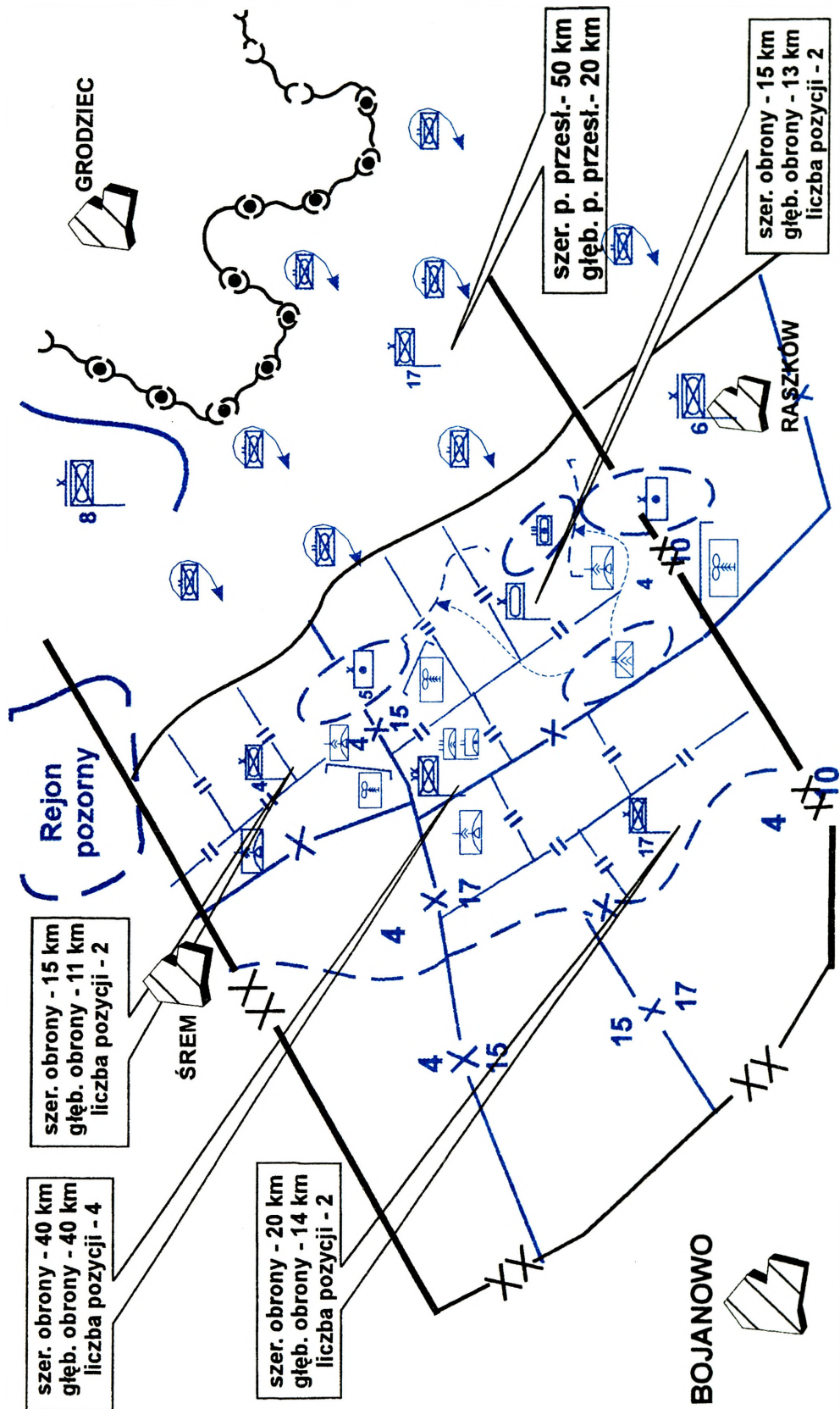
OBRONA 11 DKPanc "ORION-96"

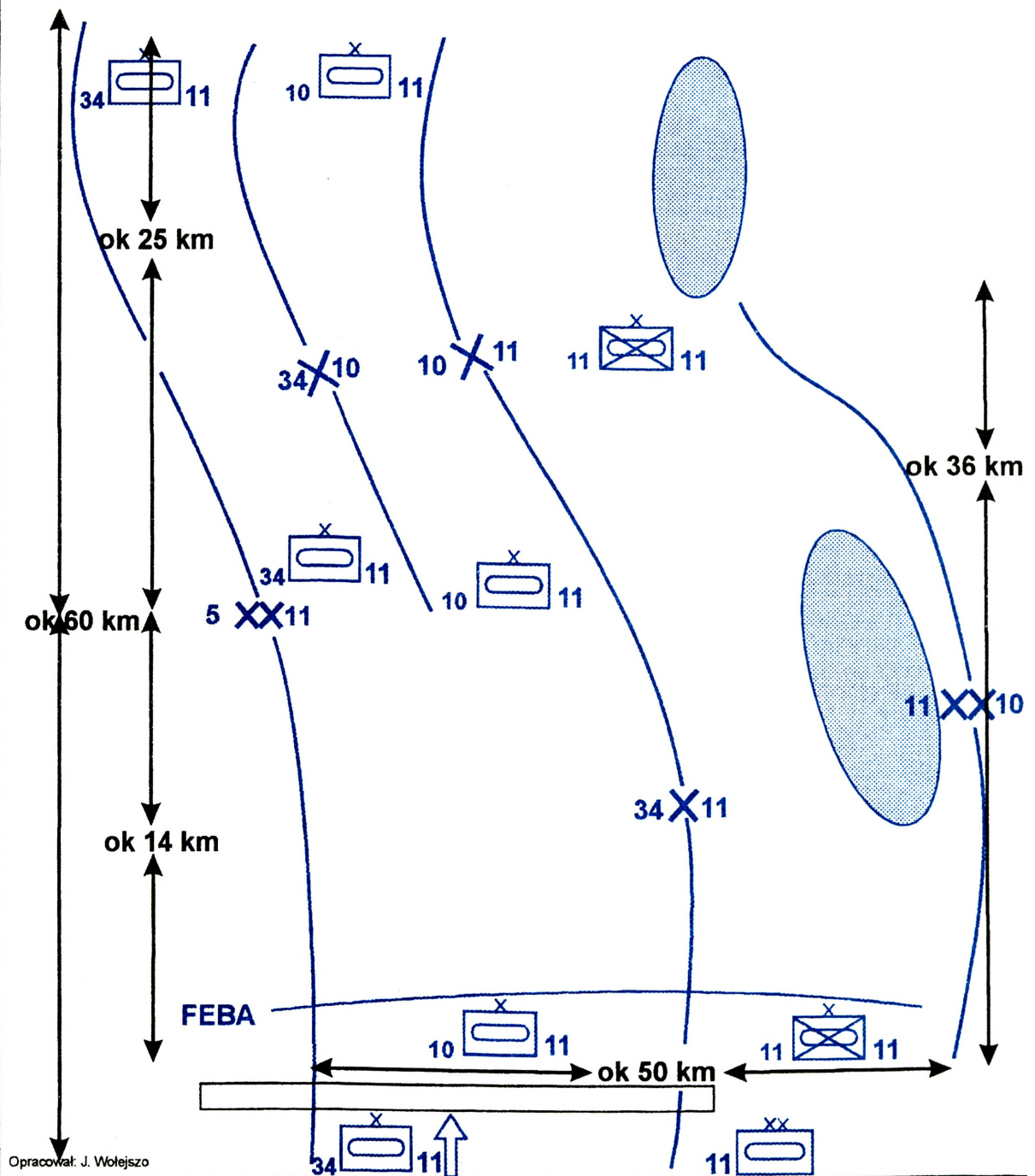
OBRONA 11 BZ "ORION-96"

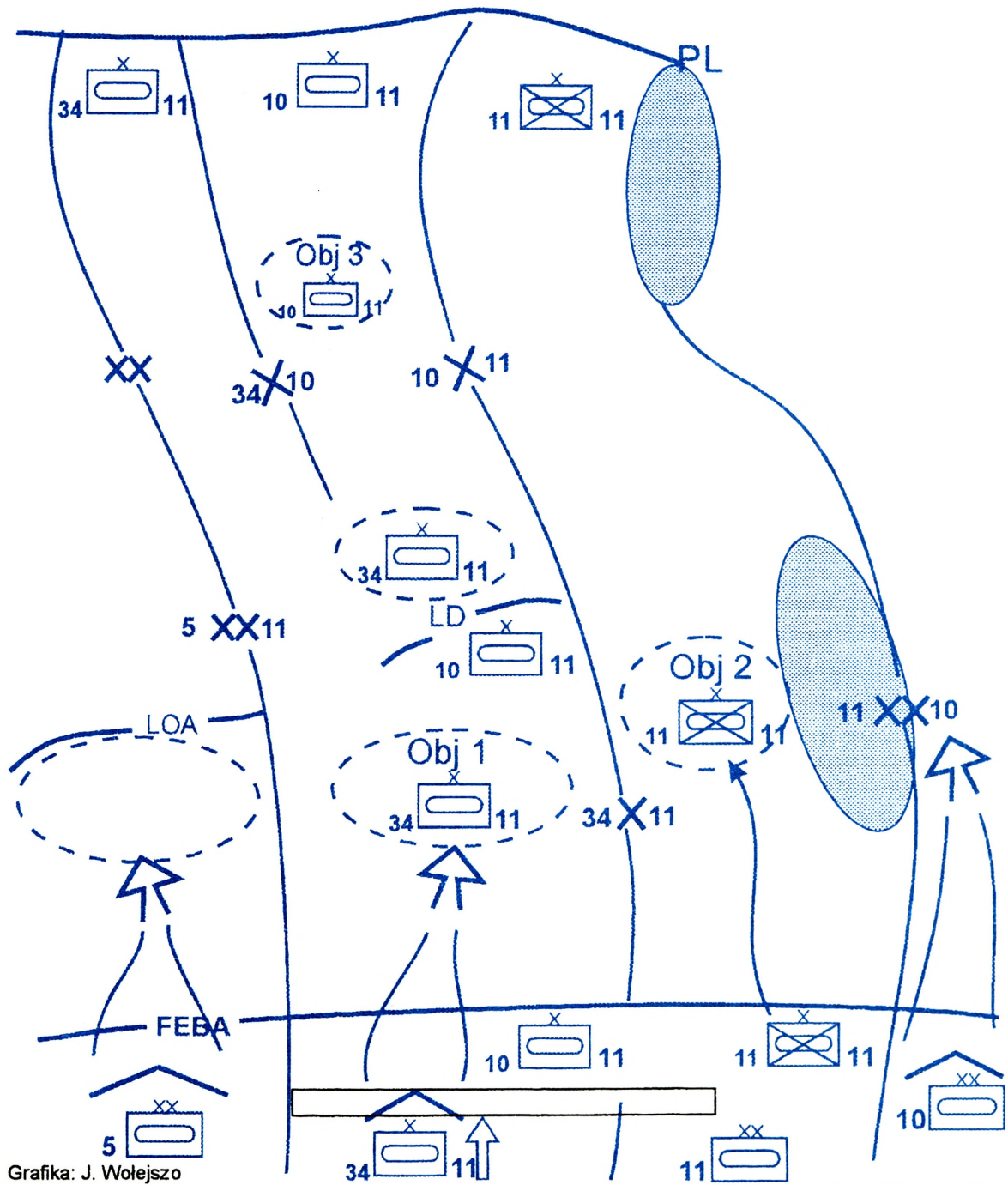
OBRONA 4 LDZ "ORION-97"

OBSZAR PROWADZENIA DZIAŁAŃ ZACZEPNYCH 11DKPanc "ORION-96"

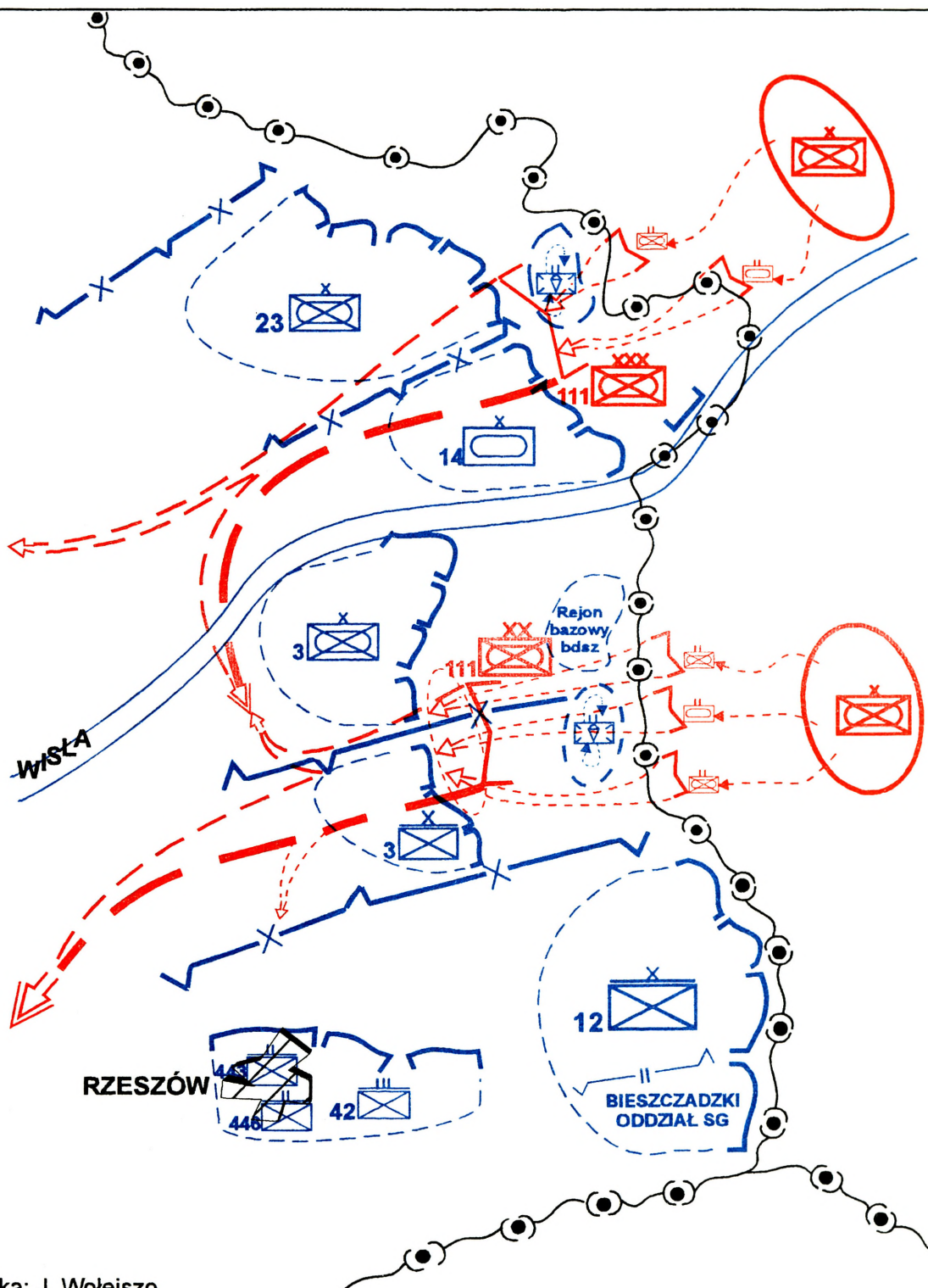
NATARCIE 11DKPanc "ORION-96"

Grafika: J. Wolejszo

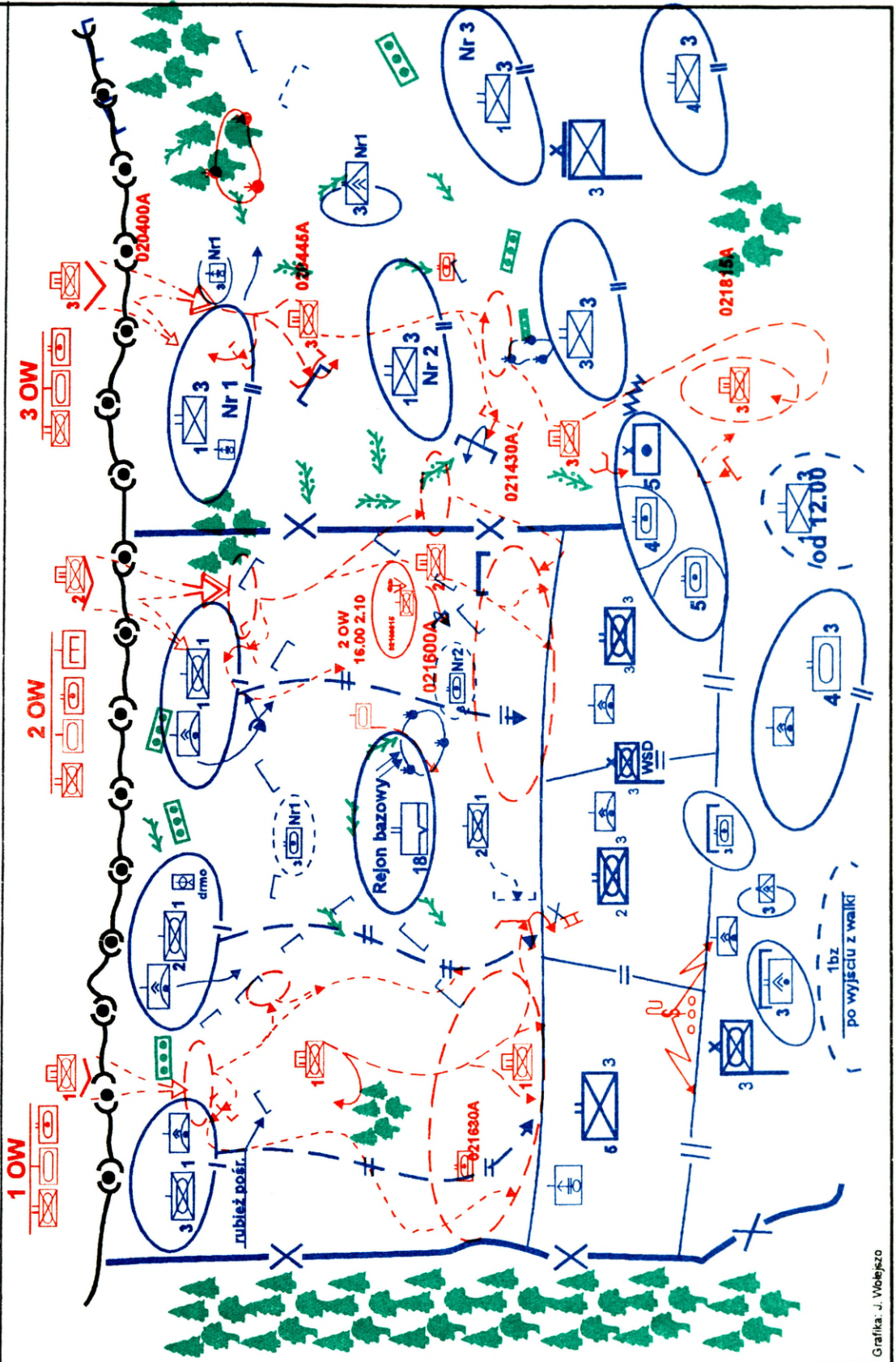

UŻYCIE WOJSK W OPERACJI OBRONNEJ "TATRY-96"

Grafika: J. Wolejszo

STRUKTURA PRZYGRANICZNEGO PASA PRZESŁANIA I DYNAMIKA WALKI W ĆWICZENIU "TATRY-96"

UWAGI KOŃCOWE

Jesteśmy przekonani, że po zapoznaniu się Czytelników z wizualną lekturą szkiców taktycznych pojawi się wiele różnych ocen i refleksji. To realistyczne przypuszczenie o krytycznych recenzjach albumu wynika z braku wcześniejszych doświadczeń w tym zakresie, a także z przewidywanego dużego zainteresowania nowym ujęciem grafiki taktycznej - co wiąże się przeważnie ze zwiększoną ostrością postrzegania i oceny prezentowanych treści.

Przewidujemy, iż nowe opracowania teoretyczne, praktyka szkoleniowa wojsk oraz wymagania związane z integracją ze strukturami NATO zobligują nas do opracowania kolejnych wariantów obrazujących sytuacje taktyczne. Wykorzystane tu będą zebrane doświadczenia i krytyczne uwagi do tej edycji albumu.

Mamy jednocześnie na uwadze potrzebę stosunkowo szybkiego opracowania nowej edycji regulaminu działań taktycznych i jego wykładni w postaci podręcznika.

Treści kolejnego albumu szkiców taktycznych muszą korespondować z postanowieniami wymienionych opracowań normatywnych. Istnieje zatem wiele przesłanek uzasadniających potrzebę podjęcia równoległych prac nad doskonaleniem grafiki wyrazu rozwiązywanych problemów taktycznych oraz tekstowego wyjaśniania ich istoty.

